

2026/962

30.4.2026

DECYZJA KOMISJI (UE) 2026/962

z dnia 22 grudnia 2025 r.

w sprawie środka SA.64153 (2022/C) (ex 2021/N) wdrożonego przez Republikę Czeską – Pomoc na nadawanie równoległe telewizji naziemnej w standardzie DVB-T2/HEVC

(notyfikowana jako dokument nr C(2025) 8837)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 108 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag zgodnie z przywołanymi artykułami ⁽¹⁾ i uwzględniając otrzymane odpowiedzi,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. PROCEDURA

- (1) Do Komisji wpłynęły dwie skargi: jedna złożona przez *Česká asociace satelitních operátorů* z. s. (podmiot zwany dalej „ČASO”) w dniu 19 września 2016 r., oraz jedna złożona przez *DIGI TV s.r.o.* (obecnie *Telly s.r.o.*, spółkę zwaną dalej „Telly”) w dniu 14 lutego 2018 r. ČASO jest stowarzyszeniem reprezentującym dwie spółki, Telly oraz *Canal + Luxembourg* ⁽²⁾, które świadczą usługi telewizyjne drogą internetową i satelitarną. Skargi dotyczyły planu władz czeskich polegającego na finansowym wspieraniu operatorów platform telewizji naziemnej w przejściu ze standardów technicznych DVB-T ⁽³⁾/MPEG-2 ⁽⁴⁾ na bardziej zaawansowane standardy DVB-T2 ⁽⁵⁾/HEVC ⁽⁶⁾. W kolejnych latach, do maja 2021 r., Komisja otrzymywała informacje uzupełniające.

⁽¹⁾ Dz.U. C 282 z 22.7.2022, s. 9.

⁽²⁾ ČASO utworzono 27 lipca 2016 r. między innymi w celu ochrony i promowania zbiorowych i indywidualnych interesów jej członków w Czechach. Członkami ČASO są Telly oraz *Canal + Luxembourg Sàrl*, wcześniej pod nazwą *M7 Group*. Zob. pkt 8 i 46 wyroku z dnia 14 maja 2025 r., *Telly i ČASO/Komisja*, sprawy połączone T-362/21 i T-363/21, ECLI:EU:T:2025:493.

⁽³⁾ Digital Video Broadcasting – Terrestrial (DVB-T) to standard transmisji naziemnej telewizji cyfrowej pierwszej generacji, opublikowany w 1997 r.

⁽⁴⁾ Moving Pictures Expert Group – 2 (MPEG-2) to standard kodowania cyfrowego obrazu i dźwięku, opublikowany w 1996 r.

⁽⁵⁾ DVB-T2 to standard DVB-T drugiej generacji, opublikowany w 2008 r. DVB-T2 zapewnia istotne korzyści w porównaniu ze standardem DVB-T, takie jak zwiększona prędkość/przepustowość transmisji i bardziej efektywne zagospodarowanie widma.

⁽⁶⁾ High Efficiency Video Coding (HEVC) to jeden z cyfrowych standardów kodowania obrazu i dźwięku należący do najnowszych generacji, opublikowany w 2013 r. Uznaje się, że HEVC pozwala osiągnąć znaczącą redukcję przepływności przy zachowaniu tej samej jakości co inne standardy kodowania, takie jak MPEG-4 AVC (redukcja przepływności o 50 %) i MPEG-2 (redukcja przepływności o 70 %).

- (2) W dniu 2 grudnia 2016 r. władze czeskie wstępnie zgłosiły szereg środków dotyczących operatorów platform telewizji naziemnej w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz. W latach 2017–2021 odbyło się kilka pisemnych wymian informacji i spotkań między władzami czeskimi a Komisją. Środki te obejmowały:
- 1) Rekompensatę kosztów modernizacji i przestrojenia sieci naziemnej telewizji cyfrowej. Środek ten był przedmiotem decyzji Komisji z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie SA.55742, w której Komisja zatwierdziła rekompensatę w odniesieniu do urządzeń zależnych od widma („decyzja w sprawie SA.55742”) (⁷).
 - 2) Rekompensatę kosztów jednoczesnej eksploatacji istniejących sieci DVB-T i sieci przejściowych DVB-T2.
 - 3) Przedłużenie do 2030 r. dotychczasowych przydzielonych częstotliwości radiowych będących w dyspozycji operatorów sieci naziemnej telewizji cyfrowej. Środek ten był przedmiotem decyzji Komisji z dnia 15 marca 2021 r. w sprawie SA.55805, w której stwierdzono, że przedłużenie przydziału widma nie stanowi pomocy („decyzja w sprawie SA.55805”) (⁸).
- (3) W dniu 16 lipca 2021 r. władze czeskie formalnie zgłosiły środek zatytułowany „Rekompensata za jednoczesne nadawanie w związku z przejściem na standard DVB-T2” („zgłoszony środek”, motyw 2 pkt 2). Środek ten ma na celu zrekompensowanie operatorom platform naziemnej telewizji cyfrowej (i) kosztów inwestycji w nowe urządzenia niezbędne do budowy i eksploatacji sieci DVB-T2 w połączeniu ze standardem HEVC oraz (ii) kosztów operacyjnych związanych z eksploatacją nowych sieci DVB-T2/HEVC równoległe z pierwotnymi sieciami DVB-T w okresie od 1 marca 2017 r. do 18 marca 2020 r. oraz od 1 lipca do 31 października 2020 r.
- (4) Pismem z dnia 3 czerwca 2022 r. („decyzja o wszczęciu postępowania”) Komisja poinformowała Czechy, że postanowiła wszcząć postępowanie określone w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”) w odniesieniu do zgłoszonego środka i wezwała Czechy do przedstawienia uwag. Decyzję o wszczęciu postępowania opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 22 lipca 2022 r. (⁹) W tej samej publikacji Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag.
- (5) Komisja otrzymała uwagi od Czech 1 lipca 2022 r., od beneficjentów, *Ceske Radiokomunikace* (CRA) i *Digital Broadcasting* (DB), odpowiednio 22 sierpnia 2022 r. i 9 sierpnia 2022 r., oraz od skarżącego, (¹⁰) Telly, 21 września 2022 r. Komisja przekazała Czechom uwagi otrzymane od zainteresowanych stron. Czechy przedstawiły swoje uwagi 20 października 2022 r. oraz 3 listopada 2022 r.
- (6) Komisja zwróciła się do Czech o dodatkowe informacje 29 lipca 2024 r., a o dodatkowe wyjaśnienia – 31 marca 2025 r. Czechy przedstawiły informacje 29 sierpnia 2024 r., 14 marca 2025 r., 18 marca 2025 r. i 24 kwietnia 2025 r. Czechy przedłożyły również pismo w dniu 23 czerwca 2025 r.
- (7) Pismem z dnia 10 stycznia 2022 r. Czechy zgodziły się na zrzeczenie się praw wynikających z art. 342 TFUE w połączeniu z art. 3 rozporządzenia WE nr 1/1958 (¹¹) oraz na przyjęcie niniejszej decyzji i powiadomieniu o niej w języku angielskim. W dniu 4 lipca 2025 r. Czechy potwierdziły, że zrzeczenie się prawa do otrzymania tłumaczenia ma zastosowanie również do przyjęcia niniejszej decyzji.

(⁷) Zob. decyzja Komisji C(2020) 253 final z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie pomocy państwa SA.55742 (2019/N) – Republika Czeska, Pomoc na wymianę urządzeń nadawczych zależnych od częstotliwości w kontekście migracji z pasma 700 MHz (Dz.U. C 144 z 30.4.2020, s. 1).

(⁸) Zob. decyzja Komisji C(2021) 1601 final z dnia 15 marca 2021 r. w sprawie pomocy państwa SA.55805 (2020/FC) – Republika Czeska – przedłużenie koncesji na korzystanie z częstotliwości przez operatorów naziemnej telewizji cyfrowej (Dz.U. C 177 z 7.5.2021, s. 1).

(⁹) Decyzja Komisji C(2022) 3609 final z dnia 3 czerwca 2022 r. w sprawie pomocy państwa SA.64153 (2022/C) (ex 2021/N) – Republika Czeska – Pomoc na transmisję równoległą telewizji naziemnej w standardzie DVB-T2/HEVC (Dz.U. C 282 z 22.7.2022, s. 9). Zob. przypis 1.

(¹⁰) Drugi skarżący, ČASO, wskazał w wiadomości e-mail z 21 lipca 2022 r., że podtrzymuje uwagi, które przedstawił w toku postępowania przygotowawczego.

(¹¹) Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dz.U. 17 z 6.10.1958, s. 385).

2. OPIS ZGŁOSZONEGO ŚRODKA

2.1. Zakres środka

- (8) Zgłoszony środek dotyczy rekompensaty finansowej, która ma zostać przyznana trzem operatorom platform nadawczych naziemnej telewizji cyfrowej z tytułu nadawania naziemnej telewizji cyfrowej („NTC”) z wykorzystaniem sieci przejściowych w bardziej zaawansowanych standardach technicznych DVB-T2 i HEVC. Zgłoszony środek ma objąć koszty kwalifikowalne poniesione przez tych trzech operatorów NTC w okresie od 1 marca 2017 r. do 18 marca 2020 r. oraz od 1 lipca do 31 października 2020 r. Zgłoszony środek jest częścią strategii uwolnienia przez operatorów NTC pasma 700 MHz zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/899 ⁽¹²⁾ (zwaną dalej „decyzją z 2017 r.”), przyznającą pasmo 700 MHz bezprzewodowym usługom szerokopasmowym i wymagającą uwolnienia do dnia 30 czerwca 2020 r. tego widma przez systemy naziemne świadczące usługi nadawcze.
- (9) W okresie od 1 marca 2017 r. do 31 października 2020 r. przejściowe sieci NTC wykorzystujące bardziej zaawansowane standardy eksploatowano równolegle z istniejącymi sieciami NTC (simulcasting) wykorzystującymi starsze standardy w celu ułatwienia przejścia na nowsze technologie w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz.
- (10) Czechy początkowo przewidywały, że sieci przejściowe będą eksploatowane do 30 czerwca 2020 r. Czechy przedłużyły ich eksploatację do 31 października 2020 r. ze względu na pandemię COVID-19. Ponadto Komisja zatwierdziła pomoc w związku z przedłużeniem obowiązków w zakresie jednoczesnego nadawania programów (simulcasting) na czas pandemii COVID-19 na podstawie tymczasowych ram środków pomocy państwa w kontekście COVID-19 ⁽¹³⁾ decyzją Komisji z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie pomocy państwa SA.60062 („decyzja w sprawie SA.60062”) ⁽¹⁴⁾, która obejmuje rekompensatę kosztów związanych z przedłużeniem tych obowiązków na okres od 19 marca 2020 r. do 30 czerwca 2020 r.

2.2. Kontekst środka

- (11) Środek ten wpisuje się w kontekst wynikającego z decyzji z 2017 r. obowiązku uwolnienia przez systemy naziemne świadczące usługi nadawcze do 30 czerwca 2020 r. pasma 700 MHz (694–790 MHz), aby umożliwić wykorzystanie tego pasma do celów bezprzewodowych usług szerokopasmowej łączności elektronicznej. Możliwość przeznaczenia pasma 700 MHz na te usługi była przedmiotem toczących się dyskusji na szczeblu europejskim i międzynarodowym. Czechy podjęły kroki w celu przygotowania się na te zmiany. Dyskusje na szczeblu UE doprowadziły do przyjęcia decyzji z 2017 r. (motyw 8).

2.2.1. Odpowiednia polityka w zakresie widma telewizyjnego w UE

- (12) Widmo radiowe jest ograniczonym zasobem publicznym, który ma zasadnicze znaczenie dla niektórych sektorów i usług, w tym nadawania telewizyjnego i bezprzewodowych usług szerokopasmowych. Widmo radiowe jest podzielone na pasma częstotliwości o konwencjonalnych nazwach nadawanych przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU). Niektóre pasma częstotliwości charakteryzują się właściwościami technicznymi, które najlepiej odpowiadają określonym rodzajom usług. Aby zapobiec zakłóceniom transgranicznym, wykorzystanie pasma częstotliwości przez daną usługę podlega koordynacji na szczeblu międzynarodowym.

⁽¹²⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/899 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie wykorzystywania zakresu częstotliwości 470–790 MHz w Unii (Dz.U. L 138 z 25.5.2017, s. 131).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji – Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (Dz.U. C 911 z 20.3.2020, s. 1), zmieniony komunikatami Komisji C(2020) 2215 (Dz.U. C 112I z 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (Dz.U. C 164 z 13.5.2020, s. 3), C(2020) 4509 (Dz.U. C 218 z 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (Dz.U. C 340I z 13.10.2020, s. 1) i C(2021) 564 (Dz.U. C 34 z 1.2.2021, s. 6).

⁽¹⁴⁾ Zob. decyzja Komisji C(2021) 5332 final z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie pomocy państwa SA.60062 (2021/N) – Czechy, COVID-19: Pomoc na nadzwyczajne koszty bezpośrednie ponoszone przez czeskich operatorów sieci telewizji naziemnej (Dz.U. C 2021/317 z 6.8.2021, s.1).

- (13) Usługi telewizji naziemnej mogłyby początkowo wykorzystywać całość pasma częstotliwości w zakresie 470–862 MHz. Częstotliwości te mają właściwości techniczne, które są również odpowiednie do bezprzewodowych usług szerokopasmowych. Z tego powodu usługi telewizji naziemnej muszą stopniowo uwalniać część tego widma i zajmować węższy zakres widma. Po pierwsze, zastosowanie technologii cyfrowych na potrzeby transmisji telewizyjnej umożliwiło bardziej efektywne zagospodarowanie widma. Zapoczątkowało to przejście z nadawania analogowego na nadawanie cyfrowe. W 2012 r. Parlament Europejski i Rada postanowiły, że od stycznia 2013 r. pasmo 800 MHz (790–862 MHz) zostanie przydzielone na bezprzewodowe usługi szerokopasmowe⁽¹⁵⁾. W rezultacie podczas przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe usługi telewizji naziemnej migrowały do niższego pasma (tj. pasma 470–790 MHz).
- (14) Światowa Konferencja Radiotelekomunikacyjna podjęła w 2012 r. decyzję o przydzieleniu od 2015 r. pasma 700 MHz (694–790 MHz) zarówno usługom nadawczym, jak i bezprzewodowym usługom szerokopasmowym. W swojej opinii z dnia 19 lutego 2015 r. Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego zalecił przyjęcie skoordynowanego podejścia w całej Unii na rzecz udostępnienia do końca 2020 r. pasma 700 MHz do skutecznego wykorzystania na potrzeby bezprzewodowych usług szerokopasmowej łączności elektronicznej⁽¹⁶⁾.
- (15) Na podstawie wniosku Komisji⁽¹⁷⁾, uwzględnionego w decyzji z 2017 r. przyjętej przez współprawodawców w maju 2017 r., nałożono na państwa członkowskie obowiązek przedzielenia do dnia 30 czerwca 2020 r. pasma 700 MHz wyłącznie na bezprzewodowe usługi szerokopasmowe. W decyzji z 2017 r. uznano, że pasmo 700 MHz jest cennym zasobem zapewniającym zarówno dodatkową przepustowość, jak i powszechny zasięg bezprzewodowych usług szerokopasmowych, szczególnie na obszarach wiejskich, górskich i wyspiarskich, a także w zastosowaniach wewnątrz budynków⁽¹⁸⁾. W rezultacie do 30 czerwca 2020 r. należało uwolnić pasmo 700 MHz na potrzeby systemów naziemnych umożliwiających świadczenie bezprzewodowych usług szerokopasmowej łączności elektronicznej⁽¹⁹⁾. Państwa członkowskie musiały przyjąć krajowe plany działania, aby ułatwić zagospodarowanie pasma częstotliwości 700 MHz na potrzeby naziemnych bezprzewodowych usług szerokopasmowej łączności elektronicznej, zapewniając jednocześnie ciągłość usług nadawania telewizyjnego, które zwalniają to pasmo⁽²⁰⁾, migrując do niższego pasma, tj. poniżej pasma 700 MHz (470–694 MHz). Z należyście uzasadnionych powodów państwa członkowskie mogły mieć możliwość opóźnienia uwolnienia pasma 700 MHz o maksymalnie dwa lata⁽²¹⁾.
- (16) Co się tyczy możliwej rekompensaty kosztów związanych z uwolnieniem pasma 700 MHz, w decyzji z 2017 r. stwierdzono, że „w stosownych przypadkach i zgodnie z prawem unijnym państwa członkowskie zapewniają odpowiednią rekompensatę za bezpośrednie koszty migracji lub zmiany przeznaczenia zasobów widma, zwłaszcza koszty ponoszone przez użytkowników końcowych, w szybki i w przejrzysty sposób, aby między innymi ułatwić przejście na technologie efektywniej wykorzystujące zasoby widma”⁽²²⁾. W szczególności w decyzji z 2017 r. wskazano DVB-T2/HEVC jako takie technologie bardziej efektywnie gospodarujące widmem⁽²³⁾. W decyzji z 2017 r. przypomniano jednak, że zakres i mechanizm takiej ewentualnej rekompensaty powinny być zgodne z art. 107 i 108 TFUE⁽²⁴⁾.
- (17) W decyzji z 2017 r. nałożono również na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia dostępności usług telewizji naziemnej poniżej pasma 700 MHz co najmniej do 2030 r.⁽²⁵⁾

⁽¹⁵⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 243/2012/UE z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu dotyczącego polityki w zakresie widma radiowego (Dz.U. L 81 z 21.3.2012, s. 7).

⁽¹⁶⁾ Decyzja z 2017 r., motyw 13.

⁽¹⁷⁾ Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wykorzystywania zakresu częstotliwości 470–790 MHz w Unii, COM (2016) 43, 2.2.2016.

⁽¹⁸⁾ Decyzja z 2017 r., motyw 9.

⁽¹⁹⁾ Decyzja z 2017 r., art. 1 ust. 1.

⁽²⁰⁾ Decyzja z 2017 r., motyw 20 i art. 5.

⁽²¹⁾ Decyzja z 2017 r., art. 1 akapit drugi.

⁽²²⁾ Decyzja z 2017 r., art. 6.

⁽²³⁾ Decyzja z 2017 r., motyw 20: „W przypadku państw, które pragną utrzymać DTT [NTC], w narodowych planach działania należy rozważyć wariant ułatwienia modernizacji urządzeń nadawczych w celu dostosowania ich do technologii bardziej efektywnie gospodarujących widmem, takich jak zaawansowane formaty wideo (np. HEVC) bądź technologii przesyłu sygnału (np. DVB-T2)”.

⁽²⁴⁾ Decyzja z 2017 r., motyw 21: „Zakres i mechanizm ewentualnej rekompensaty za przejście na nowy sposób użytkowania widma, w szczególności w odniesieniu do użytkowników końcowych, należy przeanalizować w myśl obowiązujących przepisów krajowych, zgodnie z art. 14 dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zakres ten i mechanizm powinny być zgodne z art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, aby np. ułatwić przejście na technologie efektywniej gospodarujące zasobami widma.”.

⁽²⁵⁾ Decyzja z 2017 r., art. 4.

2.2.2. Odpowiednia polityka w zakresie widma do dostarczania telewizyjnych usług nadawczych w Czechach

- (18) Czechy zatwierdziły uruchomienie nadawania telewizji cyfrowej w 2004 r. Przejście z nadawania analogowego na nadawanie cyfrowe miało miejsce w latach 2008–2012.
- (19) W 2013 r. Czechy opracowały strategię *Digitalni Česko 2.0* ⁽²⁶⁾, w której stwierdzono, że korzystanie ze standardu DVB-T2 jest jedynym sposobem rozwoju nadawania naziemnego ⁽²⁷⁾, w szczególności nadawania bardziej zaawansowanych formatów, takich jak telewizja wysokiej rozdzielczości (HDTV). W strategii tej uznano, że telewizja HDTV będzie niezbędna do zaspokojenia potrzeb odbiorców i że konieczne będzie bardziej efektywne zagospodarowanie widma dzięki standardowi DVB-T2. Podkreślono również postęp technologiczny innych platform, takich jak platformy satelitarne ⁽²⁸⁾, oraz znaczenie zapewnienia użytkownikom końcowym dostępności kompatybilnych odbiorników telewizyjnych.
- (20) W kontekście toczących się dyskusji na temat przyszłego zagospodarowania pasma 700 MHz Czechy przyjęły w dniu 20 lipca 2016 r. strategię dotyczącą uwolnienia pasma 700 MHz przez systemy naziemne na potrzeby usług nadawczych, a 19 lipca 2017 r. i 29 sierpnia 2018 r. – podstawy prawne sankcjonujące ten proces (motyw 26). Jednocześnie Czechy i państwa z nimi sąsiadujące podjęły negocjacje koordynacyjne w sprawie dystrybucji kanałów częstotliwości, aby zapewnić uwolnienie pasma 700 MHz i migrację tych systemów na pasmo poniżej 700 MHz. Zmienione umowy podpisano 13 września 2017 r. z Niemcami i Polską, 30 listopada 2017 r. ze Słowacją, 12 grudnia 2017 r. z Węgrami i 28 grudnia 2017 r. z Austrią.

2.2.3. Opis rynku usług nadawania programów telewizyjnych w Czechach

- (21) Rynek usług transmisji telewizyjnej w Czechach obsługują cztery platformy technologiczne: naziemna telewizja cyfrowa (NTC), telewizja kablowa, telewizja satelitarna i telewizja IPTV (ang. Internet Protocol Television). Platforma NTC nadaje niekodowane kanały telewizyjne (FTA TV), w tym kanały telewizji publicznej. Technologie telewizji kablowej, telewizji satelitarnej i telewizji IPTV nadają głównie usługi telewizji płatnej.
- (22) Według władz czeskich przejście z nadawania analogowego na nadawanie cyfrowe w zakresie naziemnych usług nadawczych miało miejsce w latach 2008–2012 i wpłynęło na udział różnych technologii w tym segmencie rynku. We wskazanym okresie telewizja naziemna i telewizja kablowa straciły odpowiednio 13 % i 3 % udziału w rynku, a telewizja satelitarna i telewizja IPTV powiększyły swój udział w rynku o odpowiednio 9 % i 2 % ⁽²⁹⁾.
- (23) Na początku 2019 r. 58 % ludności korzystało z treści telewizyjnych za pośrednictwem platformy NTC (40 % gospodarstw domowych korzystało wyłącznie z platformy NTC). Z telewizji satelitarnej korzystało około 25 % gospodarstw domowych, z telewizji kablowej – 17 %, a z telewizji IPTV – 8 %. Władze czeskie oszacowały, że do 2023 r. udział telewizji naziemnej spadł do 52,9 %, telewizji satelitarnej do 19,7 %, a telewizji kablowej i IPTV wzrósł do 42,1 %.

⁽²⁶⁾ *Digitalni Česko 2.0, Cesta k digitální ekonomice*, dokument dostępny pod adresem https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Digitalni-Cesko-v-2-0_120320.pdf, s. 21.

⁽²⁷⁾ Do strategii tej nawiązano w publikacji *Badanie niedoskonałości rynku – cyfrowe nadawanie naziemne w warunkach wymuszonego uwolnienia pasma częstotliwości 700 MHz*, przygotowanego w 2017 r. przez Arthur D. Little, firmę konsultingową specjalizującą się w branży telekomunikacyjnej na zlecenie czeskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu („badanie ADL”), s. 23 wersji przetłumaczonej przedłożonej przez Czechy 14 października 2021 r.

⁽²⁸⁾ W publikacji *Digitalni Česko 2.0, Cesta k digitální ekonomice* (przypis 26) wspomniano, że platforma satelitarna domyślnie korzystała już ze standardu DVB-S2 i umożliwiała rozpowszechnianie telewizji HDTV na niemal nieograniczoną skalę.

⁽²⁹⁾ *Badanie ADL* w udostępnionej przez Czechy zaktualizowanej wersji z 2 sierpnia 2019 r. w języku angielskim, s. 11.

- (24) Cztery podmioty: *Česká televize* ⁽³⁰⁾, *Ceske Radiokomunikace a.s.* (zwane dalej „CRA”), ⁽³¹⁾, *Czech Digital Group* (zwane dalej „CDG”) i *Digital Broadcasting s.r.o.* (zwane dalej „DB”) dysponowały prawem użytkownika widma na potrzeby nadawania ogólnokrajowej naziemnej telewizji cyfrowej, pierwotnie poniżej pasma 700 MHz i w paśmie 700 MHz, a po uwolnieniu pasma 700 MHz wyłącznie poniżej pasma 700 MHz. Zanim zostały przedłużone do 2030 r., prawa użytkownika częstotliwości przyznane CRA miały wygasnąć 11 maja 2021 r., DB – 4 marca 2022 r., *Česká televize* – 30 maja 2023 r., a w przypadku CDG – 10 stycznia 2024 r. Podmioty uprawnione do użytkownika częstotliwości były zobowiązane zapewnić zasięg obejmujący od 95,1 % do 99,9 % ludności ⁽³²⁾. W następstwie działań podjętych przez władze czeskie w 2019 r. przedłużono okres obowiązywania tych praw do 2030 r.
- (25) Przed modernizacją do standardu DVB-T2 w Czechach istniały cztery sieci nadawcze NTC (znane również multipleksami) wykorzystujące standard DVB-T, eksploatowane przez cztery wyżej wymienione podmioty (*Česká televize*, CRA, CDG i DB). W okresie przejścia, między rokiem 2017 a 2020, działały trzy sieci przejściowe wykorzystujące standard DVB-T2, nadające równolegle z czterema sieciami pierwotnymi. Po przejściu na nową technologię cztery sieci DVB-T2 działały nadal.
- 1) *Česká televize* jest nadawcą publicznym i zarządzała istniejącą siecią 1, siecią przejściową 11, a obecnie zarządza siecią końcową 21. Eksploatację sieci *Česká televize* powierzono CRA.
 - 2) CRA zarządzało istniejącą siecią 2, siecią przejściową 12 (która służyła do jednoczesnego nadawania treści z istniejących sieci 2 i 3), a obecnie zarządza siecią końcową 22.
 - 3) CDG (spółka zależna grupy CRA) zarządzało istniejącą siecią 3, a obecnie zarządza siecią końcową 23. CDG nie było zobowiązane do wdrożenia i eksploatacji sieci przejściowej. Do jednoczesnego nadawania w sieci 3 wykorzystywano przepustowość sieci przejściowej 21 eksploatowanej przez CRA.
 - 4) DB zarządzało istniejącą siecią 4, siecią przejściową 13, a obecnie zarządza siecią końcową 24.

2.3. Szczegółowy opis środka pomocy

2.3.1. Podstawa prawna

- (26) Podstawa prawna środka wywodzi się z następujących aktów prawnych:
- 1) Ustawa nr 127/2005 o łączności elektronicznej i zmianie niektórych powiązanych ustaw („ustawa o łączności elektronicznej”).
 - 2) Uchwała rządu nr 648/2016 z dnia 20 lipca 2016 r. w sprawie strategii rozwoju naziemnej telewizji cyfrowej („strategia z 2016 r.”).
 - 3) Ustawa nr 252/2017 z dnia 19 lipca 2017 r. o zmianie ustawy nr 127/2005 o łączności elektronicznej oraz zmianie niektórych powiązanych ustaw, z późniejszymi zmianami, oraz ustawa nr 483/1991 Sb. o Telewizji Czeskiej, z późniejszymi zmianami („poprawka cyfrowa”).
 - 4) „Techniczny plan przejścia” na rzecz przejścia ze standardu DVB-T na standard DVB-T2, przyjęty dekretem rządowym nr 199/2018 Coll. z dnia 29 sierpnia 2018 r. ⁽³³⁾.

⁽³⁰⁾ *Česká televize* jest czeskim nadawcą publicznym.

⁽³¹⁾ CRA należało do Macquarie, globalnej grupy finansowej, od 2011 r. do maja 2021 r., kiedy to Macquarie sprzedało CRA obecnemu właścicielowi tego podmiotu, innemu inwestorowi finansowemu, Cordiant. W 2017 r. Macquarie było globalną zdywersyfikowaną grupą finansową prowadzącą biura w 27 krajach, zarządzającą aktywami o wartości 182,9 mld dolarów australijskich, a jej działalność obejmowała między innymi zarządzanie aktywami na całym świecie (ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury, nieruchomości, rolnictwa i energetyki), finansowanie przedsiębiorstw i aktywów, bankowość, usługi finansowe i rynki kapitałowe (źródło: wyniki MGL za rok 2017 – raport roczny). W 2021 r. Cordiant Digital Infrastructure Limited była spółką specjalizującą się w infrastrukturze cyfrowej obejmującej centra danych, wieże telekomunikacyjne i sieci światłowodowe w Zjednoczonym Królestwie, EOG i Ameryce Północnej (źródło: sprawozdanie okresowe Cordiant Digital Infrastructure Limited za rok 2021).

⁽³²⁾ Obowiązki te są następujące: *Česká televize* i CRA – 99,9 % ludności, CDG – 98,1 % ludności, DB – 95,1 % ludności.

⁽³³⁾ Czechy wprowadziły zmiany w technicznym planie przejścia również w okresie pandemii COVID-19. Dekret rządowy nr 120/2020 Coll. z dnia 19 marca 2020 r.: ograniczenia czasowe wyłączania sieci DVB-T określone w dekrete nr 199/2018 zostały tymczasowo zawieszane. Dekret rządowy nr 268/2020 Coll. z dnia 25 maja 2020 r.: zastąpienie daty „30 czerwca 2020 r.” datą „31 października 2020 r.” jako terminem uwolnienia pasma 700 MHz.

2.3.1.1. Strategia z 2016 r.

- (27) W strategii z 2016 r. określono politykę w zakresie rozwoju nadawania telewizji naziemnej w okresie do 2030 r. Głównym założeniem strategii z 2016 r. było zapewnienie przejścia na bardziej zaawansowane standardy techniczne (tj. DVB-T2 i HEVC) przy zapewnieniu uwolnienia pasma 700 MHz. Strategia ta służyła jako podstawa przyszłych środków legislacyjnych i notyfikacji zgłoszonego środka.
- (28) W strategii z 2016 r. odnotowano trwające wówczas negocjacje UE w sprawie uwolnienia pasma 700 MHz, w tym wniosek Komisji dotyczący decyzji z 2017 r. W strategii tej przewidziano uwolnienie pasma 700 MHz w latach 2020–2022 (co oznacza, że w tamtym czasie Komisja preferowała rok 2020). Uwzględniono w niej również konkluzje Światowej Konferencji Radiotelekomunikacyjnej (WRC) z 2015 r., potwierdzające zagospodarowanie częstotliwości poniżej pasma 700 MHz na potrzeby NTC co najmniej do 2030 r.
- (29) W strategii wskazano wyzwania, przed którymi stanie platforma NTC w wyniku uwolnienia pasma 700 MHz w przypadku niepodjęcia dalszych środków, a w szczególności ryzyko zniknięcia z rynku lub znacznego ograniczenia zasięgu. NTC była jedyną platformą, która oferowała usługi telewizji niekodowanej (FTA TV) w Czechach, i obejmowała swym zasięgiem ponad 60 % gospodarstw domowych. Wśród zainteresowanych stron z platformy NTC (nadawców telewizyjnych i operatorów sieci NTC) panował jednoznaczny konsensus co do uwolnienia pasma 700 MHz w procesie kontrolowanego przez państwo przejścia na standard DVB-T2/HEVC, aby umożliwić bardziej efektywne zagospodarowanie widma. Przejście na DVB-T2/HEVC musiało nastąpić przed uwolnieniem widma 700 MHz, w szczególności ze względu na konieczność utrzymania w Czechach usług telewizji niekodowanej. W przeciwnym razie istniało ryzyko drastycznego spadku dostępności NTC dla ludności. Przejście to oznaczało konieczność przyspieszonej wymiany odbiorników telewizorów przez obywateli w porównaniu z normalnym cyklem takiej wymiany. Stabilność platformy NTC w dłuższej perspektywie wymagała procesu ciągłej poprawy jakości dźwięku i obrazu. Istniejące wówczas sieci nie dysponowały przepustowością umożliwiającą emisję w jakości HD lub Ultra HD. Aby sprostać zapotrzebowaniu na większą przepustowość i poradzić sobie ze znaczną utratą widma na potrzeby NTC, w strategii uznano, że konieczne jest, aby przyszłe sieci korzystały ze standardów DVB-T2/HEVC.
- (30) W strategii określono następujące cele w związku z procesem uwalniania pasma 700 MHz przez NTC: (i) utrzymanie status quo na rynku nadawczym telewizji w wyniku migracji, a także zminimalizowanie negatywnych zakłóceń na rynku, aby platforma NTC nie znikła z rynku; (ii) zapewnienie rozwoju platformy NTC, długoterminowe zachowanie częstotliwości poniżej pasma 700 MHz oraz efektywne zagospodarowanie dostępnego widma za pomocą technologii przesyłowych efektywniej gospodarujących widmem (tj. standardu transmisji DVB-T2) oraz poprawy jakości obrazu i dźwięku; (iii) społecznie akceptowalny proces migracji uwzględniający wymianę urządzeń odbiorczych w gospodarstwach domowych; (iv) zapewnienie istnienia sześciu ogólnokrajowych sieci DVB-T2 po uwolnieniu pasma 700 MHz ⁽³⁴⁾, co wymagało wykorzystania dużych sieci jednoczęstotliwościowych („SFN”) ⁽³⁵⁾.
- (31) W strategii z 2016 r. przewidziano przyjęcie aktów ustawodawczych sankcjonujących procedurę uwolnienia pasma 700 MHz przez usługi NTC i zapewniających wsparcie finansowe na rzecz uwolnienia pasma 700 MHz, w tym wsparcie przejścia na standard transmisji DVB-T2 oraz nadawania równoległego. Przewidziano nowelizację ustawy o łączności elektronicznej, która umożliwiłaby zwrot kosztów bezpośrednio związanych z ukończeniem przejścia na standard DVB-T2.

⁽³⁴⁾ Czechy oczekiwały, że będą w stanie wdrożyć co najmniej sześć sieci NTC w oparciu o plan z Genewy (plan GE06). Głównym tematem zorganizowanej przez ITU Regionalnej Konferencji Radiotelekomunikacyjnej 2006 (GE06) była NTC oraz określenie planów częstotliwości i warunków użytkowania w Europie, na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Państwa rozpoczęły wdrażanie procesu GE06 w dniu 17 czerwca 2006 r. Według planu GE06 w całej Europie zazwyczaj wykorzystuje się 6–8 częstotliwości na warstwę.

⁽³⁵⁾ Sieć jednoczęstotliwościowa (SFN) to sieć nadawcza, w której kilka nadajników pokrywa ten sam obszar, korzystając z tego samego kanału częstotliwości. Bez tej funkcji technicznej każdy nadajnik musiałby korzystać z innego kanału częstotliwości, z którego nie korzystają inne pobliskie nadajniki, aby uniknąć zakłóceń. W związku z tym zastosowanie SFN umożliwia pokrycie większego obszaru przez kilka nadajników korzystających z jednej, a nie z wielu częstotliwości.

- (32) W strategii z 2016 r. przewidziano utworzenie przejściowych sieci DVB-T2 oraz okres jednoczesnego (tj. równoległego) nadawania programów w ramach istniejących sieci DVB-T i sieci przejściowych. Sektor telewizji naziemnej i organy rządowe zgodziły się co do potrzeby rozpoczęcia kontrolowanego procesu przełączania na DVB-T2 z wykorzystaniem trzech sieci przejściowych. Cztery istniejące wówczas sieci DVB-T (1, 2, 3 i 4) zostałyby zastąpione czterema sieciami końcowymi DVB-T2 (21, 22, 23 i 24). Sieci 21, 22 i 23 miałyby charakter ogólnokrajowy i korzystałyby z tych samych lokalizacji nadajników co sieci 1, 2 i 3. Sieć 24 miałaby zostać przekształcona, aby umożliwić nadawanie regionalne w oparciu o zgodność z siecią 4. Wykorzystywano by trzy sieci przejściowe: A (ogólnokrajowa), B (ogólnokrajowa) i R ⁽³⁶⁾ (nadawanie regionalne). Sieć przejściowa A miałaby dążyć do maksymalnej zgodności z siecią 1 i siecią końcową 21; sieć przejściowa B była powiązana z sieciami 2 i 3 oraz sieciami końcowymi 22 i 23. Sieć R zostałaby zregionalizowana i powiązana z istniejącą siecią 4 i siecią końcową 24. Sieci przejściowe miały być zaprojektowane w taki sposób, aby umożliwić w jak największym stopniu ich późniejsze przekształcenie w sieci końcowe. Sieci DVB-T2 miały dysponować odpowiednim zasięgiem sygnału ⁽³⁷⁾. Planowano, aby w przyszłości wprowadzić dwie dodatkowe sieci końcowe 25 i 26.
- (33) Jednoczesne nadawanie programów było konieczne między innymi po to, aby skłonić gospodarstwa domowe do zakupu odpowiednich urządzeń odbiorczych. O ile byłoby to dopuszczalne w kontekście koordynacji międzynarodowej, wdrożenie miało rozpocząć się w 2016 r., a wyłączenie nadajników DVB-T miało nastąpić na początku 2021 r. W strategii przewidziano jednoczesne nadawanie programów w latach 2016–2021, przy czym jednoczesne nadawanie o zasięgu ogólnokrajowym miało trwać co najmniej trzy lata, aby zachęcić gospodarstwa domowe do zakupu nowych, kompatybilnych odbiorników telewizyjnych lub set-top boksów („STB”) ⁽³⁸⁾. Wsparcie dla gospodarstw domowych miało obejmować certyfikację kompatybilnych urządzeń.
- (34) W strategii uznano, że w związku z przejściem operatorom NTC należało przyznać rekompensatę zgodnie z zasadami pomocy państwa, biorąc pod uwagę naturalny cykl inwestycyjny NTC ⁽³⁹⁾, obowiązujące ustalenia umowne z nadawcami z uwzględnieniem ram czasowych 2021–2024 oraz koszty inwestycji w kontrolowane przejście ⁽⁴⁰⁾.
- (35) W strategii podkreślono również potrzebę zrekompensowania kosztów ponoszonych przez operatorów NTC w wyniku wcześniejszego uwolnienia pasma 700 MHz przed wygaśnięciem odnośnych przydziałów częstotliwości radiowych. Według strategii z 2016 r. wcześniejsze uwolnienie nie byłoby możliwe bez wyraźnego porozumienia między państwem, operatorami NTC i nadawcami telewizyjnymi, którzy zawarli obowiązujące umowy z operatorami NTC. Rekompensata byłaby skierowana do operatorów, których dotyczy uwolnienie pasma 700 MHz, a przydzielone im częstotliwości wygasają po 2020 r., tak aby sytuacja tych operatorów nie pogorszyła się; w przeciwnym razie można oczekiwać, że będą oni wnosili przeciwko Czechom spory dotyczące ochrony inwestycji ⁽⁴¹⁾. Gdyby nie przymusowa migracja, naturalne przejście na DVB-T2 prawdopodobnie nastąpiłoby znacznie później, w przybliżeniu w latach 2024–2025.
- (36) W strategii z 2016 r. oszacowano, że łączna kwota rekompensaty z tytułu przejścia dla operatorów NTC wynosi 441–627 mln CZK (ok. 17–25 mln EUR) ⁽⁴²⁾, z czego 298–416 mln CZK (ok. 11,6–16,3 mln EUR) przypada z tytułu jednoczesnego nadawania programów (tj. eksploatacji sieci przejściowych).

⁽³⁶⁾ Sieć przejściowa R została ustanowiona w zakresie, w jakim pozwala na to koordynacja międzynarodowa.

⁽³⁷⁾ Co najmniej 95 % ludności lub co najmniej obecny zasięg sieci DVB-T (99 % zasięgu telewizji publicznej).

⁽³⁸⁾ Czas konieczny do wymiany urządzeń przez konsumentów oszacowano na 4–5 lat (połowa standardowego cyklu wymiany odbiorników telewizyjnych wynoszącego 8–10 lat). Równoległy proces w sąsiednich Niemczech miał zapewnić większą dostępność urządzeń konsumenckich.

⁽³⁹⁾ Poprzednie znaczące inwestycje w platformę telewizji naziemnej poczyniono w 2012 r. w kontekście przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe. Istniejące sieci DVB-T powstały w latach 2008–2012, a zatem ich cykl inwestycyjny był w fazie początkowej. Przewidywano, że naturalny cykl inwestycyjny w sektorze nadawczym będzie miał miejsce w latach 2024–2025.

⁽⁴⁰⁾ Z doświadczeń związanych z przejściem z nadawania analogowego na cyfrowe wynika, że samo przejście na standard DVB-T2 prawdopodobnie zmniejszyłoby udział w rynku platformy NTC, faworyzując inne platformy (telewizji satelitarnej, telewizji kablowej i IPTV).

⁽⁴¹⁾ Zob. motyw 1.3 strategii z 2016 r., część wprowadzająca.

⁽⁴²⁾ Dane liczbowe wyrażone w EUR w niniejszej decyzji obliczono według kursu walutowego zastosowanego w decyzji o wszczęciu postępowania, tj. 1 EUR = 25,634 CZK z 3 marca 2022 r., opublikowanego przez Europejski Bank Centralny. Od czasu notyfikacji (16 lipca 2021 r.) kurs walutowy utrzymywał się w przedziale 23,271–25,866.

- (37) W strategii z 2016 r. przewidziano również procedurę rekompensaty z wykorzystaniem konta radiotelekomunikacyjnego. Operatorzy sieci musieliby składać wnioski o rekompensatę nie później niż sześć miesięcy od daty poniesienia kosztów lub w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie przyszłej poprawki cyfrowej. Wnioski rozpatrywałby czeski urząd telekomunikacyjny.

2.3.1.2. Ustawa o łączności elektronicznej

- (38) „Ustawa o łączności elektronicznej” jest głównym instrumentem prawnym regulującym łączność elektroniczną i politykę w zakresie wykorzystania widma w Czechach. Przed przyjęciem strategii z 2016 r. czeski urząd telekomunikacyjny mógł na podstawie tej ustawy zmieniać zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych, jeżeli było to konieczne do wypełnienia zobowiązań wynikających z członkostwa Czech w Unii Europejskiej. Takie zmiany mogły wiązać się z rekompensatą kosztów poniesionych przez podmioty dysponujące zezwoleniami.
- (39) W szczególności art. 19 ust. 1 lit. b) ustawy o łączności elektronicznej stanowi, że czeski urząd telekomunikacyjny może podjąć decyzję o zmianie – lub nawet wycofaniu na podstawie ust. 4 lit. c) – zezwolenia na korzystanie z częstotliwości radiowych, jeżeli jest to konieczne, aby wypełnić zobowiązania wynikające z członkostwa Republiki Czeskiej w Unii, NATO lub organizacjach międzynarodowych⁽⁴³⁾. Zgodnie z art. 27 czeski urząd telekomunikacyjny miał za pośrednictwem konta radiotelekomunikacyjnego rekompensować podmiotowi dysponującemu zezwoleniem wszelkie koszty poniesione przez ten podmiot w sposób celowy i skuteczny.
- (40) Art. 27 ustawy o łączności elektronicznej reguluje kwestie związane z kontem radiotelekomunikacyjnym i rekompensatą za zmiany praw użytkowania widma:
- 1) W ust. 1 wskazano, że konto radiotelekomunikacyjne zarządzane przez czeski urząd telekomunikacyjny ma być wykorzystywane do celów rekompensaty uprawnionym do użytkowania częstotliwości radiowych lub Ministerstwu Obrony kosztów poniesionych w sposób skuteczny i celowy w związku z użytkowaniem częstotliwości radiowych do celów wojskowych, które to koszty powstały w wyniku dowolnych zmian w zagospodarowaniu widma radiowego z powodów określonych w art. 19 ust. 1 punkt b).
 - 2) Procedurę ubiegania się o rekompensatę opisano w ust. 5⁽⁴⁴⁾. Wniosek należy złożyć w czeskim urzędzie telekomunikacyjnym wraz z dokumentami potwierdzającymi. Czeski urząd telekomunikacyjny ocenia wniosek, określając ostateczną kwotę rekompensaty.

⁽⁴³⁾ Art. 19 ustawy o łączności elektronicznej, przed poprawką cyfrową, stanowił: „Artykuł 19. Zmiana, przedłużenie, wycofanie i wygaśnięcie zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych. (1) Urząd może podjąć decyzję o zmianie zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych: a) jeżeli jest to konieczne, aby wypełnić zobowiązania wynikające z wiążących Republikę Czeską umów międzynarodowych, które zostały opublikowane w Dzienniku Ustaw lub Dzienniku Umów Międzynarodowych, lub b) jeżeli jest to konieczne, aby wypełnić zobowiązania wynikające z członkostwa Republiki Czeskiej w Unii Europejskiej, NATO lub organizacjach międzynarodowych, [...] z wyjątkiem przypadku określonego w punkcie e) powyżej; Urząd informuje zainteresowane osoby o zamiarze wprowadzenia takich zmian i wyznacza im termin jednego miesiąca na przedstawienie opinii. W przypadkach określonych w punktach a)–d) Urząd może skrócić ten termin, ale nie może on być krótszy niż siedem dni. Urząd podaje powody skrócenia tego okresu. (2) W przypadku zmiany, o której mowa w ust. 1, punkt a)–c), urząd za pośrednictwem konta radiotelekomunikacyjnego rekompensuje podmiotowi dysponującemu zezwoleniem lub Ministerstwu Obrony wszelkie koszty poniesione przez nich w sposób celowy i skuteczny, zgodnie z art. 27 poniżej. [...] (4) Urząd podejmuje decyzję o wycofaniu zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych, jeżeli: [...] c) takie wycofanie jest konieczne, aby wypełnić zobowiązania wynikające z wiążącej Republikę Czeską umowy międzynarodowej, która została opublikowana w Dzienniku Ustaw lub Dzienniku Umów Międzynarodowych, lub z członkostwa Republiki Czeskiej w Unii Europejskiej, NATO lub organizacjach międzynarodowych, lub gdy wymaga tego bezpieczeństwo państwa”.

⁽⁴⁴⁾ Art. 27 ust. 5 ustawy o łączności elektronicznej: „(5) Podmiot uprawniony do użytkowania częstotliwości radiowych lub Ministerstwo Obrony, który wnioskuje o rekompensatę kosztów poniesionych w sposób celowy i skuteczny z przyczyn, o których mowa w ust. 1 powyżej, przedkłada Urzędowi oszacowanie tych kosztów, udokumentowane zapisami księgowymi. Urząd ocenia przedłożonego zestawienia na podstawie zapisów księgowych, dokumentacji technicznej i innych podobnych dokumentów źródłowych. Po dokonaniu oceny Urząd potwierdza proponowaną kwotę kosztów poniesionych w sposób celowy i skuteczny lub ustala inną kwotę kosztów poniesionych w sposób celowy i skuteczny”.

- 3) W ust. 6 opisano kategorie kosztów, o których rekompensatę można wnioskować, takich jak koszty dostosowań technicznych, koszty amortyzacji wycofanych z eksploatacji urządzeń, koszty demontażu i wycofania z eksploatacji urządzeń oraz koszty zabezpieczenia usług łączności elektronicznej świadczonych za pośrednictwem istniejących częstotliwości radiowych w inny sposób, na czas konieczny do zapewnienia środków technicznych niezbędnych do wprowadzenia zmian w użytkowaniu częstotliwości radiowych ⁽⁴⁵⁾.

2.3.1.3. Poprawka cyfrowa

- (41) Poprawką cyfrową wprowadzono zmiany legislacyjne w ustawie o łączności elektronicznej, zobowiązując rząd do przygotowania technicznego planu przejścia naziemnej telewizji cyfrowej ze standardu DVB-T do standardu DVB-T2/HEVC w celu uwolnienia pasma 700 MHz, w tym utworzenia sieci przejściowych, oraz ustanowienia rekompensaty.
- (42) Art. II ust. 2 poprawki cyfrowej stanowi, że w technicznym planie przejścia określone zostaną terminy, warunki i procedury zapewnienia NTC w standardzie DVB-T2, w tym wycofania z eksploatacji i wyłączenia NTC w standardzie DVB-T.
- (43) W art. II ust. 3 poprawki cyfrowej wskazano, że podmioty dysponujące przydziałami częstotliwości radiowych do nadawania ogólnokrajowej telewizji cyfrowej w standardzie DVB-T ustanowią sieci przejściowe, w odniesieniu do których czeski urząd telekomunikacyjny wyda indywidualne zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych ⁽⁴⁶⁾. Przepis ten wskazuje, że poprawka cyfrowa obejmuje również indywidualne zezwolenia dotyczące sieci przejściowych, które mogły zostać wydane przed przyjęciem poprawki cyfrowej, jednak nie wcześniej niż w dniu 20 lipca 2016 r. (tj. w dniu przyjęcia strategii z 2016 r.).
- (44) W art. II ust. 6 ⁽⁴⁷⁾ wskazano, że podmioty dysponujące przydzielonymi częstotliwościami radiowymi w sieciach ogólnokrajowych w standardzie DVB-T są uprawnione do rekompensaty kosztów, które faktycznie i skutecznie ponieśli w procesie przejścia na standard DVB-T2 w celu zapewnienia technicznych warunków świadczenia usługi nadawania telewizji naziemnej z wykorzystaniem sieci przejściowych. Do oceny wniosku o rekompensatę kosztów i wypłaty rekompensaty z konta radiotelekomunikacyjnego stosuje się art. 27(5) i (6) ustawy o łączności elektronicznej.

⁽⁴⁵⁾ Art. 27 ust. 6 ustawy o łączności elektronicznej: „(6) Przez koszty, o których mowa w ust. 1 powyżej, rozumie się: a) koszty dostosowania technicznego urządzeń w odpowiedzi na zmiany w zagospodarowanej częstotliwości radiowej lub zmiany jej parametrów technicznych, b) koszty amortyzacji urządzeń wykorzystywanych w dotychczasowym sposobie użytkowania częstotliwości radiowych, a wycofanych z eksploatacji w wyniku zmiany sposobu użytkowania częstotliwości radiowych, c) koszty demontażu i wycofania z eksploatacji urządzeń wykorzystywanych w dotychczasowym sposobie użytkowania częstotliwości radiowych, d) koszty instalacji i oddania do eksploatacji urządzeń zastępujących urządzenia wycofane z eksploatacji oraz e) koszty zabezpieczenia usług łączności elektronicznej świadczonych za pośrednictwem istniejących częstotliwości radiowych w inny sposób, na czas konieczny do zapewnienia niezbędnych środków technicznych w celu wprowadzenia zmian w użytkowaniu częstotliwości radiowych”.

⁽⁴⁶⁾ Art. II ust. 3 poprawki cyfrowej: „W celu przejścia na standard DVB-T2 i zapewnienia tymczasowej jednoczesnego nadawania naziemnej telewizji cyfrowej w standardzie DVB-T i w standardzie DVB-T2 podmioty dysponujące przydziałami częstotliwości radiowych do celów nadawania ogólnokrajowej telewizji cyfrowej w standardzie DVB-T ustanawiają sieci przejściowe. [...] Podmiot uprawniony do użytkowania częstotliwości radiowych w sieciach przejściowych będzie korzystał ze stacji istniejących nadajników w standardzie DVB-T o takich parametrach technicznych, które umożliwią, w najszerszym możliwym zakresie, osiągnięcie takiego samego zasięgu i najmniejszych negatywnych skutków dla odbiorców w procesie przejścia na standard DVB-T2. Czeski urząd telekomunikacyjny („Urząd”) udziela indywidualnych zezwoleń na użytkowanie częstotliwości radiowych do nadawania naziemnej telewizji cyfrowej z wykorzystaniem sieci przejściowych na wniosek podmiotu dysponującego przydzielonymi częstotliwościami radiowymi przeznaczonych do nadawania ogólnokrajowej naziemnej telewizji cyfrowej w standardzie DVB-T, który to podmiot eksploatuje sieć przejściową, aby umożliwić nadawanie naziemnej telewizji cyfrowej z istniejących stacji nadajników w sieciach ogólnokrajowych w standardzie DVB-T przez podmiot dysponujący przydzielonymi częstotliwościami radiowymi przeznaczonymi do nadawania ogólnokrajowej naziemnej telewizji cyfrowej w standardzie DVB-T. Indywidualne zezwolenia na użytkowanie częstotliwości radiowych do nadawania naziemnej telewizji cyfrowej z wykorzystaniem sieci przejściowych, udzielone przez Urząd przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nie wcześniej jednak niż w dniu 20 lipca 2016 r., uznaje się za indywidualne zezwolenia w rozumieniu niniejszej ustawy”.

⁽⁴⁷⁾ Art. II ust. 6 poprawki cyfrowej: „Podmiot dysponujący przydzielonymi częstotliwościami radiowymi w krajowych sieciach w standardzie DVB-T jest uprawniony do rekompensaty kosztów, które faktycznie i skutecznie poniósł w procesie przejścia na standard DVB-T2 na rzecz technicznego świadczenia usług nadawania telewizji naziemnej za pośrednictwem sieci przejściowych, a także kosztów związanych ze zmianą przeznaczenia częstotliwości zgodnie z pkt 5. Do celów oceny wniosku o płatność i dokonywania płatności z konta radiotelekomunikacyjnego stosuje się § 27 ust. 5 i 6 ustawy nr 127/2005 Coll., z późniejszymi zmianami od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”.

- (45) Koszty wymienione w art. 27 ustawy o łączności elektronicznej oszacowano na podstawie badania zewnętrznego z maja 2017 r. („badanie ADL”) ⁽⁴⁸⁾ przeprowadzonego na zlecenie Czech w oparciu o cenniki i aktualne informacje na temat budowy sieci przejściowych i końcowych w odniesieniu do użytkowanych częstotliwości radiowych. Czechy przedstawiły również zaktualizowaną wersję badania ADL z 2 sierpnia 2019 r. („zaktualizowane badanie ADL”) ⁽⁴⁹⁾. W zaktualizowanym badaniu ADL przeanalizowano kilka scenariuszy, aby ustalić właściwą odpowiedź na niedoskonałość rynku spowodowaną wymuszonym uwolnieniem pasma 700 MHz. Scenariusze te obejmują (i) modernizację do standardu DVB-T2 z równoległym nadawaniem, (ii) modernizację do standardu DVB-T2 bez równoległego nadawania oraz (iii) utrzymanie standardu DVB-T przy założeniu zmniejszenia zasięgu ⁽⁵⁰⁾. W badaniu przedstawiono jakościową i ilościową ocenę całkowitych kosztów różnych scenariuszy dla poszczególnych zainteresowanych stron, tj. operatorów NTC, nadawców telewizyjnych, gospodarstw domowych i państwa. W zaktualizowanym badaniu ADL uznano, że operatorzy NTC odczuli negatywne skutki wymuszonego uwolnienia pasma 700 MHz, w przeciwieństwie do przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe, które miało wpływ na wszystkie platformy technologiczne. Co się tyczy operatorów NTC, w badaniu dokonano rozróżnienia między kosztami, w przypadku których istniała podstawa prawna do rekompensaty ⁽⁵¹⁾, a innymi kosztami (kosztem kapitału zainwestowanego w sieci przejściowe i utratą zysku z umów z nadawcami ⁽⁵²⁾), które uznano za mogące stanowić przedmiot sporu w ewentualnych postępowaniach arbitrażowych wynikających z wcześniejszego wycofania przydziałów częstotliwości, o ile nie osiągnięto porozumienia z państwem. W badaniu oszacowano też koszty dostosowań technicznych i utratę zysków z reklam w odniesieniu nadawców. Określono również szacunkowe koszty wymiany odbiorników po stronie gospodarstw domowych. Wreszcie w badaniu ADL oszacowano koszty, które poniesie państwo w związku z informowaniem obywateli i zarządzaniem przejściem. Zasadniczo w badaniu stwierdzono, że scenariusz modernizacji do standardu DVB-T2 z równoległym nadawaniem jest korzystniejszy niż scenariusz bez równoległego nadawania. Modernizacja do standardu DVB-T2 wraz z równoległym nadawaniem wiązałaby się z koniecznością wypłacenia operatorom NTC wyższych rekompensat (na mocy ustawy o łączności elektronicznej i poprawki cyfrowej), ale kwoty, których operatorzy NTC mogliby dochodzić w kontekście ewentualnego arbitrażu, byłyby znacznie niższe. Koszty ponoszone przez pozostałe zainteresowane strony (nadawców, gospodarstw domowych i państwa) również uznano za niższe w przypadku skorzystania z równoległego nadawania.
- (46) Zgodnie z art. II ust. 8 koszty muszą zostać poniesione do dnia wyłączenia sieci DVB-T. Koszty poniesione przed wejściem w życie poprawki cyfrowej, ale nie wcześniej niż w dniu 20 lipca 2016 r. (tj. datą przyjęcia strategii z 2016 r.), są kosztami kwalifikowalnymi. Wnioski o rekompensatę kosztów poniesionych przed wprowadzeniem poprawki cyfrowej należało składać w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie tej poprawki.
- (47) W poprawce cyfrowej przewidziano również możliwość przedłużenia do 31 grudnia 2030 r. okresu obowiązywania istniejących praw użytkowania częstotliwości na potrzeby nadawania telewizji naziemnej ⁽⁵³⁾. Komisja stwierdziła, że przedłużenie to nie stanowi pomocy państwa (decyzja w sprawie SA.55805).

⁽⁴⁸⁾ *Badanie niedoskonałości rynku – cyfrowe nadawanie naziemne w warunkach wymuszonego uwolnienia pasma częstotliwości 700 MHz*, badanie przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu przez Arthur D. Little s.r.o., 15 maja 2017 r. („badanie ADL”).

⁽⁴⁹⁾ Zob. przypis 29.

⁽⁵⁰⁾ We wstępnej ocenie scenariuszy władze czeskie rozważyły możliwość zrealizowania scenariusza przejścia na DVB-T2 na zasadach rynkowych, ale nie uwzględniono tego scenariusza w badaniu końcowym, ponieważ nie przekładał się na odpowiednie rozwiązanie w sytuacji Czech.

⁽⁵¹⁾ W zaktualizowanym badaniu ADL z dnia 2 sierpnia 2019 r. przedstawiono szacunkowe koszty, które podlegałyby rekompensacie na rzecz podmiotów dysponujących przydziałem widma z tytułu innej podstawy prawnej (zob. sekcja 4.5.1, tabela 4 badania ADL, „Koszty podmiotów dysponujących przydziałem widma – podstawa prawna”). Zgodnie z tym badaniem koszty dzielą się na koszty ponoszone zgodnie z art. 27 ust. 6 lit. a)–d) ustawy o łączności elektronicznej jako podstawy prawnej [dostosowania techniczne dotychczasowych instalacji, pozostałe nakłady inwestycyjne i demontaż] oraz koszty, których podstawą prawną jest poprawka cyfrowa [art. 2 ust. 6 w odniesieniu do sieci przejściowych i art. 2 ust. 7 w odniesieniu do usuwania zakłóceń].

⁽⁵²⁾ W zaktualizowanym badaniu ADL stwierdzono, że operatorzy NTC mogą zażądać – w kontekście ewentualnego arbitrażu i w scenariuszu modernizacji do DVB-T2 z równoległym nadawaniem – 138 mln CZK (ok. 5,4 mln EUR) na pokrycie kosztów kapitału zaangażowanego w sieci przejściowe oraz 1 044–1 309 mln CZK (40,7–51 mln EUR) na pokrycie utraconych zysków z tytułu umów z nadawcami do 2030 r. (tj. terminu, do którego operatorzy mogli oczekiwać przedłużenia przydziałów na podstawie art. 20 ust. 4 i 5 ustawy o łączności elektronicznej, a który to termin uznano za rozsądny w badaniu).

⁽⁵³⁾ W dniu 30 września 2019 r. czeski urząd telekomunikacyjny poinformował o przedłużeniu praw użytkowania częstotliwości radiowych dla Digital Broadcasting (<https://www.ctu.cz/sdeleni-o-vydani-rozhodnuti-o-zmene-pridelu-radiovyh-kmitoctu-pro-zajisteni-verejne-site-0>) i Česká televize (<https://www.ctu.cz/sdeleni-o-vydani-rozhodnuti-o-zmene-pridelu-radiovyh-kmitoctu-pro-zajisteni-verejne-site-1>), a w dniu 21 listopada 2019 r. – dla Czech Digital Group (<https://www.ctu.cz/sdeleni-o-vydani-rozhodnuti-o-zmene-pridelu-radiovyh-kmitoctu-pro-zajisteni-verejne-site-2>) oraz CRa (<https://www.ctu.cz/sdeleni-o-vydani-rozhodnuti-o-zmene-pridelu-radiovyh-kmitoctu-pro-zajisteni-verejne-site-1>).

- (48) Czechy wskazały, że art. I ust. 2 poprawki cyfrowej stanowi klauzulę zawieszającą w rozumieniu art. 108 ust. 3 TFUE ⁽⁵⁴⁾.

2.3.1.4. Techniczny plan przejścia

- (49) W technicznym planie przejścia określono szczegółowe warunki techniczne przejścia. W sekcji 3 wskazano 4 istniejące sieci (1, 2, 3 i 4), 3 sieci przejściowe (11, 12 i 13) oraz 4 sieci końcowe (21, 22, 23 i 24). W sekcji 5 ustalono, że sieci końcowe 21, 22, 23 i 24 zastąpią istniejące sieci odpowiednio 1, 2, 3 i 4. Sieć przejściowa 11 ma zapewnić jednocześnie nadawanie programów w istniejącej sieci 1; sieć przejściowa 12 – w istniejących sieciach 2 i 3; sieć przejściowa 13 – w istniejącej sieci 4.
- (50) Szczegółowe warunki dotyczące każdego nadajnika (np. daty wyłączenia ⁽⁵⁵⁾, okresy jednoczesnego nadawania programów, kanały częstotliwości, z których należy korzystać, itp.) określono w załącznikach 1–4 odpowiednio dla sieci 1–4 ⁽⁵⁶⁾:

	Liczba nadajników dużej mocy	Liczba nadajników małej mocy	Liczba wykorzystywanych częstotliwości DVB-T (*)	Liczba wykorzystywanych częstotliwości DVB-T2 (**)	Równoległe nadawanie (***)		
					Początek (min./maks.)	Koniec (min./maks.)	Czas trwania w miesiącach (min./śr./max)
Sieć 1	27	92	10	3	Marz-18 Cze-18	List-19 Maj-20	20 – 23 – 26
SIEĆ 2	26	51	12	5	Marz-17 ⁽¹⁾ Sty-19	Sty-20 Cze-20	13 – 31 – 39
Sieć 3	24	3	11	5	Marz-17 Sty-19	Sty-20 Cze-20	13 – 31 – 39
Sieć 4	32	33	8	9	Sier-17 Cze-18	Sty-20 Maj-20	19 – 24 – 29

Źródło: Analiza Komisji na podstawie załączników 1–4 do technicznego planu przejścia.

(*) Liczba użytkowanych częstotliwości DVB-T (z uwzględnieniem wyłącznie nadajników dużej mocy).

(**) Liczba częstotliwości DVB-T2 użytkowanych podczas nadawania równoległego (z uwzględnieniem wyłącznie nadajników dużej mocy).

(***) Daty rozpoczęcia/zakończenia oraz czas trwania nadawania równoległego. Biorąc pod uwagę, że daty różnią się w każdej lokalizacji nadajnika, oblicza się minimalne, średnie i maksymalne wartości dla każdej sieci.

⁽¹⁾ Najwcześniej uruchomione nadajniki w sieci 2 (eksploatowanej przez CRa) rozpoczęły nadawanie równoległe w marcu 2017 r., przed przyjęciem poprawki cyfrowej (lipiec 2017 r.). 12 spośród 26 nadajników dużej mocy należących do sieci 2 rozpoczęło pracę przed wprowadzeniem poprawki cyfrowej, a 14 – po jej wprowadzeniu.

- (51) Techniczny plan przejścia zmieniono podczas pandemii COVID-19 (przypis 33), odraczając wyłączenie do 31 października 2020 r.

⁽⁵⁴⁾ Według treści poprawki cyfrowej w przedstawionej przez Czechy wersji przetłumaczonej na język angielski zmiana polega na dodaniu następującego zapisu do art. 27 ustawy o łączności elektronicznej: „W przypadku gdy przed Komisją toczy się postępowanie w sprawie pomocy państwa dotyczące ustalenia kwoty lub zapłaty faktycznie i skutecznie poniesionych kosztów, uznaje się to za wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym”.

⁽⁵⁵⁾ Pod warunkiem, że sieć DVB-T2 osiągnęła co najmniej taki zasięg, jaki, dysponuje istniejąca sieć DVB-T, chyba że jest to niemożliwe ze względu na bariery naturalne lub uzasadnione bariery techniczne.

⁽⁵⁶⁾ W załączniku 1 określono warunki dotyczące nadajników w istniejącej sieci 1, sieci przejściowej 11 i sieci końcowej 21. W załączniku 2 określono warunki dotyczące nadajników w istniejącej sieci 2, sieci przejściowej 12 i sieci końcowej 22. W załączniku 3 określono warunki dotyczące nadajników w istniejącej sieci 3, sieci przejściowej 12 i sieci końcowej 23. W załączniku 4 określono warunki dotyczące nadajników w istniejącej sieci 4, sieci przejściowej 13 i sieci końcowej 24. Należy zauważyć, że do budowy istniejącej, przejściowej i końcowej sieci wykorzystuje się te same lokalizacje nadajników.

- (52) Czechy wyjaśniły, że faktyczny proces migracji rozpoczął się w marcu 2017 r., kiedy to zainteresowani operatorzy NTC stopniowo uruchamiali sieci przejściowe działające na tymczasowo dostępnych częstotliwościach. Istniejące sieci DVB-T zaczęto stopniowo wyłączać od listopada 2019 r. Sieci końcowe zbudowano częściowo na sieciach przejściowych. Sieci przejściowe w dużym stopniu służyły do nadawania tych samych treści, co istniejące sieci, przy czym niektóre programy telewizyjne nadawano w jakości HD w sieciach przejściowych. Znacznie wzrosła całkowita przepustowość każdej sieci, której dotyczyło przejście: przepustowość wynosiła 64,6 Mbit/s w pierwotnych sieciach 1, 2 i 4 ⁽³⁷⁾ i wzrosła do 99,6 Mbit/s w trzech sieciach przejściowych 11, 12 i 13 oraz do 103,6 Mbit/s w trzech sieciach końcowych 21, 22 i 24.

2.3.2. Beneficjenci

- (53) Beneficjentami są trzej operatorzy NTC, którzy byli zobowiązani do utworzenia i eksploatacji sieci przejściowych w okresie jednoczesnego nadawania programów w związku z przejściem na DVB-T2 w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz. Operatorzy ci dysponowali prawami użytkownika częstotliwości na potrzeby jednoczesnego nadawania programów w paśmie 700 MHz również po 2020 r. Beneficjentami są Česká televize (sieć przejściowa 11), CRa (sieć przejściowa 12) i DB (sieć przejściowa 13).
- (54) Czwarty operator NTC posiadający prawa użytkownika częstotliwości w paśmie 470–790 MHz, CDG (istniejąca sieć 3), nie był zobowiązany do utworzenia sieci przejściowej i w związku z tym nie był uprawniony do otrzymania rekompensaty. Treści z sieci 3 były w okresie migracji nadawane w sieci przejściowej 12 eksploatowanej przez CRa. CDG należy do grupy kapitałowej CRa.

2.3.3. Forma pomocy, budżet i czas trwania

- (55) Pomoc będzie miała formę dotacji bezpośrednich.
- (56) Środki na ten cel zostaną pozyskane z konta radiotelekomunikacyjnego zarządzanego przez czeski urząd telekomunikacyjny. Czeski urząd telekomunikacyjny jest krajowym organem regulacyjnym ds. łączności elektronicznej. Konto radiotelekomunikacyjne (zob. motyw 40) jest finansowane z opłat wnoszonych przez podmioty uprawnione do użytkownika częstotliwości. Wysokość opłat ustala rząd w drodze rozporządzenia. Czeski urząd telekomunikacyjny, będący administratorem konta radiotelekomunikacyjnego, dokona na rzecz beneficjentów refundacji kosztów kwalifikowalnych.
- (57) Środek obejmuje koszty poniesione w okresie od 1 marca 2017 r. do 18 marca 2020 r. oraz od 1 lipca 2020 r. do 31 października 2020 r. Koszty musiały zostać poniesione przed datą wyłączenia sieci DVB-T.
- (58) Beneficjenci muszą złożyć wniosek o rekompensatę w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie poprawki cyfrowej (motyw 46). Zgodnie z sekcją 27 ustawy o łączności elektronicznej wnioski o przyznanie pomocy w ramach tego środka rozpatruje czeski urząd telekomunikacyjny. Czeski urząd telekomunikacyjny jest odpowiedzialny za ocenę poprawności poniesionych kosztów.
- (59) Wnioski złożyło trzech beneficjentów, a czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadził kontrolę wniosków. Ostateczny budżet pomocy po kontroli przeprowadzonej przez czeski urząd telekomunikacyjny wynosi 473 391 429 CZK (ok. 18 mln EUR), co odpowiada kwocie [0 – 500 000 000] (*) CZK (ok. [0 – 20] mln EUR) na rzecz Česká televize, [0 – 250 000 000] CZK (ok. [0 – 10] mln EUR) na rzecz CRa oraz [0 – 250 000 000] CZK (ok. [0 – 10] mln EUR) na rzecz DB.
- (60) Czechy zobowiązały się do wypłaty pomocy nie wcześniej niż po otrzymaniu powiadomienia o decyzji Komisji zatwierdzającej zgłoszony środek.

⁽³⁷⁾ Wykorzystana przepustowość wyniosła 61,6 Mbit/s.

(*) Informacje poufne.

2.3.4. Koszty kwalifikowalne

- (61) Zgłoszony środek ma na celu zrehabilitowanie kosztów poniesionych w związku z eksploatacją sieci przejściowych w fazie jednoczesnego nadawania programów w okresie od 1 marca 2017 r. do 18 marca 2020 r. oraz od 1 lipca 2020 r. do 31 października 2020 r. ⁽⁵⁸⁾ Środek nie obejmuje kosztów poniesionych po zakończeniu okresu przejściowego, ze zmianami (tj. po 31 października 2020 r.).
- (62) Kosztami kwalifikowalnymi w odnośnym okresie są koszty poniesione w związku z eksploatacją sieci przejściowych w okresie jednoczesnego nadawania programów w podziale na poszczególne nadajniki: (i) nakłady inwestycyjne (CAPEX) w postaci kosztów amortyzacji nowych urządzeń na potrzeby budowy i eksploatacji sieci przejściowych oraz (ii) bezpośrednie przyrostowe koszty operacyjne (OPEX) trzech sieci przejściowych ⁽⁵⁹⁾:
- 1) Jeżeli chodzi o kwalifikowalne nakłady inwestycyjne (CAPEX), za kwalifikowalne uznaje się następujące pozycje kosztów: a) nadajniki, konwertory, zasilacze antenowe, materiały instalacyjne i związane z nimi instalacje; b) multiplexery, sieci dystrybucji danych, materiały instalacyjne i związane z nimi instalacje; c) stacja czołowa (w tym koszty związane z HEVC); d) układy chłodzenia i ich instalacja; e) aparatura pomiarowa; f) odbiorniki GPS, zasilacz awaryjny ⁽⁶⁰⁾.
 - 2) Jeżeli chodzi o kwalifikowalne koszty operacyjne (OPEX), za kwalifikowalne uznaje się następujące pozycje kosztów: a) energia elektryczna; b) wynagrodzenia za konserwację i/lub naprawy urządzeń; oraz c) trasy przesyłowe (jeżeli były wynajmowane), zasilacze awaryjne (jeżeli były wynajmowane), dostosowanie przyłączy elektrycznych przez właściciela budynku.
- (63) Koszty po stronie nakładów inwestycyjnych odpowiadają amortyzacji aktywów w danym okresie. Czechy wyjaśniły, że amortyzacja odzwierciedla okres ekonomicznej użyteczności aktywów. Czechy podały, że zgodnie z dokumentacją księgową operatorów ⁽⁶¹⁾ okres użytkowania, a tym samym okres amortyzacji, wynosi 3–10 lat, w zależności od konkretnego składnika aktywów ⁽⁶²⁾.
- (64) Czechy wyjaśniły, że inwestycje objęte zgłoszonym środkiem do celów budowy i eksploatacji sieci przejściowych zostaną częściowo ponownie wykorzystane na potrzeby sieci końcowych ⁽⁶³⁾.
- (65) Jak wskazano w motywie 10, zgłoszony środek nie obejmuje ani kosztów dostosowania urządzeń zależnych od częstotliwości (tj. kosztów objętych decyzją w sprawie SA.55742), kosztów poniesionych w okresie od 19 marca do 30 czerwca 2020 r., ani kosztów nadzwyczajnych związanych z odroczeniem daty zakończenia wyłączenia, poniesionych w okresie od 1 lipca do 31 października 2020 r. (tj. kosztów objętych decyzją w sprawie SA.60062).

⁽⁵⁸⁾ Żaden z nadajników nie obsługiwał jednoczesnego nadawania programów w całym okresie od 1 marca 2017 r. do 18 marca 2020 r. oraz od 1 lipca 2020 r. do 31 października 2020 r. Czas trwania jednoczesnego nadawania programów przez każdy nadajnik NTC zależy od rzeczywistego czasu trwania fazy jednoczesnego nadawania w podziale na poszczególne nadajniki, zgodnie z ustaleniami technicznego planu przejścia.

⁽⁵⁹⁾ Kwalifikowalne nakłady inwestycyjne i koszty operacyjne CRA wynoszą odpowiednio [...] CZK ([50–100] %) i [...] CZK ([0–50] %) z łącznej kwoty [0–250 000 000] CZK. Kwalifikowalne nakłady inwestycyjne i koszty operacyjne DB wynoszą odpowiednio [...] CZK ([30–80] %) i [...] CZK ([20–70] %) z łącznej kwoty [0–250 000 000] CZK. Koszty kwalifikowalne *Česká televize* opierają się na fakturach zapłaconych przedsiębiorstwu, które powierza eksploatację sieci, związku z czym nie podlegają rozdzieleniu na nakłady inwestycyjne i koszty operacyjne.

⁽⁶⁰⁾ Zasilacz awaryjny (UPS) to rodzaj zasilania awaryjnego, który opiera się na systemie akumulatorowym. Jest to urządzenie elektryczne dostarczające zasilanie awaryjne na wypadek zaniku zasilania wejściowego lub sieciowego.

⁽⁶¹⁾ Czechy wskazały, że okres użytkowania w dokumentacji księgowej powinien zgodnie z czeskim prawem stanowić odzwierciedlenie stanu faktycznego (ustawa nr 563/1991 Coll. o rachunkowości).

⁽⁶²⁾ Są to następujące okresy. Nadajniki: [poniżej 10] lat. Konwertory: [poniżej 10] lat. Zasilacze antenowe: [poniżej 10] lat. Multiplexery: [poniżej 10] lat, w zależności od elementu. Stacja centralna: [poniżej 10] lat w przypadku koderów i szaf rack; [poniżej 10] lat w przypadku przełączników i serwerów. Urządzenia chłodzące: [5–15] lat. Przyrządy pomiarowe: [poniżej 10] lat. Odbiorniki GPS: [poniżej 10] lat. UPS (zasilacz awaryjny): [5–15] lat.

⁽⁶³⁾ Część urządzeń zostałaby w całości wykorzystana w sieciach końcowych. Dotyczy to głównie nadajników i urządzeń pomiarowych. Niektóre urządzenia, takie jak łączniki, zostałyby ponownie wykorzystane w sieciach końcowych jedynie w ograniczonym zakresie. Służyłoby to uproszczeniu logistyki i organizacji ponownego dostrojenia sieci końcowych. Niektóre urządzenia pozostałyby zainstalowane, nawet jeśli w zasadzie nie byłyby potrzebne, o ile nie byłoby okresu przejściowego. Dotyczy to systemów anten nadawczych, chłodzenia i połączeń zasilania. Niektóre urządzenia nie byłyby używane, np. odbiorniki GPS. Wynika to z różnic w topologii sieci SFN w konfiguracjach sieci przejściowych i docelowych (sieci te nie wymagają takiej samej liczby odbiorników).

- (66) Według Czech pomoc miałyby stanowić około 47 % całkowitych kosztów inwestycyjnych i kosztów operacyjnych związanych z utworzeniem trzech sieci przejściowych⁽⁶⁴⁾. Czechy wstępnie oszacowały, że całkowite koszty inwestycji wynoszą 1 007 476 444 CZK (ok. 39 mln EUR)⁽⁶⁵⁾.

2.3.5. Kumulacja

- (67) Czechy potwierdziły, że pomoc udzielana w ramach zgłoszonego środka nie może kumulować się z żadnym innym środkiem finansującym te same koszty kwalifikowalne.
- (68) Czechy potwierdziły, że beneficjenci pomocy nie będą mogli ubiegać się do celów podatkowych o amortyzację aktywów, które są przedmiotem rekompensaty w ramach tego środka.

2.3.6. Przejrzystość

- (69) Władze czeskie zobowiązały się do opublikowania tekstu środka oraz informacji dotyczących beneficjentów pomocy o wartości przekraczającej 500 000 EUR.

2.4. Skargi

- (70) W latach 2016 i 2018 Komisja zarejestrowała dwie skargi wniesione przez dwa podmioty, ČASO i Telly, świadczące usługi nadawania programów na platformach satelitarnych i internetowych lub reprezentujące takich dostawców (zob. motyw 1).
- (71) W pierwotnej skardze ČASO poinformowano Komisję o domniemanych niezgodnych z prawem i z rynkiem wewnętrznym środkach pomocy w formie wsparcia na rzecz modernizacji istniejących platform nadawczych DVB-T do standardu DVB-T2, przy czym szereg z tych środków wynikało ze strategii z 2016 r. Był wśród nich zgłoszony środek, a także inne aspekty, takie jak kampania informacyjna, usługi zarządzania projektem itp. Zdaniem ČASO wsparcie państwa zapewniłoby przewagę konkurencyjną operatorom infrastruktury NTC (CRA i DB), a potencjalnie pośrednią przewagę operatorom telewizyjnym (nadawcom) korzystającym z platformy NTC.
- (72) W przedłożonej skardze Telly wskazało również na szereg środków pomocy wynikających w szczególności z poprawki cyfrowej. Skarga ta obejmowała zgłoszony środek.
- (73) Skarżący uznali, że środek zapewniłby operatorom NTC, którzy otrzymaliby wsparcie państwa na modernizację swoich platform lub sieci, dyskryminującą i nieuczciwą przewagę konkurencyjną, podczas gdy skarżący, jako konkurenci, musieli we własnym zakresie pokrywać koszty modernizacji technologicznej i związanego z nią simulcastingu/nadawania równoległego⁽⁶⁶⁾, a w konsekwencji byłiby narażeni na ubytek swojej bazy klientów. Argumentowano, że chociaż środek rzekomo ma na celu wspieranie sieci przejściowych, w rzeczywistości służy finansowaniu wdrażania i eksploatacji końcowych sieci DVB-T2. Dowodzono, że środek ten grozi wzmocnieniem nierównowagi rynkowej (tj. szerokie upowszechnienie NTC), co jest sprzeczne z zasadą neutralności technologicznej.
- (74) Uwagi skarżących otrzymane przed wydaniem decyzji o wszczęciu postępowania podsumowano w motywach 51–55 decyzji o wszczęciu postępowania.
- (75) Niniejsza decyzja dotyczy jedynie aspektów skarg związanych ze zgłoszonym środkiem.

⁽⁶⁴⁾ Należy przypomnieć, że środek ma na celu rekompensatę jedynie proporcjonalnej amortyzacji kosztów inwestycji (motyw 65), podczas gdy koszty operacyjne są pokrywane w całości. Całkowite koszty inwestycji związane z utworzeniem sieci przejściowych były wyższe.

⁽⁶⁵⁾ Koszty te obejmują koszty ogólne i średni ważony koszt kapitału (WACC), pozostałą amortyzację po zakończeniu fazy jednoczesnego nadawania programów oraz inne koszty wspólne, ale z wyłączeniem kosztów podlegających rekompensacie na podstawie innych decyzji Komisji.

⁽⁶⁶⁾ DIGI s.r.o./Telly poinformowało, że w latach 2015 i 2016 dokonało przejścia z formatu nadawania DVB-S/MPEG-2 na format DVB-S2/MPEG-4. Koszty simulcastingu, które DIGI s.r.o./Telly poniosło w wyniku równoległego nadawania programów w standardach DVB-S i DVB-S2 w okresie od października 2015 r. do września 2016 r., miały stanowić znaczący składnik kosztów operacyjnych tego podmiotu. Nakłady inwestycyjne były związane głównie z zakupem nowych urządzeń zgodnych ze standardem DVB-S2/MPEG-4 dla klientów. Jeden z członków ČASO wyjaśnił, że w latach 2012–2016 podmiot ten zmodernizował nadawanie ze standardów DVB-S/MPEG-2 na DVB-S2/MPEG-4. ČASO poniósł koszty przejścia, w szczególności w zakresie przepustowości satelitarnej w odniesieniu do treści nadawanych jednocześnie na platformach analogowych i cyfrowych.

3. POWODY DECYZJI O WSZCZĘCIU FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

3.1. Istnienie pomocy

- (76) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała, że środek ten stanowił wstępnie pomoc państwa dla operatorów NTC, ponieważ jest finansowany ze środków publicznych (konto radiotelekomunikacyjne) i można go przypisać państwu (ponieważ został przewidziany w środkach ustawodawczych i administracyjnych). Beneficjentami są przedsiębiorstwa świadczące usługi nadawania naziemnego, co stanowi działalność gospodarczą.
- (77) Środek zapewnia korzyść gospodarczą niektórym operatorom NTC, ponieważ ma na celu rekompensatę kosztów wynikających z wypełniania obowiązków regulacyjnych, tj. wynikających z poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia, które to obowiązki są nieodłącznie związane z działalnością gospodarczą operatorów NTC. Ponadto po zakończeniu migracji beneficjenci będą mogli korzystać ze zmodernizowanych sieci o większej przepustowości, które mogą obsługiwać usługi telewizyjne o wyższym standardzie. Nadawcy nie odnoszą pośredniej korzyści, ponieważ przejście na DVB-T2/HEVC wiązało się dla nich z wysokimi kosztami (motyw 54 decyzji o wszczęciu postępowania).
- (78) Komisja uznała, że zgłoszony środek jest selektywny, ponieważ przewiduje rekompensatę, która umożliwia operatorom NTC wypełnianie obowiązków regulacyjnych (modernizacja do standardów DVB-T2/HEVC i jednocześnie nadawanie programów) nałożonych na nich na mocy prawa. Ponadto środek ten umożliwił operatorom NTC utrzymanie ciągłości działania. Urządzenia w sieciach przejściowych zostały częściowo ponownie wykorzystane w sieciach końcowych. Z kolei inni operatorzy sieci nadawczych, tacy jak operatorzy korzystający z technologii satelitarnych, podlegają porównywalnym ograniczeniom regulacyjnym i muszą ponosić związane z tym koszty modernizacji technicznych i okresów jednoczesnego nadawania programów.
- (79) Ponadto środek grozi zakłóceniem konkurencji i wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi, ponieważ wzmacnia pozycję niektórych operatorów NTC, którzy konkurują z operatorami korzystającymi z innych platform telewizyjnych (telewizji satelitarnej, kablowej, IPTV) i działają na szczeblu międzynarodowym.

3.2. Legalność

- (80) Komisja wyraziła wątpliwości, czy środek wdrożono zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, zauważając, że podstawa prawna może nie obejmować odpowiedniej klauzuli zawieszającej. Beneficjenci złożyli już wnioski, które zostały rozpatrzone przez organy publiczne. Jednocześnie Komisja odnotowała, że zgodnie z deklaracją Czech żadna pomoc nie zostanie wypłacona przed powiadomieniem o decyzji Komisji zatwierdzającej środek.

3.3. Zgodność

- (81) Komisja dokonała oceny zgodności środka pomocy z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, który stanowi, że „pomoc przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia ona warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem, można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym“, co zostało zgłoszone przez Czechy.
- (82) Komisja przyznała, że ten środek pomocy ułatwia rozwój działań gospodarczych, tj. świadczenie usług nadawania naziemnego.
- (83) Komisja nie stwierdziła żadnych elementów środka, które naruszałyby jakiegokolwiek przepisy lub zasady prawa Unii.
- (84) Komisja wyraziła jednak wątpliwości, czy środek ten ma efekt zachęty, ponieważ operatorzy NTC odnoszą korzyści handlowe, które mogłyby zachęcić ich do inwestowania z własnej inicjatywy (np. zmodernizowane sieci o zwiększonej przepustowości i jakości) w kontekście, w którym przewidywalność inwestycji wzrosła w wyniku przedłużenia przydziałów widma do 2030 r., a ambicje Czech dotyczące wdrożenia dwóch dodatkowych sieci NTC można postrzegać jako oznakę pozytywnego rozwoju rynku.

- (85) Komisja wyraziła również wątpliwości, czy zgłoszony środek może mieć efekt zachęty, ponieważ operatorzy NTC rozpoczęli prace nad rozwojem sieci przejściowych i jednoczesnego nadawania programów od marca 2017 r., przed przyjęciem poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia oraz przed zawarciem przez Czechy ostatecznych umów w sprawie międzynarodowej koordynacji częstotliwości z państwami sąsiadującymi. W tym kontekście strategia z 2016 r. mogła nie zawierać wystarczających wytycznych dotyczących rekompensat.
- (86) Ponadto Komisja wyraziła wątpliwości co do konieczności takiego środka pomocy zarówno z punktu widzenia istnienia niedoskonałości rynku, jak i konieczności finansowania kosztów kwalifikowalnych na podstawie decyzji z 2017 r.
- (87) Komisja wyraziła również wątpliwości co do odpowiedniości środka, w szczególności co do tego, czy kampanie informacyjne i certyfikacyjne nie byłyby wystarczające, aby w zastępstwie nadawania równoległego zachęcić gospodarstwa domowe do wymiany urządzeń, czy bony finansowe dla gospodarstw domowych mogłyby być bardziej odpowiednie lub czy w świetle możliwości opóźnienia uwolnienia pasma 700 MHz na podstawie odstępstw przewidzianych w decyzji z 2017 r. nie wystarczyłoby wprowadzenie obowiązku regulacyjnego.
- (88) Ponadto Komisja wyraziła wątpliwości co do proporcjonalności środka, w szczególności w odniesieniu do czasu trwania nadawania równoległego, zasadności niektórych kosztów kwalifikowalnych (np. amortyzacji nakładów inwestycyjnych) oraz parametrów służących do obliczania kwoty pomocy, a także co do tego, czy w świetle potrzeb finansowych beneficjentów przyspieszone wdrożenie standardu DVB-T2 nie zostałyby zrównoważone przez korzyści handlowe. Komisja chciała również wyjaśnić, czy inne programy pomocy nie zapewniły rekompensaty kosztów kwalifikowalnych.
- (89) Komisja uznała pozytywne skutki tego środka dla rozwoju NTC i ciągłości działalności gospodarczej operatorów NTC w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz, a także ważną rolę mediów, w tym usług telewizyjnych, w kształtowaniu spójności społecznej, funkcjonowaniu demokracji i ogólnie w gospodarce. Komisja wzięła też pod uwagę negatywne skutki, jakie przyniosło wprowadzenie tego środka, wykraczające poza utrzymanie status quo, gdyż umożliwiono operatorom NTC utrzymanie konkurencyjności przy jednoczesnym obniżeniu kosztów inwestycji w zmodernizowane urządzenia, które to koszty inni operatorzy, tacy jak operatorzy satelitów, muszą pokryć ze środków prywatnych.

4. UWAGI OTRZYMANE OD CZECH I ZAINTERESOWANYCH STRON W TRAKCIE FORMALNEGO POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCEGO

4.1. Uwagi otrzymane od Czech

- (90) Czechy potwierdziły swoje stanowisko w sprawie różnych elementów przedłożonych wcześniej oraz przedstawiły dodatkowe argumenty i wyjaśnienia. Władze czeskie zgodziły się również z uwagami przedstawionymi przez CRA, opisanymi w sekcji 4.3.

4.1.1. Uwagi ogólne

- (91) Czechy potwierdziły, że NTC jest jedyną platformą telewizji niekodowanej w Czechach, co znajduje odzwierciedlenie w sytuacji na rynku nadawania programów telewizyjnych po przejściu na standard DVB-T2. Czechy potwierdziły, że rynek NTC i usługi telewizji niekodowanej w Czechach są tożsame. Wyjaśniono, że ramy prawne umożliwiają nadawanie płatnej telewizji na platformie NTC. Niemniej eksperyment z platformą płatnej NTC (wdrożony przez grupę Skylink/M7) nie powiódł się.
- (92) Czechy odniosły się do decyzji Komisji w sprawie SA.55953 dotyczącej rekompensaty dla słowackiego operatora NTC za uwolnienie pasma 700 MHz („decyzja w sprawie SA.55953”) ⁽⁶⁷⁾. Wskazano w niej, że uznanie rekompensaty kosztów związanych z modernizacją i nadawaniem równoległym za niezgodną z rynkiem wewnętrznym może prowadzić do nierównego traktowania państw członkowskich, które musiały uwzględnić szczególne warunki techniczne i regulacyjne panujące na ich własnych rynkach.

⁽⁶⁷⁾ Decyzja Komisji w sprawie SA.55953 – Słowacja – Rekompensata dla Towercom z tytułu kosztów wynikających z uwolnienia pasma 700 MHz. C(2024) 2577 FINAL. (Dz.U. C 2573 z 28.6.2024, s. 1).

4.1.2. *Naruszenie prawa unijnego*

- (93) Czechy zdecydowanie nie zgodziły się z twierdzeniem skarżącego, że doszło do naruszenia zasady neutralności technologicznej. Czechy argumentowały, że decyzja z 2017 r. sama w sobie nie była neutralna pod względem technologicznym, ponieważ miała wpływ wyłącznie na platformę NTC. W rzeczywistości do poważnego naruszenia zasady neutralności technologicznej doszłoby w razie niewprowadzenia zgłoszonego środka, ponieważ uwolnienie pasma 700 MHz zaszkodziłoby jedynie platformie NTC.
- (94) Żadna z alternatywnych platform nie mierzyła się z niedoskonałością rynku wynikającą z uwolnienia pasma 700 MHz, zatem oczywistym jest, że ich decyzje o modernizacji technologii zawsze były podejmowane w oparciu o popyt rynkowy. Konkurencyjna platforma IPTV może wręcz skorzystać z faktu, że częstotliwości z pasma 700 MHz stały się dostępne do wykorzystania na potrzeby IPTV przez operatorów sieci ruchomej, którzy obecnie wdrażają sieci mobilne 5G.

4.1.3. *Efekt zachęty*

4.1.3.1. W przedmiocie istnienia zachęt handlowych dla operatorów NTC

- (95) Czechy argumentowały, że sytuacja na krajowym rynku NTC jest podobna do tej na Słowacji, opisanej w decyzji w sprawie SA.55953, w której to decyzji Komisja zatwierdziła pomoc na modernizację technologiczną sieci w związku z uwolnieniem pasma 700 MHz⁽⁶⁸⁾. Czechy uznały, że zgodnie z zasadami przejrzystości i niedyskryminacji sprawę tę należy wykorzystać jako precedens.
- (96) W decyzji w sprawie SA.55953 Komisja przyznała, że decyzja o uwolnieniu pasma 700 MHz do czerwca 2020 r. jest środkiem regulacyjnym koordynowanym na poziomie Unii, a zatem nie leży w gestii rynku. W analogicznej sytuacji w Czechach operatorzy NTC nie mieli żadnego interesu handlowego w modernizacji standardu NTC w terminie określonym w decyzji z 2017 r. Operatorzy NTC nie mogli oczekiwać zwrotu kosztów przejścia na standard DVB-T2, ponieważ nadawcy telewizyjni nie byli takim przejściem zainteresowani. Brak zmian regulacyjnych był równoznaczny z brakiem zachęty do dokonania inwestycji niezbędnych do uwolnienia pasma 700 MHz i przejścia na częstotliwość poniżej pasma 700 MHz. Sieci nadawcze NTC nie uzyskały dodatkowych przychodów w wyniku uwolnienia pasma 700 MHz, poniosły jednak dodatkowe koszty.
- (97) Czechy przypomniały, że zasadniczo uznaje się, iż naturalny cykl inwestycyjny dla sektora łączności elektronicznej wynosi 12–15 lat, przy czym umowy handlowe zawarte między operatorami NTC a nadawcami zasadniczo pokrywały się z okresem obowiązywania odpowiednich praw użytkowania widma radiowego (tj. do 2021–2024 r.), a cykl wymiany odbiorników telewizyjnych w gospodarstwach domowych w Czechach⁽⁶⁹⁾ wskazuje, że naturalne przejście na technologię DVB-T2 powinno nastąpić w latach 2022–2024.
- (98) Wyjaśniono także, że przed wydaniem decyzji z 2017 r. zasadniczo panowało przekonanie (zarówno wśród organów publicznych, jak i operatorów), iż przejście na nowe technologie nastąpi w latach 2022–2024 wraz z uruchomieniem 1 lub 2 dodatkowych sieci nadawczych DVB-T2. Czechy przyjęły strategię z 2016 r. de facto na podstawie toczących się dyskusji w związku ze zbliżającym się uwolnieniem pasma 700 MHz.
- (99) Czechy argumentowały, że fakt, iż procedura została przyjęta w drodze konsensusu między rządem a zainteresowanymi operatorami NTC, nie niweluje efektu zachęty, jaki ten środek wywiera. Wręcz przeciwnie, o istnieniu efektu zachęty świadczy rozpoczęcie budowy sieci przejściowych i uruchomienie kampanii informacyjnej przez zainteresowane podmioty jeszcze przed zatwierdzeniem odpowiednich kroków legislacyjnych.
- (100) Władze czeskie odrzuciły argument, że na brak efektu zachęty tego środka wskazują testy eksperymentalne technologii DVB-T2 przeprowadzone w 2012 r. Operatorzy zazwyczaj inwestują w sprawdzenie nowych technologii, ale nie oznacza to, że na tej podstawie decydują się wdrożyć całą sieć, szczególnie przed pełną amortyzacją już stosowanych technologii.

⁽⁶⁸⁾ Zob. motyw 64 decyzji w sprawie SA.55953.

⁽⁶⁹⁾ W Czechach cykl ten mieścił się w przedziale 8–12 lat w okresie po zakończeniu przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe (tj. w 2012 r.).

- (101) Dane dotyczące udziałów w rynku poszczególnych platform wskazują, że po dokonaniu przejścia (tj. w 2023 r.) udział w rynku platformy NTC, który przed przejściem wynosił blisko 60 %, nieznacznie spadł do 52,9 %. Łączny udział w rynku telewizji kablowej i IPTV znacznie wzrósł do 42,1 %, podczas gdy udział w rynku telewizji satelitarnej wykazuje tendencję spadkową od 2013 r. i wynosi 19,7 %.
- (102) Z drugiej strony rynek NTC w Czechach jest względnie stabilny. Umowy między operatorami sieci NTC a nadawcami telewizji niekodowanej negocjuje się na podstawie oczekiwanych przychodów generowanych na rynku reklamy telewizyjnej, które w Czechach utrzymują się na stabilnym poziomie. Czechy potwierdziły, że operatorzy NTC czerpią zdecydowaną większość (blisko 100 %) dochodów z usług transmisji świadczonych na rzecz nadawców telewizji niekodowanej. Przychody operatorów NTC zależą od liczby kanałów, a także od jakości i ewentualnej regionalizacji (przy czym możliwość regionalizacji została ograniczona ze względu na duże sieci SFN, które powstały po przejściu na standard DVB-T2).
- (103) Największym ryzykiem w okresie planowanego przejścia ze standardu DVB-T na DVB-T2 była niepewność co do utrzymania dotychczasowej oglądalności. Korzystanie z sieci przejściowych nie zwiększyłoby liczby odbiorców NTC, a jedynie złagodziłoby ewentualne zakłócenia. Logicznie rzecz biorąc, obawy nadawców dotyczące utraty odbiorców w związku z przejściem na nowy standard, a w konsekwencji niższe przychody operatorów NTC po takim przejściu, musiały znaleźć odzwierciedlenie w negocjacjach z operatorami sieci NTC. Ponadto wolna przepustowość sieci NTC po modernizacji oznaczała, że operatorzy NTC musieli obniżyć cenę za dystrybucję sygnału, aby przyciągnąć lub zatrzymać nadawców. W związku z tym nastąpił spadek cen i wzrost konkurencji na rynku.
- (104) Czechy przedstawiły dane dotyczące liczby kanałów telewizyjnych nadawanych przez operatorów komercyjnych NTC, z których wynika, że zarówno grupa CRa (CRa i CDG), jak i DB zwiększyły liczbę nadawanych kanałów telewizyjnych⁽⁷⁰⁾. Czechy przedstawiły informacje przekazane przez CRa, w których wyjaśniono, że wynagrodzenie wypłacane operatorom NTC przez nadawców telewizji niekodowanej w końcowym rozrachunku zależy od rynku reklamy telewizyjnej, a zatem opiera się na liczbie odbiorców telewizji, a nie na liczbie nadawanych kanałów telewizyjnych.
- (105) W związku z tym, pomimo wzrostu liczby nadawanych kanałów telewizyjnych, zmiany na rynku NTC świadczą o tym, że operatorzy komercyjni NTC nie mogli czerpać korzyści handlowych z przejścia, jak stwierdziła Komisja w motywie 149 decyzji o wszczęciu postępowania. Przychody operatorów NTC de facto spadły po przejściu na nowy standard. Operatorzy NTC musieli zmierzyć się ze znacznymi kosztami inwestycyjnymi, a od nadawców nie pobierano opłat za usługi związane z sieciami przejściowymi. Od 2018 r. operatorzy NTC odnotowywali również stopniowy spadek EBITDA.
- (106) Czechy przedstawiły dane, które wskazują, że przychody uzyskiwane przez operatorów komercyjnych NTC (CRa, CDG i DB) z tytułu dystrybucji sygnału telewizyjnego na platformie NTC spadły w latach 2017–2020, a następnie utrzymywały się na stosunkowo stabilnym poziomie do 2023 r.⁽⁷¹⁾ Zdaniem Czech świadczy to o tym, że przejście faktycznie nie przyniosło operatorom NTC żadnych korzyści handlowych, a wręcz doprowadziło do spadku ich przychodów. Ponadto dane dotyczące rentowności operatorów komercyjnych NTC (grupa CRa i DB) przed przejściem i po nim wskazują, że rentowność grupy CRa zasadniczo utrzymuje się powyżej poziomu z 2017 r., pomimo nieznacznych wahań⁽⁷²⁾. Z kolei rentowność grupy DB spadła w porównaniu z 2017 r., ale w 2023 r. utrzymywała się na poziomie około [0–50] %⁽⁷³⁾.

⁽⁷⁰⁾ Liczba kanałów telewizyjnych CRa/CDG wzrosła z 14 w 2017 r. do 20 w 2020 r. i 23 w 2023 r. (nadawanych w sieciach 2 i 3). Również DB zwiększyło liczbę kanałów telewizyjnych nadawanych w okresie od 2017 r. (9 ogólnokrajowych kanałów telewizyjnych, 7 kanałów regionalnych) do 2020 r. (15 kanałów krajowych, 9 kanałów regionalnych) i do 2023 r. (13 ogólnokrajowych kanałów telewizyjnych, 13 kanałów regionalnych).

⁽⁷¹⁾ Przychody CRa/CDG (w szczególności przychody z usług dystrybucji sygnału telewizyjnego) nieznacznie wzrosły z [0–1 500] mln CZK w roku podatkowym kończącym się w marcu 2017 r. do [0–1 500] mln CZK w roku podatkowym kończącym się w marcu 2020 r., [0–1 500] mln CZK w roku podatkowym kończącym się w marcu 2021 r., a następnie spadły o około [0–50] % do [0–1 500] mln CZK do marca 2022 r., [0–1 500] mln CZK do marca 2023 r. i [0–1 500] mln CZK do marca 2024 r. Przychody (obróty) DB w latach 2016–2023 mieściły się w przedziale [0–500] mln CZK.

⁽⁷²⁾ Poziom rentowności grupy CRa wyniósł [0–1 500]/[0–1 000] mln CZK w 2017 r. (EBITDA/EBIT) i [0–1 500]/[0–1 000] mln CZK w 2023 r. Należy jednak zaznaczyć, że Czechy przedstawiły rentowność CRa wyłącznie na poziomie grupy, a dane obejmują inne rodzaje działalności, w które zaangażowana jest grupa.

⁽⁷³⁾ Poziom rentowności DB wyniósł [0–200]/[0–200] mln CZK w 2017 r. (EBITDA/EBIT) i spadł do [0–100]/[0–100] mln CZK w 2023 r. Marża zysku (EBIT/obróty) wyniosła [0–50] % w 2017 r. i spadła do [0–50] % w 2023 r.

- (107) Co więcej, DB przejęło przydział częstotliwości w styczniu 2012 r., a pierwotna sieć DVB-T tego podmiotu (multiplex 4) była gotowa na krótko przed rozpoczęciem przejścia na DVB-T2 (pierwszy nadajnik w DVB-T2 zaczął działać w listopadzie 2017 r.). Z tego powodu nie dokonano żadnego odpisu inwestycji w technologię DVB-T w ujęciu księgowym ani technologicznym. DB zaakceptowało przejście na DVB-T2, aby utrzymać swoją pozycję na rynku i zminimalizować straty.

4.1.3.2. W przedmiocie rozpoczęcia prac przed przyjęciem aktów formalnych przyznających pomoc

- (108) Czechy wyjaśniły, że uwolnienie pasma 700 MHz poprzedziły aktywnie planowane działania operatorów NTC. W latach 2013–2016 operatorzy NTC nawiązali współpracę z producentami urządzeń odbiorczych (laboratorium certyfikacji, określenie procedury i promowanie certyfikacji odbiorników telewizyjnych). Ponadto uczestniczyli w seminariach i dyskusjach z firmami świadczącymi usługi konserwacji anten telewizyjnych. W związku z tym operatorzy NTC inwestowali w ten proces przed marcem 2017 r., pomimo że koszty te nie podlegają rekompensacie.

4.1.4. Konieczność

4.1.4.1. W przedmiocie konieczności finansowania kosztów kwalifikowalnych na mocy decyzji z 2017 r.

- (109) Czechy uznały, że kwalifikowalne koszty rekompensaty są kosztami bezpośrednimi, ponieważ są bezpośrednio związane z wdrożeniem uwolnienia pasma 700 MHz i zostały uznane za takie w podobnych przypadkach na szczeblu unijnym. Sieci przejściowe, technologia DVB-T2 i standardy kompresji HEVC były niezbędne do płynnego przejścia, optymalizacji widma i utrzymania dostępności usług dla odbiorców. Rekompensata za te inwestycje jest uzasadniona, ponieważ opiera się na obiektywnej potrzebie zapewnienia ciągłości nadawania i zgodności z europejskimi celami harmonizacji.
- (110) Czechy uznały, że modernizacja technologiczna stanowi warunek konieczny płynnego przejścia w warunkach krajowych, nawet jeżeli modernizacji technologicznej nie uwzględniono w programach wsparcia innych państw członkowskich.
- (111) Co się tyczy konieczności modernizacji technologicznej:
- 1) Wszyscy operatorzy NTC korzystali z przydzielonych częstotliwości w paśmie 700 MHz, którego dotyczy decyzja z 2017 r. W Czechach nie można było przeprowadzić prostego uwolnienia pasma, gdyż spowodowałoby to poważne zakłócenia nadawania programów telewizyjnych. W tej sytuacji konieczne było przeprowadzenie kompleksowej zmiany zagospodarowania (refarmingu) pozostałego widma w paśmie poniżej 700 MHz sieci NTC.
 - 2) Ze względu na międzynarodową koordynację częstotliwości (która dotyczy około 30 % częstotliwości) pasma 700 MHz nie można było w danych okolicznościach krajowych uwolnić w drodze zmiany zagospodarowania częstotliwości bez przeprowadzenia modernizacji technologicznej ukierunkowanej na przejście na technologię efektywniej gospodarujące widmem, w przeciwnym razie zmiana zagospodarowania częstotliwości doprowadziłaby do znacznej utraty dostępności sygnału telewizyjnego. W trakcie przygotowywania strategii z 2016 r. Czechy rozważyły możliwość bezpośredniej zmiany zagospodarowania częstotliwości (z pominięciem modernizacji) i doszły do wniosku, że nie byłoby możliwe utrzymanie czterech sieci o zasięgu 98 % bez żadnych zakłóceń⁽⁷⁴⁾. Operatorzy NTC nie wywiązali się ze swoich zobowiązań zawartych w umowach z nadawcami. Zaszкодziłoby to platformie NTC, ale nie platformom alternatywnym. Ponadto utrzymanie sieci DVB-T nie byłoby zgodne z rozwiązaniami stosowanymi w państwach sąsiadujących (w szczególności w Niemczech, Austrii i Polsce).
 - 3) Wykorzystanie dużych sieci SFN z DVB-T2 było konieczne do skutecznej redystrybucji pozostałego widma. Tak duże sieci SFN nie mogłyby działać w technologii DVB-T⁽⁷⁵⁾. Gdyby duże SFN były eksploatowane w standardzie DVB-T po uwolnieniu pasma 700 MHz, doszłoby do zakłóceń i utraty zasięgu (zob. motyw 64 decyzji o wszczęciu postępowania i tabelę w niej zawartą).

⁽⁷⁴⁾ Około 40 % ludności straciłoby sygnał co najmniej 25 % programów telewizyjnych.

⁽⁷⁵⁾ Sieci SFN działające w standardzie nadawania DVB-T mogą zasadniczo obsługiwać jedynie niewielkie obszary do 67 km. Natomiast sieci SFN działające w standardzie nadawania DVB-T2 mogą obsługiwać większe obszary, sięgające 134 km. Dlatego, aby zasięgiem objąć bez żadnych zakłóceń cały kraj,

- 4) W decyzji z 2017 r. zalecono modernizację technologiczną do standardu DVB-T2.
- 5) Czechy podkreśliły kilka aspektów wynikających z badania ADL przeprowadzonego przez firmę Arthur D. Little. Decyzja o uwolnieniu pasma 700 MHz nie była neutralna pod względem technologicznym i zakłóciła funkcjonowanie rynku ze szkodą dla operatorów NTC i gospodarstw domowych. Zgłoszony środek zapewnia finansowanie przedwczesnego przejścia na DVB-T2 i częściowo zastępuje koszty utopione zainwestowane w technologię DVB-T, które zostały poniesione w przewidywanym cyklu inwestycyjnym, co najmniej do końca okresu ważności przydziałów (2021–2024), łagodząc niekorzystną sytuację operatorów NTC.
- 6) Brak dużych sieci SFN w sieci 4 wynika z regionalizacji sieci (umożliwiającej nadawanie treści telewizji regionalnej). Mimo że sieć 4 nie korzysta z dużych sieci SFN, nadal jednak czerpie korzyści techniczne z modernizacji do standardu DVB-T2, takie jak zwiększenie przepustowości i usprawnione funkcjonowanie. Co więcej, brak modernizacji sieci 4 postawiłby tę sieć w niekorzystnej sytuacji, gdyż inne sieci zostałyby już zmodernizowane.
- 7) Konieczna była również modernizacja do kompresji HEVC, aby zapewnić odpowiednią przepustowość do nadawania programów o wymaganej jakości przy zachowaniu dostępności audycji publicznych i treści komercyjnych. Alternatywne rozwiązanie, takie jak utrzymanie starszych standardów kompresji (np. AVC/H.264), wiązałoby się z koniecznością ograniczenia liczby dostępnych programów lub obniżenia ich jakości. Przejście na DVB-T2 było nieuniknione ze względu na efektywność zagospodarowania widma, przy czym standard ten jest powszechnie wdrażany w krajach europejskich wraz z HEVC. HEVC to nowoczesny standard odpowiadający współczesnym wymaganiom w zakresie nadawania cyfrowego, a jego wdrożenie wpisuje się w długofalowe trendy technologiczne.

(112) Co się tyczy zapotrzebowania na sieci przejściowe:

- 1) Sieci te były niezbędne, aby uniknąć zakłóceń, zachęcić gospodarstwa domowe do wymiany urządzeń odbiorczych i umożliwić gospodarstwom domowym zapoznanie się z transmisjami w standardzie DVB-T2. W ramach jednoczesnego nadawania programów skrócono cykl wymiany odbiorników do średnio czterech lat⁽⁷⁶⁾ (z normalnego cyklu ich wymiany trwającego co najmniej sześć lat). Zasadnicze znaczenie dla pomyślnego przejścia miał również proces certyfikacji odbiorników⁽⁷⁷⁾ (bez rekompensaty). Certyfikowane urządzenia sprzedawano z naklejką, co było jednym z elementów kampanii informacyjnej. Kolejną zachętę do zakupu kompatybilnych odbiorników stanowiło jednoczesne nadawanie programów w formacie HD przez Česká televize.
- 2) Przejście nieuwzględniające aspektów społecznych miałoby negatywny wpływ na nadawanie NTC. Bez tego środka warunki jednoczesnego nadawania programów byłyby bardziej restrykcyjne (w niektórych regionach i przez ograniczony czas).
- 3) W okresie jednoczesnego nadawania programów, po uwolnieniu pasma 700 MHz, nie można byłoby zaplanować przejścia na DVB-T2 z wykorzystaniem sieci przejściowych ze względu na ograniczoną dostępność widma.

4.1.4.2. W przedmiocie istnienia niedoskonałości rynku

(113) Czechy wskazały, że rekompensata była konieczna w szczególności dlatego, że modernizacja będąca konsekwencją uwolnienia pasma 700 MHz miała miejsce po wcześniejszym uwolnieniu pasma 800 MHz (zakończonym w 2012 r.), co również wiązało się z kosztami po stronie operatorów NTC.

⁽⁷⁶⁾ Czechy przedstawiły informacje na temat wzrostu sprzedaży odbiorników telewizyjnych, w szczególności od 2017 r. Szacunkowy odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w odbiorniki DVB-T2/HEVC wzrósł z 13 % w 2016 r. do 28 % w 2017 r., 49 % w 2018 r., 77 % w 2019 r. i 100 % w 2020 r. Należy wziąć pod uwagę, że sieci przejściowe wdrażano stopniowo: od zaledwie jednej sieci o zasięgu 60 % w 2017 r. do 3 sieci o łącznym zasięgu wynoszącym 238 % już w 2018 r.

⁽⁷⁷⁾ Proces ten został przeprowadzony przez CRA (laboratorium certyfikacji) i sprzedawców detalicznych na podstawie wydanego przez czeski urząd telekomunikacyjny i zaktualizowanego dokumentu D-Book CZ (na wzór podobnego dokumentu, D-Book, w Niemczech).

(114) W 2020 r. operatorzy NTC nie byli gotowi inwestować z własnej inicjatywy. Już w zaktualizowanym badaniu ADL dotyczącym wynikającej z uwolnienia pasma 700 MHz niedoskonałości rynku w zakresie nadawania NTC oszacowano, że cykl inwestycyjny operatorów NTC będzie trwał do 2024 r., udokumentowano negatywne skutki dla odbiorców i operatorów NTC wynikające z uwolnienia pasma 700 MHz w 2020 r. i przedstawiono środek (kontrolowane przejście) jako rozwiązanie mające na celu zachęcenie operatorów NTC do niezbędnych inwestycji.

(115) Czechy udokumentowały silny sprzeciw nadawców wobec finansowania takiego przejścia ⁽⁷⁸⁾.

4.1.5. Odpowiedniość

4.1.5.1. W przedmiocie tego, czy kampania informacyjna/certyfikacyjna mogła być wystarczająca

(116) Czechy utrzymywały, że o zasadności czasu trwania równoległego nadawania świadczą dane dotyczące wzrostu sprzedaży kompatybilnych urządzeń odbiorczych. Czechy przypomniały, że wzrost sprzedaży i powszechna akceptacja odbiorników są istotnym wskaźnikiem, że nadawanie równoległe było odpowiednie.

(117) Czechy wyjaśniły, że kampanię informacyjną dotyczącą rozpoczęcia wyłączania istniejących sieci DVB-T uruchomiono dopiero w październiku 2019 r. Jednak inne elementy kampanii informacyjnej, na przykład informacje dotyczące certyfikacji, procedury oraz informacje regionalne, uruchomiono już po tym, jak w połowie roku przyjęto strategię z 2016 r., i stopniowo rozszerzano zakres tej kampanii w różnych mediach i telewizji.

4.1.5.2. W przedmiocie możliwości wykorzystania bonów finansowych dla gospodarstw domowych

(118) Czechy wskazały, że przedstawiono wystarczające udokumentowane informacje, w tym obliczenia kosztów bonów finansowych dla gospodarstw domowych, które wyraźnie wskazują, że zgłoszony środek był bardziej korzystny dla państwa i gospodarstw domowych niż inne warianty. Do kosztów samych bonów finansowych dochodzą również koszty ich dystrybucji i ustanowienia niezbędnych przepisów, co opóźniłoby ten proces o 1–2 lata.

(119) Co się tyczy neutralności technologicznej bonów, Czechy wyraziły wątpliwości, czy w celu złagodzenia negatywnych skutków uwolnienia pasma 700 MHz przez operatorów NTC należałoby przyjąć środek neutralny pod względem technologicznym, który miałby pozytywny wpływ na konkurencyjne platformy. Jeszcze bardziej pogłębiłoby to niedoskonałość rynku.

4.1.5.3. W przedmiocie możliwości opóźnienia uwolnienia pasma 700 MHz

(120) Czechy wyjaśniły, że przewidzianą w decyzji z 2017 r. możliwość opóźnienia o dwa lata uwolnienia pasma 700 MHz w praktyce przyznano jedynie państwom graniczącym z państwami spoza UE. Czechy odrzuciły tę możliwość, ponieważ w przewidywanym czasie można było przeprowadzić dostosowanie i harmonizację z państwami sąsiadującymi (zwłaszcza tymi, z którymi Czechy mają najdłuższą granicę sąsiedzką).

4.1.6. Proporcjonalność

4.1.6.1. W przedmiocie czasu trwania jednoczesnego nadawania

(121) Czechy przypomniały, że głównym celem wystarczająco długiego okresu jednoczesnego nadawania było uwzględnienie potrzeb gospodarstw domowych. Rekompensata odpowiada rzeczywistym kosztom poniesionym w związku z eksploatacją sieci przejściowych i nie została ustanowiona w celu zapewnienia przewagi rynkowej operatorom NTC, lecz jako niezbędna odpowiedź na wymogi regulacyjne. Termin przejścia ustalono w taki sposób, aby zminimalizować wpływ na użytkowników, a rekompensata odzwierciedla rzeczywiste koszty ponoszone przez operatorów NTC, niezależnie od okresu obowiązywania praw użytkowania.

⁽⁷⁸⁾ Wspólne oświadczenie stowarzyszeń telewizyjnych w sprawie przyszłego wykorzystania pasma UHF w Republice Czeskiej (17 września 2015 r.).

- (122) Czechy wyjaśniły, że wystarczająco długi okres przejściowy znacząco zmniejszył liczbę gospodarstw domowych, które byłyby zmuszone zainwestować w nowy odbiornik poza naturalnym cyklem wymiany, co ograniczyłoby wszelkie dodatkowe obciążenia gospodarstw domowych wynikające z uwolnienia pasma 700 MHz. Jednoczesne nadawanie programów w Czechach oparto przede wszystkim na rzeczywistych potrzebach obywateli w zakresie wymiany urządzeń odbiorczych oraz zdolności rynku detalicznego w zakresie dostarczania takich urządzeń. Konieczne było zachęcanie do wymiany odbiorników przed rozpoczęciem naturalnego cyklu wymiany.
- (123) Należało również uwzględnić takie czynniki jak pogoda (np. wymiana nadawczych systemów antenowych w ziemi jest praktycznie niewykonalna) oraz zdolności przedsiębiorstw wspierających (znacznie ograniczony okres jednoczesnego nadawania nie pozostawiłby czasu na serwisowanie urządzeń antenowych w gospodarstwach domowych)⁽⁷⁹⁾. Ponadto uwzględniono również zapewnienie praktycznej weryfikacji, budowy i eksploatacji dużych sieci SFN na czas trwania okresu jednoczesnego nadawania⁽⁸⁰⁾.
- (124) Krótszy okres mógłby doprowadzić do problemów technicznych i ekonomicznych, zwłaszcza w regionach, w których wymiana urządzeń odbiorczych przebiega wolniej. Należało wyraźnie wskazać gospodarstwom domowym, jakie korzyści (jakość, dostępność, dalszy wzrost liczby dostępnych kanałów itp.) wynikają z nowej technologii (DVB-T2/HEVC) w dłuższej perspektywie.
- (125) Czechy wskazały, że wykorzystanie sieci przejściowych umożliwiło wszystkim stacjom telewizyjnym płynne przejście na sieci DVB-T2, czego nie dałoby się osiągnąć w przypadku bezpośredniego przejścia, tj. w krótkim okresie 3–4 miesięcy, jak zakładali skarżący. Nie można przyjąć, że całkowity czas trwania okresu jednoczesnego nadawania wynosi trzy i pół roku, ponieważ jest to całkowity czas trwania okresu przejściowego, a nie faktyczny okres jednoczesnego nadawania w odniesieniu do poszczególnych nadajników. Na przykład średnia długość jednoczesnego nadawania programów w sieci 1 wynosiła 19 miesięcy⁽⁸¹⁾.
- (126) Odniesienie do okresu sześciu miesięcy podczas przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe, który czeski urząd telekomunikacyjny uznał za zbyt długi⁽⁸²⁾, jest znamienne dla tej sytuacji. Przejście z nadawania analogowego na cyfrowe (2008–2012 w Czechach) zostało przyjęte przez rynek jako ważny innowacyjny krok przynoszący znaczną wartość dodaną, w przeciwieństwie do obowiązkowego uwolnienia pasma 700 MHz.
- (127) Czechy przypomniały, że jednoczesne nadawanie programów było ograniczone do czasu niezbędnego do osiągnięcia społecznie akceptowalnej migracji, a operatorzy NTC nie uzyskali żadnych przychodów z tytułu sieci przejściowych.
- (128) Czechy są przekonane, że kwestia czasu trwania jednoczesnego nadawania programów w obu standardach leży całkowicie w gestii władz krajowych i jest wyłączną decyzją organów krajowych. Takie podejście odzwierciedla nie tylko techniczne i ekonomiczne aspekty przejścia na nowy standard nadawania, ale także społeczny wymiar tego procesu. Czechy uważają, że pozytywne skutki dla konkurencji i wymiany handlowej zdecydowanie przeważają nad negatywnymi skutkami, których zasięg jest ograniczony.

4.1.6.2. W przedmiocie zasadności niektórych kosztów kwalifikowalnych

- (129) Kwota rekompensaty odzwierciedla rzeczywiste koszty poniesione w celu zapewnienia sprawnego uwolnienia pasma 700 MHz i trudno ją uznać za wygórowaną. Środek opracowano w celu zminimalizowania zakłóceń na rynku i zapewnienia ciągłości nadawania telewizji naziemnej. Operatorzy NTC nie są głównymi beneficjentami inwestycji, ale ponieśli główne koszty związane z przejściem, w związku z czym rekompensata jest uzasadniona.

⁽⁷⁹⁾ Z dostarczonych informacji wynika, że konieczna była modyfikacja niektórych anten w celu uzyskania lepszego odbioru (tj. na dachach domów rodzinnych i wspólnych anten telewizyjnych na budynkach wielorodzinnych).

⁽⁸⁰⁾ Należało zweryfikować i dostroić działanie sieci przejściowych, aby sieci te funkcjonowały zgodnie z prawem. Wiązało się to m.in. z weryfikacją procedur mających na celu wyeliminowanie problemów takich jak echo/preecho sieci SFN w niektórych konkretnych obszarach lub zakłócenia (DVB-T2 w porównaniu z 4G LTE). Tworzenie i eksploatacja sieci w nowym standardzie stanowiło wyzwanie pod względem technicznym, wiązało się z rozwiązaniem szeregu problemów i wyeliminowaniem wielu trudności, które miały bezpośredni wpływ na użytkownika końcowego. Na przykład w okresie od września 2019 r. do grudnia 2020 r. jeden z operatorów sieci NTC zarejestrował 8 773 skargi dotyczące odbioru sygnału w standardzie DVB-T2.

⁽⁸¹⁾ Jest to planowany okres przewidziany w technicznym planie przejścia, który następnie zmieniono ze względu na konieczność wprowadzenia środków związanych z COVID-19, które nie podlegają rekompensacie w ramach zgłoszonego środka.

⁽⁸²⁾ Dokument dostępny pod adresem: https://www.ctu.cz/cs/download/digitalni_vysilani/prubezna_zprava_tpp_06-2010.pdf.

- (130) Czechy nie zgodziły się z argumentem, że poziom wsparcia nie uwzględnia momentu przejścia na DVB-T2/HEVC w ramach praw użytkowania. Argument, że pomoc powinna być zróżnicowana w zależności od pozostałego okresu obowiązywania koncesji, pomija fakt, że operatorzy musieli dokonać przejścia na nadawanie cyfrowe w określonych ramach czasowych, niezależnie od pozostałego okresu obowiązywania ich praw użytkowania. Ponadto przedłużenie praw użytkowania częstotliwości do 2030 r. nie zmienia faktu, że inwestycje w nowe technologie były podyktowane wymogami regulacyjnymi i były niezbędne do zapewnienia ciągłości nadawania.
- (131) W każdym razie Czechy wyjaśniły, że przedłużenie praw użytkowania do 2030 r. nie było uzależnione od przejścia na nowy standard ani od modernizacji technologicznej. Przedłużenie przeznaczeń częstotliwości do 2030 r. miało charakter ograniczający, a nie wyrównawczy, w odniesieniu do ram prawnych, ponieważ w przypadku braku uwolnienia pasma 700 MHz operatorzy NTC mieliby prawo wnioskować o takie przedłużenie do 2030 r. (nawet przy zachowaniu standardu DVB-T).
- (132) Czechy zaprzeczyły też, że nie uzasadniono zasadności parametrów użytych do obliczania kwoty pomocy przeznaczonej na rekompensatę kosztów inwestycji w sieci DVB-T2/HEVC. Stosowanie miesięcznej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych jest standardową metodą, która zapewnia stopniowe rozłożenie rzeczywistych kosztów inwestycji i jest zgodna z zasadami rachunkowości; pozwala dokładnie określić wartość ekonomiczną inwestycji w czasie oraz zapewnić, aby pomoc faktycznie odpowiadała poniesionym kosztom.
- (133) Co się tyczy możliwości użycia amortyzacji do oszacowania kosztów nakładów inwestycyjnych w sieci przejściowej, Czechy potwierdziły, że okres amortyzacji opiera się na okresie użytkowania⁽⁸³⁾ odpowiednich urządzeń zgodnie z księgami rachunkowymi właściwego operatora (beneficjenta). Zgodnie z czeskimi przepisami dotyczącymi rachunkowości⁽⁸⁴⁾ okres użytkowania użyty do celów rachunkowości musi odpowiadać rzeczywistej sytuacji. Amortyzacja zapobiega zatem zawyżeniu kosztów nakładów inwestycyjnych związanych z konkretnymi aktywami. Ponadto amortyzacja odzwierciedla zmniejszenie wartości składnika aktywów w przypadku jego ponownego wykorzystania w sieciach końcowych (np. jeżeli składnik aktywów o okresie użytkowania wynoszącym pięć lat wykorzystywano przez dwa lata w sieciach przejściowych, to okres jego użytkowania w sieciach docelowych wynosi jedynie trzy lata).

4.1.6.3. W przedmiocie tego, czy korzyści handlowe nie zrównoważą przyspieszonego wdrożenia standardu DVB-T2

- (134) Czechy wyjaśniły, że w momencie wymuszonego przejścia na nowy standard wynikającego z decyzji z 2017 r. nie istniał żaden scenariusz alternatywny zakładający wolniejsze wprowadzanie standardu DVB-T2. W momencie wprowadzenia środka operatorzy nie opracowali żadnego alternatywnego scenariusza odnowienia rynku tej technologii ze względu na długoterminowy horyzont czasowy takiego odnowienia. Czechy przedłożyły biznesplan jednego z beneficjentów sieci DVB-T z 2010 r.⁽⁸⁵⁾, ale nie przedstawiły żadnych biznesplanów z okresu wprowadzenia środka. Czechy powołały się na zaktualizowane badanie eksperckie ADL zlecone przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, w którym przeanalizowano kilka scenariuszy: (i) modernizację do standardu DVB-T2 z równoległym nadawaniem, (ii) modernizację do standardu DVB-T2 bez równoległego nadawania oraz (iii) utrzymanie standardu DVB-T skutkujące zmniejszeniem zasięgu⁽⁸⁶⁾. W badaniu przedstawiono jakościową i ilościową ocenę kosztów ponoszonych przez poszczególne zainteresowane strony (tj. operatorów NTC, nadawców telewizyjnych, gospodarstwa domowe i państwa). Zdaniem Czech koszty określone ilościowo w analizie *ex ante* wyraźnie wskazują, że przejście z jednoczesnym nadawaniem jest najlepszym wariantem pozwalającym ograniczyć wpływ środka do niezbędnego minimum, biorąc pod uwagę wszystkie zainteresowane strony.

⁽⁸³⁾ Zazwyczaj: nadajniki i konwertory ([poniżej 10] lat), odbiorniki GPS ([poniżej 10] lat), zasilacze antenowe ([poniżej 10] lat), urządzenia chłodzące ([7–15] lat), UPS ([7–15] lat), urządzenia monitorujące ([poniżej 10] lat), dystrybucja ([poniżej 10] lat), kodery czołowe i szafy rack ([poniżej 10] lat), przełączniki czołowe i serwery ([poniżej 10] lat).

⁽⁸⁴⁾ Ustawa nr 563/1991 Coll. o rachunkowości.

⁽⁸⁵⁾ Prezentacja dla rady dyrektorów CRA z 21 lipca 2010 r. zawierająca wycenę/uzasadnienie biznesowe w okresie od września 2010 r. do grudnia 2023 r.

⁽⁸⁶⁾ We wstępnej ocenie scenariuszy władze czeskie rozważyły możliwość zrealizowania scenariusza przejścia na DVB-T2 na zasadach rynkowych, ale nie uwzględniono tego scenariusza w badaniu końcowym, ponieważ nie przekładał się na odpowiednie rozwiązanie w sytuacji Czech.

4.1.6.4. W przedmiocie tego, czy koszty kwalifikowalne zostały zrekompensowane w ramach innych programów pomocy

- (135) Co się tyczy braku kumulacji z innymi środkami pomocy, Czechy potwierdziły, że czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadził szczegółową weryfikację kosztów kwalifikowalnych w celu zapewnienia, aby uwzględniono wyłącznie odpowiednie koszty i wykluczono wszelkie koszty, które podlegałyby rekompensacie na podstawie innego środka pomocy. Czechy podkreśliły, że wszystkie odpowiednie koszty są rejestrowane w księgach rachunkowych każdego beneficjenta oraz że suma wszystkich kosztów zrekompensowanych każdemu beneficjentowi w drodze środków zatwierdzonych przez Komisję nie może być wyższa niż suma odpowiednich kosztów ujętych w księgach rachunkowych każdego beneficjenta. Czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadził szczegółową weryfikację kosztów kwalifikowalnych i wykluczył wszelkie koszty, które podlegały rekompensacie w ramach innego programu pomocy. Czechy za nieistotny i bezpodstawny uznają zarzut skarżących, że eksperci czeskiego urzędu telekomunikacyjnego są stronniczy. Czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadza audyty zgodnie z ramami prawnymi (sekcja 27 ust. 5 ustawy o łączności elektronicznej).

4.1.7. *Skutki pozytywne*

- (136) Czechy nie zgodziły się z twierdzeniem Telly, że skutki pozytywne środka są ograniczone (motyw 153). Skarżący pominął fakt, że dystrybucja sygnałów telewizyjnych na platformie NTC opiera się na innym modelu ekonomicznym niż w przypadku platform alternatywnych (telewizji satelitarnej, IPTV, telewizji kablowej). W NTC dominuje model usług telewizji niekodowanej, w ramach których koszty transmisji sygnału telewizyjnego ponoszą nadawcy na rzecz operatorów sieci NTC, przy czym usługi te pozostają bezpłatne dla odbiorców. W przypadku platform alternatywnych odbiorcy płacą zarówno za transmisję sygnału, jak i za treści telewizyjne.
- (137) Czechy wyjaśniły, że pozytywne skutki przejścia na standard DVB-T2/HEVC przełożyły się na lepsze wyposażenie gospodarstw domowych w urządzenia odbiorcze, co przyniosło korzyści również innym konkurencyjnym platformom.

4.1.8. *Negatywne skutki*

- (138) Uwolnienie pasma 700 MHz nastąpiło stosunkowo szybko po uwolnieniu pasma 800 MHz przez operatorów NTC (zakończone w 2012 r.). Czechy stwierdziły, że od 2012 r. na rynku treści telewizyjnych panuje zdrowa konkurencja między różnymi platformami. Na uwolnieniu pasma 700 MHz ucierpieli jednak wyłącznie operatorzy NTC, którzy ponieśli związane z tym koszty i odczuli pogorszenie swojej konkurencyjności względem konkurencyjnych platform.
- (139) Czechy przypomniały, że wszelkie potencjalne szkody, które platforma NTC, świadcząca bezpłatne usługi dla gospodarstw domowych, poniosłaby w następstwie niekontrolowanego uwolnienia pasma 700 MHz, mogłyby wpłynąć również na gospodarstwa domowe, które musiałyby przejść na platformy alternatywne w wyniku pogorszenia się zasięgu NTC.
- (140) Czechy zasadniczo nie zgodziły się z twierdzeniem, że faworyzowano w ten sposób najmniej postępową platformę ze szkodą dla konkurencyjnych platform i interesu publicznego. Wybór technologii opierał się wyłącznie na sugestii zawartej w decyzji z 2017 r. przy zachowaniu zgodności z państwami sąsiadującymi. Dowody wskazują na przeciwny efekt, gdyż dzięki przejściu na DVB-T2/HEVC i wykorzystaniu opcji HBBTV zainteresowanie usługami szerokopasmowymi rośnie. NTC zaczęła de facto pełnić rolę punktu dostępu do sieci szerokopasmowych.

4.1.9. *Kumulacja*

- (141) Czechy potwierdziły, że rekompensata przyznana w ramach zgłoszonego środka trzem operatorom NTC nie może kumulować się z żadnym innym środkiem finansującym te same koszty kwalifikowalne.

4.2. **Uwagi skarżących**

4.2.1. *Uwagi ogólne*

- (142) Telly przywołało uwagi wniesione przed przyjęciem decyzji o wszczęciu postępowania, wyjaśniając, że Komisja powinna w tym przypadku zastosować takie same kryteria oceny, jak te w decyzji w sprawie SA.28599 dotyczącej NTC w Hiszpanii ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁷⁾ Decyzja Komisji C(2021) 4048 final z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie pomocy państwa SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)) wdrożonej przez Hiszpanię na rzecz rozwinięcia naziemnej telewizji cyfrowej na obszarach oddalonych i mniej zurbanizowanych (poza regionem Kastylii-La Mancha) (Dz.U. L 417 z 23.11.2021, s. 1).

- (143) Telly wskazało, że uzyskało dostęp do uwag Czech do decyzji o wszczęciu postępowania na podstawie przepisów krajowych o swobodnym dostępie do informacji. Skarżący uznał, że uwagi Czech były zwięzłe i nie wniosły żadnych nowych informacji ani dowodów, co stoi w sprzeczności z wymogiem, zgodnie z którym ciężar udowodnienia zgodności środka z rynkiem wewnętrznym spoczywa na państwie członkowskim.

4.2.2. *Naruszenie prawa unijnego*

- (144) Telly nie zgodziło się z wnioskiem Komisji, że nie stwierdzono żadnego naruszenia przepisów ani zasad prawa Unii (motyw 116 decyzji o wszczęciu postępowania). W szczególności skarżący uznał, że środek narusza zasadę równego traktowania ⁽⁸⁸⁾ i zasadę neutralności technologicznej, które zdaniem skarżącego stanowią sedno praktyki Komisji w zakresie pomocy państwa, co znajduje potwierdzenie również w orzeczeniach sądów UE ⁽⁸⁹⁾. Telly nie ma wiedzy o żadnym państwie członkowskim, które choćby teoretycznie rozważałoby udzielenie wsparcia operatorom NTC w zakresie modernizacji technologii lub równoległego nadawania.

4.2.3. *Efekt zachęty*

- (145) Telly uznało, że argument Czech o tym, operatorzy NTC poczynili inwestycje w przejście na standard DVB-T2/HEVC jeszcze przed dniem 1 marca 2017 r. (motyw 108), świadczy o tym, że operatorzy byli skłonni inwestować na długo przed przyjęciem technicznego planu przejścia, co dodatkowo potwierdza, że środek nie miał efektu zachęty. Nie ma znaczenia okoliczność, że ewentualne koszty poniesione przed uruchomieniem sieci przejściowych nie podlegały żadnej rekompensacie.

4.2.4. *Konieczność*

- (146) Telly zgodziło się, że decyzja polityczna o uwolnieniu pasma 700 MHz jest następstwem środków regulacyjnych UE, uważa jednak, że fakt ten sam w sobie nie świadczy o niedoskonałości rynku. Telly potwierdziło wątpliwości wyrażone przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania i wskazało, że nie przedstawiono żadnego wyjaśnienia, dlaczego operatorzy NTC nie byłoby skłonni kontynuować działalności bez wsparcia ze strony państwa.
- (147) Co się tyczy konieczności utworzenia sieci przejściowych, skarżący uznał, że nie wystąpiłyby żadne znaczące zakłócenia, ponieważ innym państwom członkowskim ewidentnie udało się uwolnić pasmo 700 MHz bez tego typu negatywnych efektów zewnętrznych. Skarżący przypomniał, że inne platformy technologiczne musiały same ponosić koszty związane z modernizacją i jednoczesnym nadawaniem programów. Telly uznało, że gospodarstwa domowe nie utraciłyby dostępu do nadawania NTC, gdyby uwolnienie pasma 700 MHz zostało przeprowadzone w rozsądny sposób, podobnie jak w innych państwach członkowskich.

4.2.5. *Odpowiedniość*

- (148) Skarżący wyraża przekonanie, że środek nie jest odpowiedni również z tego powodu, że istniały bardziej skuteczne i mniej inwazyjne rozwiązania alternatywne. Skarżący uważa, że bezpośrednie wsparcie dla gospodarstw domowych miałoby znacznie mniejszy efekt zakłócający, byłoby mniej kosztowne oraz neutralne pod względem technologicznym. Rozwiązanie to sprawdziło się w innych państwach członkowskich ⁽⁹⁰⁾. Skarżący nie pojmował, w jaki sposób środek pomógł zaradzić domniemanemu negatywnemu nastawieniu gospodarstw domowych do utraty dostępu do platformy NTC w warunkach braku zarządzanego przejścia.

⁽⁸⁸⁾ Zob. wyrok z dnia 17 lutego 2021 r. w sprawie T-238/20, Ryanair DAC/Komisja, ECLI:EU:T:2021:91, pkt 29; lub wyrok z dnia 15 kwietnia 2008 r. w sprawie C-390/06, Nuova Agricast, ECLI:EU:C:2008:224, pkt 50 i 51.

⁽⁸⁹⁾ Zob. na przykład wyrok z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie T-461/13, Hiszpania/Komisja, ECLI:EU:T:2015:891, s. 18, 56.

⁽⁹⁰⁾ Zob. decyzja Komisji z dnia 19 lipca 2017 r. w sprawie SA.48386 (2017/N) – France Fonds d'accompagnement de la réception télévisuelle (Dz.U. C 307 z 15.9.2017). Zob. decyzja Komisji z dnia 12 kwietnia 2019 r. w sprawie SA.51079 – Pomoc w odbiorze sygnału audiowizualnego w budynkach wielorodzinnych (TRTEL) (Dz.U. C 194 z 7.6.2019).

- (149) Co się tyczy argumentu Czech, że wprowadzenie bonów pociąga za sobą koszty dystrybucji, skarżący powołał się możliwość korzystania z powszechnych usług pocztowych świadczonych przez Pocztař Česká. Co się tyczy argumentu Czech, że przyjęcie przepisów dotyczących bonów zajęłoby co najmniej dwa lata, skarżący porównał ten okres z trwającym trzy i pół roku okresem nadawania równoległego.
- (150) Co się tyczy argumentu, że kampania certyfikacyjna mogła być bardziej odpowiednia niż długotrwałe nadawanie równoległe, zdaniem skarżącego Czechy rozpoczęły formalną ogólnokrajową kampanię informacyjną dopiero w październiku 2019 r., tj. ponad dwa lata po rozpoczęciu równoległego nadawania w dniu 1 marca 2017 r. Skarżący dodał, że oświadczenie, jakoby kampania informacyjna rozpoczęła się w połowie 2016 r. i od tego czasu stopniowo zwiększała swój zasięg, nie jest poparte dowodami.

4.2.6. *Proporcjonalność*

- (151) Telly uznało, że Czechy nie przedstawiły żadnych nowych wyjaśnień dotyczących jednoczesnego nadawania programów przez dłużej niż 3–4 miesiące (lub nawet sześć miesięcy), a jedynie kwestionowały decyzję o wszczęciu postępowania, powołując się na wzrost sprzedaży urządzeń odbiorczych. Skarżący nie zgodził się również z argumentami, że przejście z nadawania analogowego na cyfrowe nie można uznać za sytuację porównywalną na potrzeby określenia rozsądnego czasu trwania okresu jednoczesnego nadawania programów w trakcie modernizacji technologicznej do standardu DVB-T2/HEVC.
- (152) Telly uważa, że Czechy nie przedstawiły żadnych nowych dowodów ani żadnego uzasadnienia co do tego, czy środek ten rzeczywiście ogranicza się wyłącznie do rekompensaty kosztów, które są już objęte innymi środkami. Czechy przedstawiły to oświadczenie, nie popierając go żadnymi dowodami na to, że czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadził szczegółową weryfikację kosztów kwalifikowalnych w odniesieniu do każdego beneficjenta. Skarżący powołał się na możliwą stronniczość czeskiego urzędu telekomunikacyjnego, sugerując, że bardziej odpowiednia byłaby opinia niezależnych ekspertów. Zasugerował ponadto, że sam audyt tych kosztów kwalifikowalnych nie rozwiewa wątpliwości Komisji.

4.2.7. *Skutki pozytywne*

- (153) Telly zgadza się co do tego, że dobrze funkcjonujący krajobraz medialny i pluralizm mediów są ważne dla funkcjonujących demokracji i gospodarek. Pozytywne skutki tego środka mają jednak ograniczony charakter. W szczególności uważa, że argument Czech, jakoby platforma NTC była jedyną platformą nadającą telewizję niekodowaną w Czechach, jest fałszywy, ponieważ nie istnieją żadne regulacje prawne ani żadne gwarancje umowne zakazujące nadawcom komercyjnym kodowanie ich programów po przejściu na standard DVB-T2.

4.2.8. *Negatywne skutki*

- (154) Skarżący argumentował, że Czechy postanowiły faworyzować najmniej postępową technologię telewizyjną (tj. NTC), co zaszkodziłoby nie tylko konkurencyjnym technologiom, ale ostatecznie również klientom. Telly przypomniało, że było gotowe wprowadzić kartę DIGI TV nieobjętą kodowaniem, zasadnie oczekując neutralnej technologicznie kampanii informacyjnej państwa. Telly wskazało, że dwaj najwięksi nadawcy komercyjni w Czechach (którzy łącznie docierają do niemal 60 % odbiorców) wielokrotnie deklarowali zamiar kodowania wersji HD swoich programów po wdrożeniu standardu DVB-T2.

4.3. **Uwagi beneficjentów**

- (155) Komisja otrzymała uwagi od CRA i DB, dwóch beneficjentów środka (motyw 5). Z wyjątkiem przypadków wyraźnie wskazanych w niniejszej sekcji, uwagi pochodzą od CRA.

4.3.1. Uwagi ogólne

- (156) Co się tyczy zakresu środka, CRA wskazało, że decyzja o wszczęciu postępowania wywołuje wrażenie, iż rekompensata dotyczy kosztów inwestycji w nowe urządzenia niezbędne do budowy i eksploatacji sieci DVB-T2/HEVC (zob. motywy 3 ppkt (i) i 28 ppkt (i) decyzji o wszczęciu postępowania). Środek ten dotyczy jednak konkretnie kosztów przyrostowych trzech sieci przejściowych, które były eksploatowane przez ograniczony czas i nieodpłatnie. W szczególności środek ten rekompensuje jedynie amortyzację urządzeń wykorzystywanych w sieciach przejściowych. W tym kontekście nie ma znaczenia fakt, że niektóre urządzenia mogą być ponownie wykorzystywane w sieciach końcowych.
- (157) Według CRA środek ten ma na celu a) zapewnienie sprawnego i terminowego uwolnienia pasma 700 MHz, które nie byłoby możliwe bez konsensusu z operatorami NTC, b) zapewnienie rentowności sieci NTC co najmniej do 2030 r., jak przewidziano w decyzji z 2017 r., oraz c) utrzymanie status quo między platformami technologicznymi w zakresie nadawania programów telewizyjnych, aby zapobiec zakłóceniom konkurencji.
- (158) CRA wyjaśniło, że platforma NTC jest bezsprzecznie najsilniejszą platformą nadawania programów telewizyjnych w Czechach oraz że istnieje czytelna korelacja między NTC a usługami telewizji niekodowanej w Czechach. Na platformie nadawczej NTC nie ma oferty telewizji płatnej, a oferta telewizji niekodowanej nie jest dostępna za pośrednictwem telewizji satelitarnej, kablowej ani IPTV, nawet na części terytorium Czech. W motywie 106 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja odniosła się do możliwości uruchomienia usługi płatnej NTC Skylink/M7 Group, jednak informacje te są już nieaktualne ⁽⁹¹⁾.
- (159) CRA uznało, że ocena środka musi być spójna z oceną innych środków dotyczących uwolnienia pasma 700 MHz, które zostały już zatwierdzone przez Komisję.

4.3.2. Istnienie pomocy

4.3.2.1. Możliwość przypisania środka państwu

- (160) CRA argumentowało, że środka nie można przypisać państwu, ponieważ uwolnienie pasma 700 MHz i przejście na standard DVB-T2 stanowią bezpośrednie wdrożenie aktu ustawodawczego przyjętego przez Unię (tj. decyzji z 2017 r.). W decyzji z 2017 r. przewidziano, że państwa członkowskie mogą zapewnić rekompensatę w celu ułatwienia przejścia na technologie efektywniej gospodarujące widmem. Środek ten zapewnia jedynie osiągnięcie przez Czechy celów wyznaczonych w decyzji z 2017 r.

4.3.2.2. Selektywna korzyść

- (161) CRA uznało, że nie występuje żadna selektywna korzyść, biorąc pod uwagę fakt, że środek ten jedynie łagodzi negatywne skutki dla platformy NTC, wynikające z wymuszonego procesu uwalniania pasma 700 MHz i związanego z tym przejścia na DVB-T2. Środek ten po prostu rekompensuje operatorom NTC niekorzystną sytuację o charakterze strukturalnym. Sytuacja ta dotyczy w równym stopniu wszystkich operatorów NTC.
- (162) CRA przypomniało, że Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż ustawa, która jedynie zapobiega obciążeniu budżetu przedsiębiorstwa kosztami, która w normalnej sytuacji nie zaistniałaby, nie przyznaje temu przedsiębiorstwu żadnych korzyści ⁽⁹²⁾. Biorąc pod uwagę okoliczności przedmiotowej sprawy, gdzie na mocy przepisów Unii stopniowo ograniczono ilość widma zarezerwowanego dla usług NTC na długo przed rozpoczęciem cyklu inwestycyjnego NTC i bez poszanowania obowiązujących praw użytkownika, koszty związane z wdrożeniem tych środków należy traktować jako nadmierne obciążenie budżetu przedsiębiorstwa. Nie są to ani zwykłe koszty regulacyjne, ani koszty związane z bieżącym zarządzaniem normalną działalnością przedsiębiorstwa. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że normalne koszty, jakie musi ponieść przedsiębiorstwo, to koszty ponoszone przez wszystkich konkurentów ⁽⁹³⁾.

⁽⁹¹⁾ Usługa płatnej NTC Skylink zakończyła się niepowodzeniem, pozyskano zaledwie kilkuset abonentów, a przedsiębiorstwo podjęło decyzję o zaprzestaniu nadawania pilotażowego z dniem 30 czerwca 2022 r.

⁽⁹²⁾ Wyrok z dnia 23 marca 2006 r., Enirisorse SpA/Sotacarbo SpA, C-237/04, ECLI:EU:C:2006:197, pkt 48.

⁽⁹³⁾ Wyrok z dnia 14 lipca 2016 r., Niemcy/Komisja, T-143/12, ECLI:EU:T:2016:406, pkt 132.

- (163) CRa wskazało, że stwierdzenie zawarte w motywie 79 decyzji o wszczęciu postępowania, zgodnie z którym władze czeskie były w stanie jednostronnie uwolnić częstotliwości radiowe z pasma 700 MHz od operatorów NTC poprzez zmianę przydziału częstotliwości radiowych zgodnie z sekcją 19 ustawy o łączności elektronicznej, stanowi nadmierne uproszczenie. CRa uznało, że decyzja z 2017 r. nie ma bezpośredniego zastosowania – nie jest wiążąca dla operatorów NTC, lecz jest skierowana do państw członkowskich. W związku z tym, mimo że ustawa o łączności elektronicznej zawiera przepisy dotyczące ewentualnej zmiany przydziałów częstotliwości w celu zapewnienia zgodności z prawem UE, zastosowanie tej podstawy prawnej uznano za niewykonalne.
- (164) CRa argumentowało, że nie ulega wątpliwości, iż władze czeskie musiały osiągnąć porozumienie z operatorami NTC, aby skutecznie i terminowo uwolnić pasmo 700 MHz, w przeciwnym razie naraziłyby się na ryzyko długotrwałych sporów lub międzynarodowych postępowań arbitrażowych. Co więcej, gdyby państwo powołało się na § 19 ustawy o łączności elektronicznej, istniałoby bezpośrednie ryzyko dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z powodu faktycznego wyłączenia odpowiednich częstotliwości radiowych⁽⁹⁴⁾.
- (165) CRa wskazało, że sieci przejściowe były eksploatowane nieodpłatnie i na zasadzie non-profit, a ich utworzenie miało na celu realizację celu polityki publicznej, przy czym rekompensata w ramach tego środka jest jedynym możliwym sposobem wynagrodzenia operatorów NTC. Podczas szeroko zakrojonych konsultacji dotyczących uwolnienia pasma 700 MHz wszyscy nadawcy telewizyjni wyraźnie odmówili poniesienia jakichkolwiek kosztów, w szczególności kosztów jednoczesnego nadawania programów.
- (166) CRa argumentowało, że nie można też zakładać, iż dostawcy NTC odnoszą jakiegokolwiek korzyści. Po uwolnieniu pasma 700 MHz i późniejszym przejściu na DVB-T2 przychody CRa spadły w oderwaniu od wzrostu przepustowości danych w następstwie przejścia na DVB-T2, o którym mowa w motywie 27 decyzji o wszczęciu postępowania.
- (167) Co się tyczy selektywności, CRa nalegało, aby Komisja wyjaśniła, dlaczego przedsiębiorstwa korzystające z NTC należy uznać za znajdujące się w sytuacji faktycznej i prawnej porównywalnej z sytuacją przedsiębiorstw, które korzystają z innych technologii⁽⁹⁵⁾, a których proces uwalniania pasma 700 MHz nie dotyczy bezpośrednio ani nie ma na nie negatywnego wpływu. Ogólne wymogi regulacyjne nałożone na inne platformy (np. satelitarne) nie są porównywalne z konkretną sytuacją związaną z uwolnieniem pasma 700 MHz. Modele biznesowe poszczególnych platform różnią się diametralnie⁽⁹⁶⁾. Platforma NTC nie konkuruje bezpośrednio z innymi platformami technologicznymi; NTC dotyczy telewizji niekodowanej, podczas gdy inne platformy oferują usługi telewizji płatnej. Jest to zgodne z decyzjami Komisji w sprawach dotyczących łączenia przedsiębiorstw, w których to decyzjach Komisja zazwyczaj dąży do wyodrębnienia rynku dystrybucji dla usług telewizji niekodowanej i usług telewizji płatnej ze względu na ich odmienne modele biznesowe⁽⁹⁷⁾.
- (168) W odniesieniu do motywu 88 decyzji o wszczęciu postępowania CRa wskazało, że środek dotyczy wszystkich operatorów sieci NTC. Istniały tylko trzy sieci przejściowe, ponieważ w czwartej sieci przejściowej nie było dostępnego widma⁽⁹⁸⁾. W związku z tym CRa uzgodniło z czeskim urzędem telekomunikacyjnym, że CDG, spółka zależna CRa, nie będzie budować własnej przejściowej sieci, lecz będzie korzystać z sieci przejściowej 12 eksploatowanej przez CRa.

⁽⁹⁴⁾ W zaktualizowanym badaniu ADL oszacowano, że w warunkach braku porozumienia operatorzy NTC mogliby ubiegać się o kwotę rzędu 5 448–6 494 mln CZK z tytułu utraconych zysków. Zob. zaktualizowane badanie ADL, s. 77.

⁽⁹⁵⁾ Wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., *Comunidad Autónoma de Galicia, Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal)/Komisja*, C-70/16 P, ECLI:EU:C:2017:1002, pkt 61.

⁽⁹⁶⁾ Nadawcy płacą operatorom NTC za dystrybucję nadawania programów telewizyjnych. Na wszystkich pozostałych platformach nadawcy sprzedają pogrupowane w kanały treści detalicznym sprzedawcom telewizyjnym (dystrybutorom), a ci grupują kanały telewizyjne w pakiety i oferują je użytkownikom końcowym (odbiorcom). Dystrybutorzy telewizyjni płacą nadawcom za transmisję. Natomiast operatorzy NTC sprzedają przepustowość swoich sieci nadawcom. W ramach nadawania NTC nadawcy telewizyjni ponoszą koszty dystrybucji materiałów i nie są naliczane po ich stronie żadne odpowiednie opłaty za transmisję. Nadawcy telewizji niekodowanej czerpią dochody z reklam.

⁽⁹⁷⁾ Zob. na przykład decyzja Komisji z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie M.6369 – HBO/Ziggo/HBO Netherland, pkt 28; lub decyzja Komisji z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie M.5932 – News Corp/BskyB, pkt 99.

⁽⁹⁸⁾ Zgodnie z planem Genewa 2006 r. Czechy dysponują łącznie sześcioma warstwami. Ponieważ w Czechach działały wówczas tylko cztery sieci DVB-T, można było utworzyć trzy sieci przejściowe korzystające z częstotliwości z pozostałych dwóch warstw i tymczasowo skoordynowane z państwami sąsiadującymi.

4.3.2.3. Zakłócenie konkurencji

- (169) Co się tyczy występowania zakłócenia konkurencji, CRa argumentowało, że takie zakłócenie musiałoby poprawić pozycję konkurencyjną beneficjenta na tle innych przedsiębiorstw, z którymi beneficjent konkuruje. Zgłoszony środek ma jednak na celu zrekompensowanie odbiorcom dodatkowych kosztów przyrostowych poniesionych w związku ze zmianami regulacyjnymi wprowadzonymi przez państwo. Ponadto, jak już wyjaśniono, CRa uważa, że operatorzy NTC nie konkurują z operatorami innych platform.

4.3.3. Naruszenie prawa unijnego

- (170) CRa nie uznawało, że środek może naruszać zasadę równego traktowania, ponieważ środek jest dostępny dla wszystkich operatorów NTC w Republice Czeskiej w sposób równy, przejrzysty i niedyskryminujący, tj. jest skierowany do wszystkich podmiotów gospodarczych znajdujących się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej.

4.3.4. Legalność

- (171) CRa wskazało, że momentem przyznania pomocy jest moment powstania bezwarunkowego i prawnie wiążącego prawa do otrzymania pomocy⁽⁹⁹⁾. Chociaż beneficjenci pomocy złożyli już wnioski o rekompensatę kosztów do czeskiego urzędu telekomunikacyjnego, oczywiste jest, że czeski urząd telekomunikacyjny wstrzyma ich wypłatę do czasu zakończenia oceny przez Komisję. Przyznanie rekompensat było zawsze warunkowane ich zatwierdzeniem przez Komisję.
- (172) CRa wyjaśniło, że przepis § 27 ust. 5 ustawy o łączności elektronicznej zmieniony poprawką cyfrową nie zawierał żadnych szczegółowych informacji na temat kosztów kwalifikowalnych ani kwoty rekompensaty, w związku z tym przyznanie pomocy zależało od oceny czeskiego urzędu telekomunikacyjnego.
- (173) CRa wyjaśniło, że przepisy sekcji 27 ust. 5 ustawy o łączności elektronicznej najwyraźniej włączono do poprawki cyfrowej w celu ustanowienia ram proceduralnych umożliwiających organom publicznym przestrzeganie klauzuli zawieszającej na mocy art. 108 ust. 3 TFUE. Obowiązek ten sformułowano w podobny sposób na przykład w ustawie o usługach pocztowych⁽¹⁰⁰⁾. Zgodnie z utrwaloną praktyką decyzyjną sądów krajowych organ administracyjny, podejmując decyzję o zawieszeniu postępowania administracyjnego do czasu rozstrzygnięcia kwestii wstępnej przez inny organ, musi wziąć pod uwagę okoliczności danego postępowania. Fakt, że rekompensaty, o których ma zadecydować organ administracyjny, są przedmiotem postępowania przed Komisją w sprawie ich zgodności z art. 107 TFUE, jest niewątpliwie istotną okolicznością, którą organ administracyjny powinien wziąć pod uwagę. Przedwczesna wypłata rekompensaty mogłaby skutkować obowiązkiem zwrotu pomocy w przypadku negatywnej decyzji Komisji. Postanowienia art. 108 ust. 3 TFUE, które zakazują przyznawania pomocy przed wydaniem decyzji przez Komisję, mają bezpośrednie zastosowanie, w związku z czym organ administracyjny nie miał innego wyboru, jak tylko zawiesić postępowanie i poczekać na decyzję Komisji, co też uczynił.
- (174) Co więcej, na mocy poprawki cyfrowej środki kompensacyjne nie miały być przyznawane automatycznie, ale po poddaniu ich ocenie przez czeski urząd telekomunikacyjny, który bezpośrednio podlega postanowieniom art. 108 ust. 3 TFUE. Jak przyznaje sama Komisja w motywie 44 decyzji o wszczęciu postępowania, Republika Czeska planuje wypłacić pomoc dopiero po zatwierdzeniu środka przez Komisję.
- (175) CRa wyjaśniło, że w celu uniknięcia wszelkich wątpliwości odpowiedni przepis ustawy o łączności elektronicznej został następnie zmieniony ustawą nr 374/2021 Coll. z dnia 15 września 2021 r., która weszła w życie 1 stycznia 2022 r.⁽¹⁰¹⁾

⁽⁹⁹⁾ Zob. na przykład wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., Brussels South Charleroi Airport (BSCA)/Komisja, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, pkt 72.

⁽¹⁰⁰⁾ Art. 34a ust. 3 ustawy o usługach pocztowych, ustawa nr 29/2000 Coll. z dnia 18 stycznia 2000 r.

⁽¹⁰¹⁾ Ustawa o łączności elektronicznej w obecnym brzmieniu (w szczególności jej art. 122 ust. 6) wyraźnie stanowi to, co wcześniej wynikało z wykładni, a mianowicie że organ administracyjny musi zawiesić postępowanie: „Jeżeli przed Komisją toczy się postępowanie w objętych ustawą sprawach dotyczących pomocy publicznej, postępowanie takie uznaje się za postępowanie przygotowane w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego. Urząd nie przyznaje pomocy ani nie przekazuje środków finansowych do czasu wydania przez Komisję decyzji w sprawie kwalifikowalności pomocy”.

- (176) CRa argumentowało też, że Komisja nie zakwestionowała zgodności z prawem pomocy państwa w odniesieniu do kosztów ujętych w innych środkach związanych z uwolnieniem pasma 700 MHz (np. decyzji w sprawie SA.55742), które opierają się na tych samych aktach prawnych co zgłoszony środek.

4.3.5. *Efekt zachęty*

4.3.5.1. W przedmiocie istnienia zachęt handlowych dla operatorów NTC

- (177) CRa argumentowało, że operatorzy NTC nie mieli zachęty rynkowej do uwolnienia pasma 700 MHz zgodnie z wymogami decyzji z 2017 r. Czechy musiały osiągnąć porozumienie z operatorami NTC, przyjmując pakiet środków wyrównawczych, aby zrekompensować niekorzystną sytuację strukturalną operatorów NTC, spowodowaną decyzją z 2017 r.
- (178) CRa argumentowało, że uwolnienie pasma 700 MHz do czerwca 2020 r. stało w sprzeczności z naturalnymi cyklami inwestycyjnymi w NTC (które zwykle trwają 12–15 lat, przy czym inwestycje związane z przejściem z nadawania analogowego na cyfrowe zakończono w 2012 r.), z obowiązującymi umowami handlowymi pomiędzy operatorami NTC a nadawcami telewizyjnymi oraz z cyklem wymiany odbiorników telewizyjnych w gospodarstwach domowych.
- (179) CRa wskazało, że co prawda w wyniku przejścia na standard DVB-T2 przepustowość sieci wzrosła, ale CRa nie było w stanie sprzedać całej przepustowości nowych sieci, a jego przychody spadły. Fakt, że sieci były wykorzystywane przy pełnej przepustowości, sam w sobie nie był wystarczającym bodźcem do modernizacji technologii ⁽¹⁰²⁾.
- (180) Za dowód braku efektu zachęty nie można uznać faktu, że CRa (za pośrednictwem swojej spółki zależnej CDG) sfinansowało modernizację sieci 3 (obecnie sieci końcowej 23) do DVB-T2. Jak wcześniej wyjaśniono, CRa zgodziło się z czeskim urzędem telekomunikacyjnym co do tego, że CDG nie będzie budować własnej sieci przejściowej ze względu na niewystarczające widmo dostępne do użytkowania czwartej sieci przejściowej, a zamiast tego będzie polegać na sieci przejściowej 12.
- (181) CRa wskazało, że eksperymentalne nadawanie przez CRa w standardzie DVB-T2 w 2012 r., o którym mowa w motywie 124 lit. a) decyzji o wszczęciu postępowania, nie może być wykorzystywane do kwestionowania efektu zachęty środka. Eksperymentalne nadawanie z wykorzystaniem nowych technologii odbywa się zazwyczaj na wiele lat przed podjęciem decyzji handlowej i na długo przed faktycznym wdrożeniem tych technologii (np. w Czechach eksperymentalne nadawanie w standardzie DVB-T rozpoczęto już w 1999 r., podczas gdy faktyczne przejście na NTC zakończyło się dopiero w 2012 r.). CRa wyjaśniło, że eksperymentalne nadawanie przeprowadzone w 2012 r. miało na celu wyłącznie weryfikację parametrów technicznych i opierało się na krótkoterminowych indywidualnych zezwoleniach wydanych przez czeski urząd telekomunikacyjny.
- (182) W analogiczny sposób fakt, że CRa wspomniało w swoim sprawozdaniu rocznym za 2011 r., że DVB-T2 może przyczynić się do rozwoju działalności tego podmiotu, nie oznaczał, że CRa zamierzało wdrożyć tę technologię. W sprawozdaniu nie nakreślono też żadnych konkretnych ram czasowych. CRa potwierdziło, że przed przyjęciem strategii z 2016 r. i decyzji z 2017 r. w biznesplanie CRa nie przewidziano natychmiastowego przejścia na DVB-T2 ze względu na obowiązujące uprzednio przydzielone częstotliwości radiowe, które przedłużono na okres po 2020 r. Ponadto już w strategii z 2016 r. odnotowano, że nadawcy stanowczo odmawiali finansowania migracji.
- (183) CRa uznało, że decyzja o wszczęciu postępowania jest niespójna o tyle, że podniesiono w niej wątpliwości co do efektu zachęty wynikającego z zastosowania środka, ponieważ beneficjenci rozpoczęli inwestycje jeszcze przed przyjęciem poprawki cyfrowej. Jeżeli w momencie dokonywania inwestycji nie było wystarczającej pewności co do rekompensaty, Komisja nie może jednocześnie twierdzić, że beneficjenci mogli oprzeć się na przedłużeniu praw

⁽¹⁰²⁾ W rzeczywistości dostępne było inne, tańsze rozwiązanie. Gdyby CRa chciało nadawać więcej kanałów w swoich sieciach DVB-T, mogłoby użyć kodeka MPEG-4 w zastępstwie kodeka MPEG-2. W porównaniu z przejściem na standard DVB-T2 modernizacja technologii kompresji MPEG-2 na technologię MPEG-4 bez konieczności wymiany nadajników DVB-T jest niedrogim rozwiązaniem, które zwiększyłoby przepustowość sieci DVB-T przynależnych CRa o około [50–100] %. CRa nie wybrało jednak tej strategii, ponieważ nie dostrzegало potencjału biznesowego w zwiększaniu przepustowości.

użytkowania widma do 2030 r. i powinni byli uwzględnić ten fakt w swoim biznesplanie. Komisja nie może również twierdzić, że operatorzy mogli oprzeć się na niezbędnych częstotliwościach na potrzeby sieci przejściowych, które – pomimo obietnicy zawartej w strategii z 2016 r. – nie zostały jeszcze przydzielone operatorom NTC. Wręcz przeciwnie, wszystkie te środki stanowią jeden pakiet środków opisanych w strategii z 2016 r., które zostały zgłoszone wspólnie przez Czechy.

4.3.5.2. W przedmiocie rozpoczęcia prac przed przyjęciem aktów formalnych przyznających pomoc

- (184) CRa odnotowało również, że Komisja zaakceptowała efekt zachęty innych środków związanych z uwolnieniem pasma 700 MHz, takich jak środki w decyzji w sprawie SA.55742, które opierają się na tej samej podstawie prawnej. CRa uznało, że ocena efektu zachęty powinna opierać się na wyroku Sądu w sprawie *Graphischer Maschinenbau* ⁽¹⁰³⁾, zgodnie z którym przy ocenie efektu zachęty należy wziąć pod uwagę szerszy kontekst, w jakim zostały poniesione koszty kwalifikowalne, w tym komunikację ze strony organów krajowych.
- (185) CRa wyjaśniło, że otrzymało od władz czeskich zapewnienia dotyczące mechanizmu rekompensaty przed marcem 2017 r. Decyzja operatorów NTC o podjęciu działań zmierzających do uwolnienia pasma 700 MHz (w tym inwestycji w sieci przejściowe) opierała się przede wszystkim na trwających już od kilku lat dyskusjach publicznych, które sięgają roku 2013 ⁽¹⁰⁴⁾. Główne dokumenty w Czechach dotyczące uwolnienia pasma 700 MHz (np. strategia z 2016 r.), zanim zostały przyjęte, były szeroko omawiane z przedstawicielami rynku, w tym z CRa. CRa aktywnie uczestniczyło w pracach powołanej przez czeskie Ministerstwo Przemysłu i Handlu grupy ekspertów, która pracowała nad strategią z 2016 r.
- (186) CRa uważa, że strategia z 2016 r. jest kluczowym dokumentem, który zapewnił operatorom NTC wystarczającą pewność. W strategii z 2016 r. nałożono na Ministerstwo Przemysłu i Handlu obowiązek współpracy z Ministerstwem Kultury i czeskim urzędem telekomunikacyjnym w oparciu o tę strategię, w tym zapewnienia realizacji środków wyrównawczych opisanych w strategii z 2016 r., z zastrzeżeniem ich zatwierdzenia przez Komisję.
- (187) CRa wskazało, że już w 2016 r. czeski urząd telekomunikacyjny wydał na rzecz CRa dwa indywidualne zezwolenia na użytkowanie częstotliwości (z 26 indywidualnych zezwoleń na użytkowanie częstotliwości dla nadajników i około 50 indywidualnych zezwoleń dla nadajników wspomagających (gap-fillers), które zostały następnie wykorzystane) w celu realizacji strategii i umożliwienia CRa rozpoczęcia budowy sieci przejściowej 12.

4.3.6. Konieczność

4.3.6.1. W przedmiocie konieczności finansowania kosztów kwalifikowalnych na mocy decyzji z 2017 r.

- (188) Już w strategii z 2016 r. Czechy ustaliły, że „przejście nie będzie możliwe bez pewnego okresu jednoczesnego działania istniejących sieci przejściowych DVB-T i DVB-T2 oraz wykorzystania pasma 700 MHz na potrzeby NTC. W związku z tym panuje powszechna zgoda co do tego, że przejście na DVB-T2, tj. technologię DVB-T2/HEVC efektywniej gospodarującą zasobami widma, musi mieć miejsce w pierwszej kolejności, a następnie, jeśli zajdzie taka potrzeba, będzie można uwolnić pasmo 700 MHz. W przeciwnym razie mógłby nastąpić drastyczny spadek dostępności (zasięg sygnału wśród ludności) i jakości NTC, a tym samym nadawania publicznego, co najprawdopodobniej ostatecznie doprowadziłoby do zniknięcia NTC jak takiej” ⁽¹⁰⁵⁾.

⁽¹⁰³⁾ Zob. wyrok z dnia 14 maja 2002 r. w sprawie T-126/99, *Graphischer Maschinenbau/Komisja*, ECLI:EU:T:2002:116, pkt 44: „[...] aby ocenić, czy wystąpił element zachęty, Komisja powinna była wziąć pod uwagę dokładną formę i charakter komunikatów i aktów pochodzących od właściwych organów krajowych, a także inne istotne czynniki [...]”.

⁽¹⁰⁴⁾ Oficjalne sprawozdania i opinie przygotowane dla Komisji (np. sprawozdanie Lamy’ego) oraz debaty w latach 2014–2015 jednoznacznie wskazują, że Komisja zamierzała przyspieszyć uwolnienie pasma 700 MHz, a tym samym przyspieszyć praktyczne zastosowanie kluczowych tendencji technologicznych ukierunkowanych na efektywniej gospodarujące widmem standardy i technologie, tj. DVB-T2, SFN i HEVC. Już w okresie WRC-2015 było jasne, że pasmo 700 MHz zostanie uwolnione.

⁽¹⁰⁵⁾ Strona 17 strategii z 2016 r.

- (189) W strategii z 2016 r. wskazano również, że czas trwania jednoczesnego nadawania „musi przede wszystkim uwzględnić konieczność zapewnienia, aby gospodarstwa domowe były w wystarczającym stopniu wyposażone w nowe odbiorniki telewizyjne lub set-top boksy (STB) kompatybilne z nadawaniem DVB-T2/HEVC, w zależności od dostępności tych urządzeń na rynku”, a szacowany cykl wymiany urządzeń wynosi co najmniej 5–6 lat ⁽¹⁰⁶⁾. W strategii z 2016 r. oszacowano, że cykl wymiany można skrócić do 4–5 lat ⁽¹⁰⁷⁾, biorąc pod uwagę co najmniej trzyletni okres jednoczesnego nadawania programów.
- (190) CRa wyjaśniło, że sieci przejściowe były konieczne ze względów technicznych, w szczególności ze względu na potrzebę międzynarodowej koordynacji i unikania zakłóceń, a także po to, aby dać czas na wyposażenie gospodarstw domowych w nowe odbiorniki i przejście na nowe częstotliwości.
- (191) Zarówno CRa, jak i DB uznały, że uwolnienie pasma 700 MHz nie byłoby możliwe bez przejścia na DVB-T2. Kluczowe znaczenie miało utworzenie dużych sieci SFN, których powstanie umożliwił standard DVB-T2 ⁽¹⁰⁸⁾. Standard HEVC wybrano jako najbardziej wydajną spośród dostępnych wówczas technologii kompresji obrazu i dźwięku, która ułatwia efektywne zagospodarowanie widma radiowego i chroni inwestycje konsumentów w kompatybilne odbiorniki telewizyjne ⁽¹⁰⁹⁾.
- (192) Według CRa przejście na DVB-T2 było warunkiem koniecznym uwolnienia pasma 700 MHz. Stanowisko to rzekomo uzyskało szerokie poparcie, które znajduje odzwierciedlenie w opiniach różnych organów doradczych Komisji sporządzonych przed WRC-15, w szczególności w sprawozdaniu Lamy'ego ⁽¹¹⁰⁾ i opinii RPSG ⁽¹¹¹⁾. Ponadto decyzja z 2017 r. w motywie (20) stanowi: „W przypadku państw, które pragną utrzymać DTT [NTC], w narodowych planach działania należy rozważyć wariant ułatwienia modernizacji urządzeń nadawczych w celu dostosowania ich do technologii bardziej efektywnie gospodarujących widmem, takich jak zaawansowane formaty wideo (np. HEVC) bądź technologii przesyłu sygnału (np. DVB-T2)”. Po szeroko zakrojonych dyskusjach i badaniach ekspertów (np. w badaniu ADL) Czechy postanowiły skorzystać z wyżej wymienionej możliwości przyjęcia technologii efektywniej gospodarujących zasobami widma i przejścia na standard DVB-T2.
- (193) CRa uznało, że samo zastąpienie częstotliwości radiowych w paśmie 700 MHz bez modernizacji do standardu DVB-T2 – przy jednoczesnym poszanowaniu wymogów państw sąsiadujących w kontekście międzynarodowej koordynacji częstotliwości – doprowadziłoby do znacznego ograniczenia nadawania naziemnego, które dotyczyłoby około 60 % ludności Czech ⁽¹¹²⁾. W praktyce oznaczałoby to, że dostępne byłyby jedynie trzy w pełni użyteczne sieci DVB-T spośród sześciu ogólnokrajowych sieci de facto gwarantowanych na mocy porozumienia międzynarodowego Genewa 2006 r. DB podkreśliło, że konieczność utrzymania czterech istniejących sieci ogólnokrajowych w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz wymaga użycia dużych sieci SFN wykorzystujących standard DVB-T2, gdyż sieci te nie mogłyby działać w standardzie DVB-T. CRa zauważyło, że utrzymanie standardu DVB-T ograniczyłoby również dalszy rozwój technologiczny, a tym samym korzystanie z programów telewizyjnych HD. Wybór DVB-T2 był również zgodny ze standardem wybranym przez państwa sąsiadujące (Niemcy, Austria).

⁽¹⁰⁶⁾ Strona 19 strategii z 2016 r.

⁽¹⁰⁷⁾ Strona 28 strategii z 2016 r.

⁽¹⁰⁸⁾ Standard DVB-T obsługuje krótsze przedziały ochronne, co uniemożliwia stosowanie tego standardu z sieciami SFN na tak dużą skalę. Wdrożenie technologii DVB-T2 okazało się konieczne w celu skrócenia przedziałów ochronnych i zwiększenia maksymalnego rozmiaru SFN. Na przykład w przypadku sieci 1 do pokrycia obszaru Czech w standardzie DVB-T wykorzystano 10 unikalnych częstotliwości, podczas gdy dla standardu DVB-T2 wystarczyło tylko 3 częstotliwości.

⁽¹⁰⁹⁾ Argument skarżących, że należało użyć kodeka MPEG-4, jest nieuzasadniony. Starszy typ kompresji MPEG-4 opublikowano w 1999 r.

⁽¹¹⁰⁾ Sprawozdanie Lamy'ego.

⁽¹¹¹⁾ Opinia Zespołu ds. Polityki Spektrum Radiowego z dnia 19 lutego 2015 r. w sprawie długoterminowej strategii przyszłego zastosowania zakresu ultrawysokiej częstotliwości (470–790 MHz) w UE.

⁽¹¹²⁾ Zdaniem CRa zwykła bezpośrednia zmiana zagospodarowania częstotliwości ograniczyłaby dostęp znacznej części ludności Czech do sygnału części programów telewizyjnych (około 40 % ludności straciłoby sygnał co najmniej 25 % programów telewizyjnych). Operatorzy NTC nie wywiązaliby się z obowiązków wynikających z umów handlowych zawartych z nadawcami telewizyjnymi, oddając część odbiorców platformom alternatywnym. Każde niekontrolowane uwolnienie pasma 700 MHz naraziłoby platformę NTC na absolutnie fundamentalną i jednostronną szkodę.

- (194) CRa jest zdania, że eksploatacja sieci przejściowych pozwoliła także na zachowanie technicznej ciągłości nadawania, ponieważ operatorzy sieci NTC mieli więcej czasu na przetestowanie i sprawdzenie prawidłowego działania nowych sieci. Dłuższy okres przejściowy miał również duże znaczenie dla gospodarstw domowych, które w naturalny sposób wymieniły odbiorniki telewizyjne⁽¹¹³⁾. Zdaniem DB brak równoległego nadawania mógłby doprowadzić do utraty dostępu do usług NTC przez około połowę czeskich gospodarstw domowych. Ogromny popyt na nowe odbiorniki i równoczesna zmiana platformy mogłyby zdestabilizować rynek.
- (195) CRa podkreśliło, że koszty kwalifikowalne eksploatacji sieci przejściowych są dodatkowymi kosztami po stronie operatorów NTC niezbędnymi do uwolnienia pasma 700 MHz. CRa wskazało ponadto, że kwota rekompensaty jest w dużej mierze niezależna od wyboru standardów technologicznych (koszt urządzeń dostosowanych do technologii DVB-T i DVB-T2 oraz technologii MPEG2/MPEG4/HEVC⁽¹¹⁴⁾ jest zbliżony). Koszty kwalifikowalne zależą od okresu jednoczesnego nadawania programów niezależnie od wyboru kodeka.

4.3.6.2. W przedmiocie istnienia niedoskonałości rynku

- (196) CRa podkreśliło, że operatorzy NTC nie byli prawnie zobowiązani do przejścia na standard DVB-T2. Gdyby nie uwolnienie pasma 700 MHz, przejście na standard DVB-T2 nie byłoby nawet konieczne, aby operatorzy NTC mogli skutecznie konkurować na rynku. Ramy legislacyjne rzekomo uniemożliwiły Republice Czeskiej zapewnienie uwolnienia pasma 700 MHz i przejścia na standard DVB-T2 zgodnie z przewidywanym harmonogramem bez współpracy ze strony operatorów sieci NTC i bez ich zgody. Czechy musiały znaleźć kompromisowe rozwiązanie możliwe do zaakceptowania przez operatorów sieci NTC, którzy dysponowali odpowiednimi przydzielonymi częstotliwościami radiowymi, w przeciwnym razie Czechy naraziłyby się na ryzyko długotrwałych sporów sądowych i arbitrażu międzynarodowego.
- (197) Według CRa uwolnienie pasma 700 MHz znacznie przyspieszyło migrację do DVB-T2, ponieważ ograniczyło dostępne widmo przeznaczone do nadawania NTC. Państwa sąsiadujące również wykorzystały to uwolnienie, aby przejść na wyższy i efektywniejszy pod względem zagospodarowania częstotliwości standard nadawania. To jeszcze bardziej zwiększyło ryzyko zakłóceń, gdyby Czechy nie przeszły na DVB-T2.

4.3.7. Odpowiedniość

- (198) CRa uznało, że alternatywne rozwiązania zaproponowane przez Komisję w decyzji o wszczęciu postępowania (tj. certyfikacja, kampanie informacyjne lub bezpośrednie wsparcie dla gospodarstw domowych na zakup urządzeń kompatybilnych ze standardem DVB-T2) są mniej odpowiednie niż wykorzystanie sieci przejściowych.

4.3.7.1. W przedmiocie tego, czy kampania informacyjna/certyfikacyjna mogła być wystarczająca

- (199) Przeprowadzono kampanię informacyjną, ale była ona finansowana głównie bezpośrednio przez operatorów NTC⁽¹¹⁵⁾. Czechy wniosły minimalny wkład w finansowanie kampanii informacyjnej. W 2016 r. w Czechach rozpoczęła się certyfikacja odbiorników telewizyjnych zapewniająca ich pełną kompatybilność ze standardem DVB-T2, również finansowana przez CRa. Połączenie tych działań sektora prywatnego ze wspieraną przez państwo budową i eksploatacją sieci przejściowych umożliwiło płynne uwolnienie pasma 700 MHz przy jednoczesnym utrzymaniu nadawania NTC, które jest jedynym dostępnym sposobem nadawania telewizji niekodowanej.
- (200) Zdaniem CRa jednoczesne nadawanie programów było odpowiednie, ponieważ znacząco i wymiennie zminimalizowało negatywne skutki społeczne i zapewniło ciągłość transmisji telewizyjnej. Sieci przejściowe zmotywowwały również importerów elektroniki użytkowej do przywozu odbiorników telewizyjnych i set-top boksów DVB-T2 i HEVC.

⁽¹¹³⁾ Odbiorcami NTC (usług telewizji niekodowanej) są głównie gospodarstwa domowe o niskich dochodach, w których wymiana odbiorników telewizyjnych trwa dłużej.

⁽¹¹⁴⁾ CRa przedstawiło informacje na temat polityki cenowej jednego dostawcy i wskazało, że [...].

⁽¹¹⁵⁾ Należy zauważyć, że CRa nie otrzymuje żadnej rekompensaty z tytułu kosztów kampanii informacyjnej, którą CRa sfinansowało, ponieważ koszty te nie są przedmiotem zgłoszonego środka.

4.3.7.2. W przedmiocie możliwości wykorzystania bonów finansowych dla gospodarstw domowych

- (201) Bezpośrednie dotacje dla gospodarstw domowych stanowiłyby znacznie droższe rozwiązanie, ponieważ rekompensaty musiałyby trafić w sposób niedyskryminacyjny do dużej liczby gospodarstw domowych. CRa podkreśliło, że bezpośrednie dotacje dla gospodarstw domowych (np. bony) byłyby bardziej kosztownym rozwiązaniem (ok. 83 mln EUR) ⁽¹¹⁶⁾, kilkakrotnie droższym niż rekompensata w ramach zgłoszonego środka (ok. 18 mln EUR). Gdyby bony przyznawano wyłącznie gospodarstwom domowym o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, ich kwota (ok. 37 mln EUR) ⁽¹¹⁷⁾ nadal znacznie przekraczałaby wartość rekompensaty w ramach tego środka. Ponadto Czechy odnotowały wzrost wpływów z podatku VAT wynikający ze zwiększonej sprzedaży nowych odbiorników telewizyjnych i set-top boksów.
- (202) CRa uznało również, że bezpośrednie dotacje dla gospodarstw domowych miałyby negatywny wpływ na konkurencję na rynku nadawców telewizyjnych. Na przykład neutralny technologicznie bon mógłby skłonić niektóre gospodarstwa domowe do rezygnacji z platformy NTC na rzecz innej platformy (np. telewizji satelitarnej lub IPTV), na których transmisja wiąże się z dodatkowymi kosztami dla gospodarstwa domowego, zwiększając tym samym całkowite koszty dla gospodarstw domowych.

4.3.8. Proporcjonalność

4.3.8.1. W przedmiocie czasu trwania jednoczesnego nadawania

- (203) CRa zauważyło, że przewidziany w związku z przejściem okres jednoczesnego nadawania przekraczał sześć miesięcy – np. średni czas jednoczesnego nadawania na nadajnikach stanowiących część MUX1 wynosił 19,5 miesiąca. Porównanie czasu trwania jednoczesnego nadawania programów w Niemczech jest nieuprawnione, gdyż w Niemczech z NTC korzystało zaledwie około 6 % ludności w porównaniu z około 60 % ludności w Czechach.
- (204) Według CRa czas trwania jednoczesnego nadawania programów ustalono na podstawie technicznego planu przejścia na standard DVB-T2, przygotowanego przez czeski urząd telekomunikacyjny wraz z Ministerstwem Przemysłu i Handlu, a następnie zatwierdzonego przez rząd Czech w strategii z 2016 r. Czas trwania został należycie omówiony i rozważony, aby wziąć pod uwagę względy techniczne i międzynarodową koordynację oraz zapewnić niezbędny komfort gospodarstwom domowym, jednocześnie zmniejszając ryzyko wynikające z migracji ⁽¹¹⁸⁾. Stabilność wybranego podejścia została potwierdzona w czasie kryzysu związanego z COVID-19, kiedy to bez poważniejszych problemów migrację tymczasowo przzerwano.
- (205) Według CRa znacznie bardziej ograniczone ramy czasowe (około 3–4 miesięcy zamiast proponowanych 2–3 lat) mogłyby wynikać wyłącznie z migracji czysto technicznej, obejmującej bezpośrednią zmianę zagospodarowania częstotliwości, a nie z potrzeby społecznie akceptowalnego wsparcia i zachęcania gospodarstw domowych do wymiany odbiorników i przejścia na standard DVB-T2.

4.3.8.2. W przedmiocie tego, czy korzyści handlowe nie zrównoważą przyspieszonego wdrożenia standardu DVB-T2

- (206) CRa wskazało, że w przeciwieństwie do przejścia z technologii analogowej na cyfrową obecny proces nie jest napędzany tendencjami rynkowymi i modernizacją w kierunku lepszej technologii. Zdaniem CRa przejście na DVB-T2 było przedwcześnie. W momencie uwolnienia pasma 700 MHz gospodarstwa domowe i nadawcy nie byli zainteresowani uzyskaniem udoskonalonego produktu.

⁽¹¹⁶⁾ Przyjmując kwotę 50 EUR (tę samą, jaką zastosowano we Włoszech) jako dotację na zakup urządzeń odbiorczych dla gospodarstw domowych i zakładając, że dotacja państwowa (bon) została wykorzystana przez 50 % gospodarstw domowych (płacących opłatę koncesyjną), koszty takiego środka wyniosłyby 83 mln EUR (z wyłączeniem kosztów dystrybucji). Kwota 50 EUR jest niższa od ceny minimalnej neutralnego technologicznie set-top-boksa i stanowi około 20 % ceny standardowego certyfikowanego odbiornika telewizyjnego.

⁽¹¹⁷⁾ Bon dla gospodarstw domowych o niskim statusie społeczno-ekonomicznym mógłby wynieść 37 mln EUR (według szacunków UE, zgodnie z którymi 22 % gospodarstw domowych znalazłoby się w tej kategorii), bez uwzględnienia kosztów dystrybucji bonów.

⁽¹¹⁸⁾ Czynniki, na podstawie których ustalono czas trwania pierwszego etapu (od 2017 r. do października 2019 r.): a) wystarczający czas na dostosowanie dla gospodarstw domowych (urządzenia odbiorcze, dostosowanie systemów antenowych, uwzględnienie wystarczającej przepustowości dostawców usług i przestrojenia); b) pobudzenie rynku detalicznego odbiorników telewizyjnych; c) praktyczna weryfikacja budowy i eksploatacji dużych sieci SFN. Etap drugi (od listopada 2019 r. do czerwca 2020 r., a z powodu COVID-19 – de facto do października 2020 r.), w trakcie którego stopniowo wyłączano nadajniki sieci DVB-T, miał kluczowe znaczenie dla zapewnienia pełnej ciągłości nadawania. Było to szczególnie zauważalne podczas pandemii COVID-19.

- (207) CRa uznało, że ocena proporcjonalności musi uwzględniać właściwy zakres proponowanego środka, a mianowicie fakt, że środek ten ogranicza się do kosztów związanych z jednoczesnym nadawaniem programów. Koszty modernizacji ze standardu DVB-T do DVB-T2/HEVC mają być częściowo rekompensowane jedynie w odniesieniu do trzech sieci przejściowych.
- (208) Ani CRa, ani inni operatorzy NTC nie osiągnęli żadnych przychodów w związku z jednoczesnym nadawaniem programów. CRa podkreśliło, że wnioskowana rekompensata stanowi jedynie około [0–50] % poniesionych przez CRa całkowitych kosztów związanych z równoległym nadawaniem ⁽¹¹⁹⁾.

4.3.8.3. W przedmiocie zasadności niektórych parametrów do obliczenia rekompensaty

- (209) CRa wyjaśniło, że rekompensata stanowi rzeczywiste koszty (koszty operacyjne i nakłady inwestycyjne) ujęte w księgach rachunkowych każdego beneficjenta, rzeczywiście poniesione w czasie trwania nadawania przejściowego. Podstawą oszacowania rekompensaty nie są teoretyczne średnie koszty miesięczne. Średnie miesięczne koszty posłużyły jedynie do oszacowania maksymalnej kwoty rekompensaty wyłącznie do celów zgłoszenia.
- (210) CRa wyjaśniło, że koszty amortyzacji, które określają ilościowo koszty nakładów inwestycyjnych, odpowiadają rzeczywistej amortyzacji każdego istotnego składnika aktywów, który wykorzystywano do nadawania w sieci przejściowej każdego operatora. Amortyzacja stanowi koszt rzeczywisty, a użytkowanie aktywów w sieciach przejściowych skróciło pozostały okres użytkowania, tj. okres, w którym aktywa mogą być użytkowane w sieci końcowej. Amortyzacja jest obiektywnym sposobem ilościowego określenia kosztów nakładów inwestycyjnych i zasadniczo najlepszą metodą ilościowego określenia spadku wartości aktywów w czasie, w szczególności w kontekście ich zużycia. Amortyzacja w ewidencji księgowej powinna odzwierciedlać stan faktyczny, zgodnie z czeską ustawą o rachunkowości ⁽¹²⁰⁾, i zapobiegać podwójnemu liczeniu tych samych kosztów.

4.3.8.4. W przedmiocie tego, czy koszty kwalifikowalne zostały zrekompensowane w ramach innych programów pomocy

- (211) CRa wskazało, że środek ten ogranicza się do rekompensaty kosztów, które nie zostały jeszcze zrekompensowane za pośrednictwem istniejących środków, takich jak środek zatwierdzony decyzją Komisji w sprawie SA. 55742 i decyzją Komisji w sprawie SA. 60062.

4.3.9. Negatywne skutki

- (212) CRa argumentowało, że uwolnienie pasma 700 MHz nie wynikało z naturalnego rozwoju technologicznego rynku nadawców telewizyjnych, lecz było efektem interwencji państwa, która ograniczyła widmo dostępne dla platformy NTC. Inne platformy nadawcze, w szczególności telewizja satelitarna, kablowa i IPTV, miały znacznie mniejszy udział w rynku niż NTC w Czechach i były usługami płatnej telewizji. Platformy te mogą zastąpić platformę NTC jedynie z technicznego punktu widzenia. Również w dostępnych badaniach ⁽¹²¹⁾ potwierdzono, że w państwach o dużym rozpowszechnieniu NTC nie należy oczekiwać zastąpienia platformy NTC innymi platformami.

5. OCENA ŚRODKA

5.1. Istnienie pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE

- (213) Komisja zbadała, czy zgłoszony środek może zostać zakwalifikowany jako pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, który stanowi, że „wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi”.

⁽¹¹⁹⁾ CRa wskazało, że wnioskowano o rekompensatę kwoty [0–500] mln CZK, ale czeski urząd telekomunikacyjny zaakceptował jedynie kwotę [0–250] mln CZK (pod warunkiem notyfikacji do Komisji).

⁽¹²⁰⁾ Ustawa nr 563/1991 Coll. o rachunkowości.

⁽¹²¹⁾ Np. „A Long Term Vision for Terrestrial Broadcasting” [Nadawanie naziemne – wizja długofalowa], 11/2015, projekt DVB.

- (214) Aby dany środek mógł zostać uznany za pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, musi dojść do łącznego spełnienia następujących warunków: (i) beneficjentami środka muszą być przedsiębiorstwa, tj. podmioty prowadzące działalność gospodarczą; (ii) środek można przypisać państwu i musi on być finansowany z zasobów państwowych; (iii) środek musi zapewniać korzyść beneficjentowi; (iv) korzyść ta musi być selektywna; oraz (v) środek musi zakłócać lub grozić zakłóceniem konkurencji i mieć potencjał wpływania na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- (215) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała, że środek wstępnie spełnia kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE. Czechy nie zakwestionowały tego ustalenia. Jeden z beneficjentów dowodził jednak, że zgłoszony środek można przypisać państwu, że przyznaje on selektywną korzyść i że zakłóca konkurencję.

5.1.1. Beneficjenci pomocy indywidualnej

- (216) Czechy zgłosiły środek, który polega na rekompensacie kosztów eksploatacji sieci przejściowych w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz przez operatorów NTC.
- (217) W poprawce cyfrowej ustalono, że beneficjenci dysponują przydzielonymi częstotliwościami radiowymi dla sieci ogólnokrajowych w standardzie DVB-T i są uprawnieni do rekompensaty kosztów, które faktycznie i skutecznie ponieśli w procesie przechodzenia na standard DVB-T2, aby zapewnić techniczne warunki świadczenia usługi nadawania telewizji naziemnej z wykorzystaniem sieci przejściowych (motyw 44). Beneficjenci są zatem użytkownikami widma, którzy korzystają ze standardu DVB-T i ponieśli koszty eksploatacji sieci przejściowych. W poprawce cyfrowej nie określono jednak, które podmioty uprawnione do użytkowania widma były zobowiązane (lub nawet uprawnione) eksploatować sieć przejściową.
- (218) Już w strategii z 2016 r. wskazano dwie ogólnokrajowe sieci przejściowe, oznaczone jako A i B, które miały być zaprojektowane w taki sposób, aby były zgodne odpowiednio z istniejącą siecią 1 (eksploatowaną przez Česká televize) i siecią 2 (eksploatowaną przez CRa). Trzecia sieć przejściowa oznaczona jako R, którą można było regionalizować, była powiązana z siecią 4 (eksploatowaną przez DB) i miała być wykorzystywana, jeżeli pozwoli na to międzynarodowa koordynacja częstotliwości (motyw 32). W technicznym planie przejścia określono szczegółowe warunki, na jakich sieci przejściowe miały być eksploatowane, ze wskazaniem nadajników, dat i warunków technicznych równoległego nadawania. W technicznym planie przejścia te sieci przejściowe oznaczono jako sieci 11, 12 i 13 (motywy 49–50), które miały korzystać z nadajników istniejących sieci o numerach odpowiednio 1, 2 i 4.
- (219) Zgodnie ze strategią z 2016 r. i planem technicznym jedynie trzech dostawców posiadających prawa użytkowania widma w standardzie DVB-T (spośród czterech dostawców posiadających takie prawa) było zobowiązanych do eksploatacji sieci przejściowych. Dostawców, którzy mogliby skorzystać z rekompensaty, wskazano zatem w postanowieniach strategii z 2016 r., poprawce cyfrowej i technicznym planie przejścia w następujący sposób:
- 1) Jednym z beneficjentów jest Česká televize, nadawca publiczny, który posiada również prawa użytkowania widma w sieci NTC 1 w standardzie DVB-T, którą to sieć eksploatował. Beneficjent ten zarządzał istniejącą siecią 1, siecią przejściową 11 (oznaczoną literą A w strategii z 2016 r.) i obecnie zarządza siecią końcową 21. Eksploatację sieci Česká televize powierzono CRa (motyw 25 pkt 1). Česká televize złożyła do czeskiego urzędu telekomunikacyjnego wniosek o rekompensatę z tytułu eksploatacji sieci przejściowej 11 na podstawie sekcji 27 ustawy o łączności elektronicznej (motyw 59).
 - 2) Kolejnym beneficjentem jest CRa. CRa posiadało prawa użytkowania widma powiązane z siecią NTC 2 w standardzie DVB-T, którą to sieć CRa eksploatowało. CRa zarządzało istniejącą siecią 2, siecią przejściową 12 (oznaczoną literą B w strategii z 2016 r.), która służyła do jednoczesnego nadawania treści z istniejących sieci 2 i 3 ⁽¹²²⁾, a obecnie zarządza siecią końcową 22 (motyw 25 pkt 3). CRa złożyło do czeskiego urzędu telekomunikacyjnego wniosek o rekompensatę z tytułu eksploatacji sieci przejściowej 12 na podstawie sekcji 27 ustawy o łączności elektronicznej (motyw 59).

⁽¹²²⁾ CDG (spółka zależna CRa) dysponowała prawem użytkowania widma powiązaniem z siecią 3 w standardzie DVB-T, podmiot ten nie był jednak zobowiązany do eksploatacji sieci przejściowej, a sieć przejściowa 12 eksploatowana przez CRa obsługiwała równoległe nadawanie treści z sieci 2 i 3.

- 3) Ostatnim beneficjentem pomocy jest DB. DB dysponowało prawem użytkowania widma powiązanym z siecią NTC 4 w standardzie DVB-T, którą to sieć DB eksploatowało. Beneficjent ten zarządzał istniejącą siecią 4, siecią przejściową 13 (oznaczoną literą R w strategii z 2016 r.), a obecnie zarządza siecią końcową 24 (motyw 25 pkt 4). DB złożyło do czeskiego urzędu telekomunikacyjnego wniosek o rekompensatę z tytułu eksploatacji sieci przejściowej 13 na podstawie sekcji 27 ustawy o łączności elektronicznej (motyw 59).
- (220) Biorąc pod uwagę powyższe, należy w pierwszej kolejności ustalić, czy zgłoszony środek stanowi program pomocy czy środek indywidualny. Aby środek państwowy mógł zostać uznany za program pomocy w rozumieniu art. 1 lit. d) człon pierwszy rozporządzenia 2015/1589⁽¹²³⁾, muszą zostać spełnione łącznie trzy przesłanki. Po pierwsze, pomoc może zostać przyznana indywidualnie przedsiębiorstwom na podstawie aktu. Po drugie, do przyznania tej pomocy nie jest wymagany żaden dalszy środek wykonawczy. Po trzecie, przedsiębiorstwa, którym można przyznać pomoc indywidualną, muszą być określone „w sposób ogólny i abstrakcyjny”⁽¹²⁴⁾.
- (221) Zgłoszony środek przyznaje się na podstawie trzech aktów, tj. strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia. Poprawka cyfrowa odnosi się do beneficjentów w sposób ogólny i abstrakcyjny, jako podmiotów uprawnionych do użytkowania widma w standardzie DVB-T, którzy ponieśli koszty eksploatacji sieci przejściowych (motyw 217). Niemniej pomocy nie można przyznać wyłącznie na podstawie tej ustawy, ponieważ nie określono w niej, które sieci przejściowe należy zbudować i eksploatować, ani żadnych wymogów technicznych dotyczących uwolnienia pasma 700 MHz i migracji usług NTC. Z kolei w strategii z 2016 r. przewidziano trzy sieci przejściowe, które są powiązane z trzema beneficjentami, natomiast w technicznym planie przejścia potwierdzono, które (trzy) konkretne sieci przejściowe, tj. sieci 11, 12 i 13, należy utworzyć, oraz określono warunki techniczne eksploatacji tych sieci, w tym daty rozpoczęcia i zakończenia takiej eksploatacji. Wspomniane sieci przejściowe planowano zbudować w oparciu o te same nadajniki, które działały w istniejących sieciach odpowiednio 1, 2 i 4. Trzej indywidualni beneficjenci rekompensaty z tytułu eksploatacji sieci przejściowych wyłaniają się ze strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia odczytywanych łącznie.
- (222) W związku z tym Komisja uważa, że zgłoszony środek składa się z trzech indywidualnych środków pomocy. Beneficjentami pomocy indywidualnej są *Česká televize*, CRa i DB.

5.1.2. Działalność gospodarcza

- (223) Orzecznictwo konsekwentnie definiuje przedsiębiorstwa jako podmioty prowadzące działalność gospodarczą, niezależnie od ich statusu prawnego i sposobu ich finansowania⁽¹²⁵⁾. A zatem zakwalifikowanie określonego podmiotu jako przedsiębiorstwa zależy całkowicie od charakteru jego działalności. Według orzecznictwa za działalność gospodarczą uznaje się każdą działalność polegającą na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku⁽¹²⁶⁾.
- (224) W omawianym przypadku pomoc przyznaje się operatorom świadczącym usługi nadawcze. Operatorzy NTC świadczą na rzecz nadawców usługi nadawania telewizji naziemnej. Głównym źródłem przychodów CRa i DB uzyskiwanych w ramach ich działalności jako operatorzy NTC są opłaty uiszczane za te usługi przez nadawców (motyw 102). Jeżeli chodzi o *Česká televize*, nadawcę publicznego, świadczy on usługę nadawania telewizji naziemnej na potrzeby własnej działalności nadawczej, która stanowi również działalność gospodarczą.

⁽¹²³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9).

⁽¹²⁴⁾ Wyrok z dnia 16 września 2021 r., Komisja/Belgia i Magnetrol International, C-337/19 P, ECLI:EU:C:2021:741, pkt 58–60.

⁽¹²⁵⁾ Wyrok z dnia 12 września 2000 r., Pavlov i in., sprawy połączone od C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, pkt 74; Wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r., Cassa di Risparmio di Firenze i in., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, pkt 107.

⁽¹²⁶⁾ Zob. wyrok z dnia 16 czerwca 1987 r., Komisja/Włochy, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, pkt 7; wyrok z dnia 18 czerwca 1998 r., Komisja/Włochy, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, pkt 36; wyrok z dnia 12 września 2000 r., Pavlov i in., w sprawach połączonych od C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, pkt 75.

- (225) W związku z tym Komisja stwierdza, że trzech beneficjenci, na rzecz których wnioskowano o rekompensatę z tytułu eksploatacji sieci przejściowych, są przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług nadawania NTC.

5.1.3. *Zasoby państwowe i możliwość przypisania środka państwu*

- (226) Koszty kwalifikowalne zostaną pokryte z konta radiotelekomunikacyjnego (motyw 56). Środki na koncie radiotelekomunikacyjnym pochodzą z części opłat uiszczanych na rzecz państwa przez podmioty uprawnione do użytkowania częstotliwości z tytułu korzystania z tych zasobów. Środek jest finansowany ze środków publicznych i można go przypisać państwu z następujących powodów:

- 1) Konto radiotelekomunikacyjne jest określone i regulowane przepisami prawa (motyw 56).
- 2) Opłaty uiszczane przez podmioty uprawnione są pobierane przez organy krajowe w zamian za użytkowanie widma, które jest zasobem publicznym, oraz stanowią dochód państwa.
- 3) Wysokość opłat, które należy wpłacić na konto, ustalają organy krajowe.
- 4) Czeski urząd telekomunikacyjny otwiera konto radiotelekomunikacyjne i zarządza nim. Zasoby na tym koncie pozostają pod kontrolą czeskiego urzędu telekomunikacyjnego, który ustala ich przeznaczenie. Czeski urząd telekomunikacyjny zobowiązany jest składać roczne sprawozdania z zarządzania kontem.
- 5) Koszty i przychody wynikające z prowadzenia konta są częścią budżetu państwa.
- 6) Środek ten przewidziano w przepisach ustawodawczych i administracyjnych, o których mowa w motywie 26.
- 7) Czeski urząd telekomunikacyjny zarządza tym środkiem, rozpatrując wnioski o przyznanie pomocy i sprawdzając poprawność kosztów kwalifikowalnych (motyw 58).

- (227) CRa argumentowało, że zgłoszonego środka nie można przypisać państwu, ponieważ środek zapewnia osiągnięcie przez Czechy celów ustanowionych decyzją z 2017 r. i bezpośrednio wdraża tę decyzję uchwaloną na szczeblu unijnym (zob. motyw 4.3.2.1). W decyzji z 2017 r. przewidziano również, że państwa członkowskie mogą zapewnić rekompensatę w celu ułatwienia przejścia na technologie efektywniej gospodarujące zasobami widma.

- (228) Komisja zauważa jednak, że zgłoszony środek w formie rekompensaty dla operatorów NTC nie został nałożony na Czechy decyzją z 2017 r. W szczególności, choć decyzja z 2017 r. co prawda zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia (i) możliwości użytkowania pasma 700 MHz na potrzeby bezprzewodowych usług szerokopasmowej łączności elektronicznej⁽¹²⁷⁾ oraz (ii) dostępności częstotliwości poniżej pasma 700 MHz przynajmniej do 2030 r. na potrzeby naziemnego świadczenia usług nadawczych⁽¹²⁸⁾, to jednak decyzja ta nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku zapewnienia rekompensaty nadawcom NTC. W decyzji z 2017 r. uznaje się swobodę państw członkowskich w zakresie decydowania o tym, czy należy zapewnić odpowiednią rekompensatę, w szczególności użytkownikom końcowym⁽¹²⁹⁾. Środka nie można przypisać państwu członkowskiemu jedynie wtedy, gdy państwo członkowskie jest zobowiązane do wdrożenia prawa Unii bez żadnej swobody decyzyjnej⁽¹³⁰⁾. Przeciwnie, w art. 6 decyzji z 2017 r. przyznano państwom członkowskim szerokie uprawnienia, gdyż „zgodnie z prawem unijnym państwa członkowskie zapewniają odpowiednią rekompensatę [...]”. Co więcej, nie ulega też wątpliwości, że decyzja z 2017 r. nie przesądza o kształcie takiej rekompensaty, czy to w odniesieniu do kręgu beneficjentów, kosztów kwalifikowalnych, czy też jakichkolwiek innych warunków. Ponadto w decyzji z 2017 r. jednoznacznie stwierdzono, że taką rekompensatę można przyznać wyłącznie zgodnie z prawem unijnym, w związku z czym rekompensata nie narusza stosowania zasad pomocy państwa, których Czechy muszą przestrzegać.

⁽¹²⁷⁾ Zob. art. 1 decyzji z 2017 r.

⁽¹²⁸⁾ Zob. art. 4 decyzji z 2017 r.

⁽¹²⁹⁾ Zob. art. 6 decyzji z 2017 r. „W stosownych przypadkach i zgodnie z prawem unijnym państwa członkowskie zapewniają odpowiednią rekompensatę za bezpośrednie koszty migracji lub zmiany przeznaczenia zasobów widma, zwłaszcza koszty ponoszone przez użytkowników końcowych, w szybki i w przejrzysty sposób, aby między innymi ułatwić przejście na technologie efektywniej gospodarujące zasobami widma. Na wniosek danego państwa członkowskiego Komisja może udzielać mu wskazówek dotyczących takiej rekompensaty, aby ułatwić przejście na nowe sposoby wykorzystywania widma”.

⁽¹³⁰⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 kwietnia 2009 r., Puffer, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, pkt 70.

- (229) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że środek można przypisać państwu i jest finansowany przy użyciu zasobów państwowych.

5.1.4. Korzyść gospodarcza

- (230) Korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE oznacza każdą korzyść gospodarczą, której dany beneficjent nie otrzymałby w normalnych warunkach rynkowych, bez interwencji państwa⁽¹³¹⁾. Korzyść może przybrać formę pozytywnego wsparcia finansowego, ale również wszelkich środków zmniejszających obciążenia, które zwykle uwzględnia się w budżecie przedsiębiorstwa⁽¹³²⁾. Do obciążeń, które zwykle uwzględnia się w budżecie przedsiębiorstwa, należą koszty przedsiębiorstw wynikające ze środków regulacyjnych nieodłącznie związanych z prowadzeniem regulowanej działalności gospodarczej⁽¹³³⁾.
- (231) W przedmiotowej sprawie pomoc przyznaje się operatorom świadczącym usługi nadawania naziemnego, które to usługi stanowią działalność gospodarczą (zob. sekcja 5.1.2). Środek z następujących powodów zmniejsza obciążenia, które zazwyczaj uwzględnia się w budżecie przedsiębiorstwa. Po pierwsze, środek ma na celu zrekomensowanie kosztów wynikających ze środków regulacyjnych, a mianowicie strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia (motyw 26). Poprawka cyfrowa nakłada na operatorów NTC obowiązek wdrożenia sieci przejściowych (motyw 43), a strategia z 2016 r. i techniczny plan przejścia konkretnie określają, które sieci przejściowe są wymagane, a także daty i szczegółowe warunki eksploatacji tych sieci przejściowych (motywy 49–50). Obowiązki regulacyjne wynikające ze strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia są nieodłącznie związane z działalnością gospodarczą operatorów NTC. Przed wprowadzeniem poprawki cyfrowej w art. 19 ustawy o łączności elektronicznej rozważano już możliwość zmiany (lub nawet wycofania) przez czeski urząd telekomunikacyjny zezwoleń na użytkowanie częstotliwości radiowych, jeżeli byłoby to konieczne, aby Czechy mogły dostosować się do prawa unijnego (motywy 38–39). W przedmiotowej sprawie celem strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia było wypełnienie przez Czechy obowiązków określonych w decyzji z 2017 r. Po drugie, biorąc pod uwagę precedensy (tj. uwolnienie pasma 800 MHz – zob. motyw 13, kiedy to Parlament Europejski i Rada podjęły decyzję o przypisaniu pasma 800 MHz usługom bezprzewodowej szerokopasmowej łączności elektronicznej od stycznia 2013 r., oraz wstępne dyskusje międzynarodowe (motywy 13 i 14)), podmioty uprawnione nie mogą być nieświadome możliwości, że przed wygaśnięciem tychże praw będą zobowiązane uwolnić przypisane widma lub przyjąć zmiany warunków w zakresie praw użytkowania częstotliwości oraz standardów transmisji i kompresji w kontekście koordynacji międzynarodowej. Czechy wyjaśniły, że interwencja regulacyjna wchodzi w zakres kompetencji krajowych (motyw 128). Interwencji regulacyjnej dokonano różnymi wiążącymi aktami prawnymi (motyw 26), które obejmowały strategię z 2016 r., zmianę (poprawkę cyfrową) ram regulacyjnych łączności elektronicznej w Czechach (ustawy o łączności elektronicznej) oraz dekret rządowy ustanawiający szczegółowe warunki techniczne przejścia (techniczny plan przejścia). Komisja uważa zatem, że koszty pokrywane przez zgłoszony środek wynikają z interwencji regulacyjnych podejmowanych przez Czechy i są nieodłącznie związane z wykonywaniem przez operatorów NTC działalności w zakresie usług nadawczych.
- (232) Komisja nie zgadza się z uwagami przedstawionymi przez jednego beneficjenta, który twierdzi, że zgłoszony środek nie przynosi żadnej korzyści oraz że koszty regulacyjne, które środek ma zrekomensować, nie są nieodłącznie związane z tą działalnością gospodarczą. Beneficjent stwierdził, że środek ten stanowi jedynie rekompensatę dla operatorów NTC w związku z niekorzystną sytuacją o charakterze strukturalnym (motyw 161). Komisja zauważa jednak, że nawet jeśli odpowiednie obowiązki regulacyjne dotyczyły wyłącznie operatorów NTC, a wypełnianie tych obowiązków może wiązać się z kosztami po stronie operatorów, nie zmienia to faktu, że koszty wynikające z takich obowiązków są nieodłącznym elementem działalności gospodarczej operatorów NTC, która może wiązać się z koniecznością wypełniania obowiązków regulacyjnych. Komisja odniesie się do aspektu selektywności argumentu beneficjenta w następnej sekcji (motyw 249).

⁽¹³¹⁾ Wyrok z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie SFEL i in., C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, pkt 60; Wyrok z dnia 29 kwietnia 1999 r., Hiszpania/Komisja, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, pkt 41.

⁽¹³²⁾ Wyrok z dnia 26 kwietnia 2018 r., Cellnex Telecom SA i Telecom Castilla-La Mancha SA/Komisja, C-91/17 i C-92/17 P, ECLI:EU:C:2018:284, pkt 111.

⁽¹³³⁾ Wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., Belgia/Komisja C-270/15 P, ECLI:EU:C:2016:489, pkt 35–36.

- (233) Beneficjent podniósł również, że w ocenie przedmiotowej sytuacji istotne znaczenie miał wyrok w sprawie Enirisorse⁽¹³⁴⁾ (motyw 162). Komisja zauważa jednak, że środek zastosowany w sprawie Enirisorse nie stanowił korzyści, ponieważ skutkowało zniesieniem skutku wcześniejszego środka i przywróceniem zwykłych okoliczności, które zdaniem Trybunału zostały określone we włoskim kodeksie cywilnym. Środek krajowy miał jedynie na celu zapobieżenie temu, aby budżet przedsiębiorstwa został obciążony kosztami, które nie wystąpiłyby w zwyczajnej sytuacji, i nie stawiał sobie za cel zmniejszenia obciążenia, które spółka musiałaby w zwykłych okolicznościach ponieść. Przeciwnie, normalne okoliczności działania na rynku NTC mogą obejmować wypełnianie obowiązków regulacyjnych nałożonych przez Czechy i ponoszenie kosztów związanych z wypełnianiem tych obowiązków, takich jak eksploatacja sieci przejściowych. Normalne okoliczności nie obejmowały rekompensaty jakichkolwiek kosztów wynikających z zastosowania się do środków regulacyjnych, w związku z czym nie były to normalne okoliczności, które istniałyby i które zgłoszony środek miałby przywrócić. Ponadto sytuacja w sprawie Enirisorse jest bardzo specyficzna, ponieważ dotyczy sporu między dwoma przedsiębiorstwami w przedmiocie prawa do wystąpienia wspólników ze spółek akcyjnych. W przedmiotowej sprawie, jak wyjaśniono powyżej, koszty regulacyjne są nieodłącznie związane z działalnością gospodarczą polegającą na świadczeniu usług nadawania NTC. Kosztów tych nie można uznać za nadzwyczajne obciążenie dla budżetu przedsiębiorstwa, gdyż oznaczałoby to, że koszty te nie są nieodłącznie związane z działalnością operatorów NTC. Operatorzy NTC byli już de facto świadomi tego, że polityka w zakresie widma może się zmienić, gdyż taką możliwość przewidziano w § 19 ustawy o łączności elektronicznej, a także biorąc pod uwagę wcześniejsze uwolnienie pasma 800 MHz, które w Czechach zakończono w 2012 r.
- (234) Co się tyczy argumentu wysuniętego przez beneficjenta na podstawie wyroku w sprawie Niemcy/Komisja⁽¹³⁵⁾, zgodnie z którym koszty, jakie w normalnej sytuacji powinny obciążać budżet przedsiębiorstwa, to koszty ponoszone przez wszystkich konkurentów (motyw 162), należy zauważyć, że Sąd odniósł się w tej konkretnej sytuacji do występowania niekorzystnej sytuacji strukturalnej (tj. finansowania emerytur dawnych urzędników), która to niekorzystna sytuacja ze względu na szczególne okoliczności dotyczyła tylko jednego przedsiębiorstwa, a nie jego konkurentów. W omawianym przypadku nie występuje jednak taka niekorzystna sytuacja strukturalna, gdyż to operatorzy mają ponieść koszty modernizacji technologicznych i związanego z tym jednoczesnego nadawania programów. Operatorzy korzystający z platformy satelitarnej ponieśli koszty modernizacji do standardu DVS-T2. Operatorzy NTC ponieśli również koszty modernizacji do technologii cyfrowej podczas przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe. Co więcej, od operatorów sieci zazwyczaj oczekuje się pokrycia kosztów związanych z wypełnianiem obowiązków regulacyjnych, w tym obowiązków związanych z prawami użytkownika widma.
- (235) Beneficjent zgłosił również, że korzyść nie występuje, ponieważ Czechy musiały porozumieć się z operatorami NTC w celu zmiany przypisania częstotliwości radiowych zgodnie z sekcją 19 ustawy o łączności elektronicznej, w szczególności z uwagi na fakt, że decyzja z 2017 r. nie ma bezpośredniego zastosowania do operatorów NTC i nie jest dla nich wiążąca, lecz jest skierowana do państw członkowskich (motyw 163). Zgłoszony środek nie ma jednak związku z żadnymi ewentualnymi szkodami i nie zgłoszono go Komisji jako ugody między Czechami a operatorami NTC. Rekompensata nie uwzględnia takich elementów jak data wygaśnięcia praw użytkownika widma przysługujących każdemu z operatorów (po roku 2020). Ponadto Komisja zauważa, że w art. 19 ustawy o łączności elektronicznej zezwolono już czeskiemu urzędowi telekomunikacyjnemu na jednostronną zmianę (lub nawet wycofanie) zezwoleń na użytkowanie częstotliwości radiowych, gdyby było to konieczne do wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa unijnego (motyw 39), w związku z czym Czechy były uprawnione do wprowadzenia środków w tym zakresie bez zgody dostawców NTC.
- (236) Argument beneficjenta, że Czechy mogły stanąć w obliczu roszczeń odszkodowawczych z tytułu faktycznego wyłączenia, nie jest istotny dla oceny korzyści związanej ze zgłoszonym środkiem. Zgłoszony środek stanowi rekompensatę za wypełnienie obowiązku regulacyjnego, tj. eksploatację sieci przejściowych, a nie ugody między Czechami a operatorami NTC w następstwie konkretnych roszczeń odszkodowawczych. Ponadto prawa użytkownika widma nie są tożsame z prawami własności z jednej strony dlatego, że widmo jest własnością publiczną, a z drugiej strony dlatego, że obowiązujące ramy legislacyjne już przewidują możliwość modyfikacji lub wycofania takich praw przed ich wygaśnięciem. Ponadto prawa beneficjentów do użytkowania widma nie zostały faktycznie cofnięte, lecz przedłużone do 2030 r., co zapewniło beneficjentom przewidywalność regulacyjną w odniesieniu do użytkowania widma.

⁽¹³⁴⁾ Wyrok z dnia 23 marca 2006 r., Enirisorse SpA/Sotacarbo SpA, C-237/04, ECLI:EU:C:2006:197, pkt 48.

⁽¹³⁵⁾ Wyrok Sądu z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie T-143/12, Niemcy/Komisja, ECLI:EU:T:2016:406, pkt 132.

- (237) Można argumentować, że zmiana zezwoleń na użytkowanie częstotliwości radiowych zgodnie z § 19 ustawy o łączności elektronicznej uprawniałaby operatorów NTC do uzyskania określonej rekompensaty. Możliwość takiej rekompensaty opisano art. 19 ust. 2 i art. 27 ustawy o łączności elektronicznej (motyw 40 i przypis 43). W art. 27 ust. 6 opisano kategorie kosztów, w odniesieniu do których można było (przed przyjęciem poprawki cyfrowej) wystąpić o rekompensatę, w tym koszty dostosowań technicznych, koszty amortyzacji wycofanych z eksploatacji urządzeń, koszty demontażu i wycofania z eksploatacji urządzeń oraz koszty zabezpieczenia usług łączności elektronicznej świadczonych za pośrednictwem istniejących częstotliwości radiowych w inny sposób, na czas niezbędny do zapewnienia środków technicznych koniecznych do wprowadzenia zmian w sposobie użytkowania częstotliwości radiowych (przypis 45). Komisja zauważa jednak, że powyższe kategorie kosztów nie zawierają kosztów objętych zgłoszonym środkiem, tj. nie są związane z eksploatacją sieci przejściowych⁽¹³⁶⁾. Rekompensata za eksploatację sieci przejściowych nie przysługiwała do czasu przyjęcia poprawki cyfrowej, w której taką rekompensatę przewidziano (motyw 44). Ponadto Komisja zauważa, że koszty wymienione w art. 27 ust. 6 odpowiadają kosztom, które co do zasady zostały już pokryte w ramach środka zatwierdzonego decyzją w sprawie SA.55742 dotyczącej rekompensaty za urządzenia zależne od widma.
- (238) Beneficjent argumentował również, że sieci przejściowe były eksploatowane nieodpłatnie i na zasadzie non-profit, a ich utworzenie miało na celu realizację celu polityki publicznej, przy czym jedynym możliwym wynagrodzeniem dla operatorów NTC jest rekompensata w ramach tego środka (motyw 165). Beneficjent wskazał, że jego przychody spadły po uwolnieniu pasma 700 MHz i późniejszym przejściu na standard DVB-T2 niezależnie od zwiększenia przepustowości danych w eksploatowanej sieci (motyw 166). Nie oznacza to jednak, że koszty eksploatacji sieci przejściowych nie były kosztami regulacyjnymi nieodłącznie związanymi z działalnością gospodarczą dowolnego podmiotu uprawnionego do użytkowania widma oraz że rekompensata takich kosztów nie zapewniłaby korzyści operatorom NTC. Ustalenie istnienia korzyści nie zależy od tego, czy poniesienie tych kosztów może zwiększyć obrót lub zyski przedsiębiorstw, których to dotyczy, czy też nie.
- (239) W świetle powyższego i zgodnie z wcześniejszą praktyką⁽¹³⁷⁾ Komisja uznaje, że środek ten zwalnia operatorów NTC z kosztów regulacyjnych, które są nieodłącznie związane z ich działalnością gospodarczą, podczas gdy inni operatorzy muszą ponosić takie koszty regulacyjne we własnym zakresie. Gdyby nie zgłoszony środek, operatorzy NTC byłoby zobowiązani ponieść wszystkie koszty wynikające z eksploatacji sieci przejściowych w okresie migracji do częstotliwości poniżej pasma 700 MHz.
- (240) Ponadto środek umożliwił operatorom NTC nieprzerwane świadczenie usług nadawania NTC. Co więcej, operatorzy NTC korzystają obecnie –po zakończeniu procesu migracji, dla którego ustanowiono środek – z ulepszonych sieci telewizji naziemnej, które charakteryzują się większą przepustowością, i są w stanie świadczyć udoskonalone usługi telewizyjne.
- (241) Powyższe uwagi mają zastosowanie do sytuacji wszystkich trzech beneficjentów, którzy mieliby korzystać ze wsparcia w ramach zgłoszonego środka. Co więcej, po otrzymaniu rekompensaty wszyscy trzej beneficjenci uzyskaliby uprzywilejowaną pozycję w porównaniu z sytuacją CDG, który to podmiot był uprawniony do użytkowania widma, eksploatował sieć 3 i musiał również zmodernizować swoją końcową sieć 23 do standardu DVB-T2/HEVC.

⁽¹³⁶⁾ W zaktualizowanym badaniu ADL z dnia 2 sierpnia 2019 r. przedstawiono szacunkowe koszty, które podlegałyby rekompensacie na rzecz podmiotów dysponujących przydziałem widma z tytułu innej podstawy prawnej (zob. sekcja 4.5.1, tabela 4 badania ADL, „Koszty podmiotów dysponujących przydziałem widma – podstawa prawna”). Zgodnie z tym badaniem koszty dzielą się na koszty ponoszone zgodnie z art. 27 ust. 6 lit. a)–d) ustawy o łączności elektronicznej jako podstawy prawnej [dostosowania techniczne istniejących instalacji, pozostałe nakłady inwestycyjne i demontaż] oraz koszty, których podstawą prawną jest poprawka cyfrowa [w odniesieniu do sieci przejściowych i usuwania zakłóceń]. Jednak dowodzi to również, że koszty kwalifikujące się do rekompensaty w ramach zgłoszonego środka (tj. na podstawie poprawki cyfrowej) przewyższają koszty, które były kwalifikowalne na mocy ustawy o łączności elektronicznej w sytuacji zmiany przydziałów widma przed ich wygaśnięciem.

⁽¹³⁷⁾ Decyzja C(2018)8356 final z dnia 12.12.2018 r., SA.47258 (2017/N) – Niemcy, Migracja widma platform NTC w wyniku uwolnienia pasma 700 MHz („decyzja Komisji SA.47258”), https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/271860/271860_2038548_133_2.pdf; Decyzja z dnia 2.8.2019 r., SA.51080 (2018/N) – Hiszpania, Pomoc na rzecz odbioru transmisji audiowizualnych dla dostawców usług audiowizualnych („decyzja Komisji SA.51080”), https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/201934/279519_2089801_104_2.pdf.

- (242) Komisja stwierdza, że środek przynosi korzyść gospodarczą w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu trzem beneficjentom.

5.1.5. *Selektywność*

- (243) Zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE środki przyznane przez państwa członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych, które zakłócają lub grożą zakłóceniem konkurencji „poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów”, kwalifikują się jako pomoc. Kryterium to służy do identyfikacji środków, które faworyzują niektóre przedsiębiorstwa lub niektóre sektory gospodarki.
- (244) W tym względzie Komisja zauważa, że środek ma na celu udzielenie rekompensaty trzem operatorom NTC, którzy eksploatowali sieci przejściowe w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz (motyw 53). Beneficjentami środka są przedsiębiorstwa działające w sektorze usług nadawania programów telewizyjnych. W związku z tym środek dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw działających w konkretnym segmencie sektora nadawczego, na które Czechy nałożyły regulacyjny obowiązek eksploatacji sieci przejściowych, tj. Česká televize (sieć przejściowa 11), CRa (sieć przejściowa 12) i DB (sieć przejściowa 13). Komisja uważa, że zgłoszony środek stanowi pomoc indywidualną na rzecz tych trzech beneficjentów (motyw 222). W przypadku pomocy indywidualnej stwierdzenie istnienia korzyści jest w zasadzie wystarczające, aby domniemywać, że pomoc ma charakter selektywny ⁽¹³⁸⁾.
- (245) Jeden z beneficjentów nalegał, aby Komisja wyjaśniła, dlaczego przedsiębiorstwa korzystające z NTC należy uznać za znajdujące się w sytuacji faktycznej i prawnej porównywalnej z sytuacją przedsiębiorstw korzystających z innych technologii, aby można było ustalić, czy środek jest selektywny (motyw 167). Zgodnie z orzeczeniem Trybunału środek jest „selektywny tylko w sytuacji, gdy w ramach danego systemu prawnego skutkuje on uprzywilejowaniem niektórych przedsiębiorstw w stosunku do innych – zaliczających się do innych sektorów lub do tego samego sektora – i znajdujących się, w odniesieniu do celu tego systemu, w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej” ⁽¹³⁹⁾.
- (246) Biorąc pod uwagę, że pomoc ma formę dotacji (tj. dotacji bezpośrednich), systemem odniesienia w tym przypadku są normalne warunki rynkowe, w jakich powinny działać przedsiębiorstwa. Celem systemu odniesienia nie może być sytuacja, w której można oczekiwać dotacji, ponieważ w normalnych warunkach rynkowych operatorzy powinni we własnym zakresie ponosić koszty związane z wypełnianiem obowiązków regulacyjnych. Jak wyjaśniono w sekcji 5.1.4, Komisja uważa, że zgłoszony środek dotyczy kosztów regulacyjnych, które są nieodłącznie związane z normalną działalnością operatorów NTC w Czechach. Środek obejmuje zatem odstępstwo od systemu odniesienia (tj. normalnych warunków rynkowych), ponieważ zmniejsza normalne koszty ponoszone przez niektóre przedsiębiorstwa.
- (247) Beneficjenci zgłoszonego środka są zatem uprzywilejowani w stosunku do wszystkich innych przedsiębiorstw we wszystkich innych sektorach i w tym samym sektorze, które muszą ponosić własne koszty. Środek jest zatem na pierwszy rzut oka selektywny.
- (248) Alternatywnie, gdyby można było uznać, że system odniesienia ogranicza się do sektora nadawania programów telewizyjnych (co nie jest prawdą) i gdyby wziąć pod uwagę cel tego systemu odniesienia, należy zauważyć, że w sektorze nadawania programów telewizyjnych działają inne konkurencyjne platformy technologiczne, takie jak telewizja satelitarna, telewizja kablowa lub IPTV (motyw 21) ⁽¹⁴⁰⁾, które w normalnych warunkach rynkowych nie otrzymują rekompensaty za koszty regulacyjne. Operatorzy korzystający z innych platform technologicznych znajdują się w sytuacji faktycznej i prawnej porównywalnej z sytuacją operatorów NTC, ponieważ muszą ponosić koszty związane z modernizacją technologiczną swoich sieci i okresami jednoczesnego nadawania programów, które są związane z taką modernizacją. Na przykład operatorzy satelitarni również podlegają obowiązkowi w zakresie użytkowania widma, które rodzą koszty regulacyjne, a ich prawa użytkowania mogą również podlegać zmianom. Operatorzy satelitarni muszą też sami finansować modernizację technologiczną (np. przejścia ze standardu DVB-S do DVB-S2 ⁽¹⁴¹⁾). Fakt, że operatorzy poszczególnych platform technologicznych do transmisji

⁽¹³⁸⁾ Zob. wyrok z dnia 4 czerwca 2015 r. w sprawie C-15/14, Komisja/MOL, ECLI:EU:C:2015:362, pkt 60.

⁽¹³⁹⁾ Zob. wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie C-70/16 P, Comunidad Autónoma de Galicia i Retegal/Komisja, ECLI:EU:C:2017:1002, pkt 61.

⁽¹⁴⁰⁾ M.in. wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., Belgia/Komisja C-270/15 P, ECLI:EU:C:2016:489, pkt 50.

⁽¹⁴¹⁾ DVB-S to skrót od Digital Video Broadcasting for Satellite (cyfrowa transmisja wideo na potrzeby przekazu satelitarnego), która jest standardem technologicznym w zakresie transmisji przekazu wideo drogą satelitarną. DVB-S1 to zmodernizowana, nowsza wersja tego standardu.

przekazu wideo w Czechach mają różne modele biznesowe i mogą nie konkurować ze sobą w tym samym segmencie (np. telewizja niekodowana kontra telewizja płatna), nie stawia ich w innej sytuacji prawnej i faktycznej w świetle celu, jakim jest zapewnienie nadawania programów telewizyjnych. Poszczególne konkurujące ze sobą platformy (NTC, telewizja satelitarna, IPTV) są wzajemnie zastępowalne. Wszystkie są w stanie transmitować usługi telewizyjne, zarówno telewizji niekodowanej, jak i telewizji płatnej, co pokazują liczne przykłady przedstawione w toku postępowania, np. niektórzy nadawcy komercyjni wielokrotnie ogłaszali zamiar kodowania wersji HD swoich programów (motyw 153), Skylink/M7 Group eksperymentowało z usługą płatnej NTC (motyw 91), Telly rozważało wprowadzenie karty IPTV do usług telewizji niekodowanej (motyw 154). Ponadto Czechy potwierdziły wzajemną zastępowalność usług, argumentując, że głównym zagrożeniem w okresie przejścia było wynikające z niekontrolowanej migracji ryzyko utraty odbiorców na rzecz innych platform (motywy 103). Czechy potwierdziły ponadto, że nie ma żadnych przeszkód prawnych uniemożliwiających kodowanie NTC i oferowanie usług telewizji płatnej. W związku z tym operatorzy NTC mogą w dowolnym momencie zmienić swój model biznesowy.

- (249) Nawet jeśli uwolnienie pasma 700 MHz miało wpływ wyłącznie na operatorów NTC, Komisja nie zgadza się ze stwierdzeniem, według którego system odniesienia można zawęzić tak, aby dokładnie pokrywał się z kręgiem beneficjentów, tj. niektórych przedsiębiorstw NTC, które eksploatowały sieci przejściowe. Przyjęcie założenia, że system odniesienia obejmuje wyłącznie przedsiębiorstwa, których dotyczy środek regulacyjny, oznaczałoby, że wszelkie rekompensaty z tytułu środka regulacyjnego wymykałyby się kontroli pomocy państwa, ponieważ większość środków regulacyjnych jest skierowana do konkretnych segmentów rynku, z uwzględnieniem ich specyfiki (a zatem rekompensaty miałyby zastosowanie tylko do niektórych dostawców), a zatem rekompensaty nie miałyby charakteru selektywnego. Z drugiej strony wszystkie segmenty rynku są narażone na środki regulacyjne, które rodzą koszty zapewnienia zgodności z przepisami po stronie dostawców, których obowiązki te dotyczą. Jak wyjaśniono powyżej, Komisja uważa, że skutki środków regulacyjnych wynikające z uwolnienia pasma 700 MHz są nieodłącznie związane z działalnością operatorów NTC. W związku z tym system odniesienia do celów badania selektywności nie może ograniczać się do przedsiębiorstw, które podlegały konkretnemu obowiązkowi regulacyjnemu.
- (250) Jeden z beneficjentów argumentował, że rekompensata może być powiązana z obowiązkami świadczenia usługi publicznej. Nic jednak nie wskazuje na to, że zgłoszony środek jest powiązany z jakimkolwiek obowiązkiem świadczenia usług publicznych. W każdym razie należałoby nadmienić, że środek jest selektywny nawet wtedy, gdy jego celem jest uprzywilejowanie pod względem finansowym organizacji uznawanych za zasługujące na takie uprzywilejowane traktowanie ze społecznego punktu widzenia⁽¹⁴²⁾ lub gdy wpływają pozytywnie na gospodarkę w sposób wykraczający poza ich własny interes⁽¹⁴³⁾. Pozytywne skutki zaplanowanego przez Czechy przejścia w związku z uwolnieniem pasma 700 MHz nie mogą podważyć wniosku o selektywnym charakterze tego środka.

5.1.6. Zakłócenie konkurencji i wpływ na handel wewnątrzymienny

- (251) Środki państwowe wchodzą w zakres art. 107 ust. 1 TFUE, jeżeli zakłócają konkurencję lub grożą jej zakłóceniem i wpływają na wymianę handlową między państwami członkowskimi. Uznaje się, że środek przyznany przez państwo zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem, jeżeli może on powodować poprawę pozycji konkurencyjnej beneficjenta w porównaniu z pozycją innych przedsiębiorstw, z którymi beneficjent konkuruje⁽¹⁴⁴⁾.
- (252) Jak wyjaśniono w poprzednich sekcjach, środek ma zastosowanie do trzech operatorów NTC. Ci trzej operatorzy konkurują w szczególności z innymi operatorami, którzy korzystają z innych platform technologicznych do transmisji przekazu wideo (satelitarnej, kablowej, IPTV). CRA należy do grupy, która prowadzi działalność na szczeblu międzynarodowym (przypis 31) oraz w kilku sektorach działalności wykraczających poza usługi nadawania NTC. Česká televize jako nadawca publiczny konkuruje z nadawcami komercyjnymi.

⁽¹⁴²⁾ Zob. na przykład wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-222/04, Cassa di Riparmio di Firenze, ECLI:EU:C:2006:8, pkt 136–138.

⁽¹⁴³⁾ Zob. wyrok Sądu z dnia 20 września 2019 r. w sprawie T-674/17, Port de Bruxelles i in./Komisja, ECLI:EU:T:2019:651, pkt 179.

⁽¹⁴⁴⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 września 1980 r., Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, pkt 11; wyrok Sądu z dnia 15 czerwca 2000 r., Alzetta, sprawy połączone T-298/97, T-312/97 itd., ECLI:EU:T:2000:151, pkt 80.

- (253) Jeden z beneficjentów argumentował, że aby środek ten miał charakter zakłócający, musiałby poprawić pozycję konkurencyjną beneficjenta w stosunku do innych konkurencyjnych przedsiębiorstw, i zauważył, że operatorzy NTC nie konkurują z innymi platformami technologicznymi, a środek ma na celu zrekompensowanie odbiorcom dodatkowych kosztów przyrostowych poniesionych w związku ze zmianami regulacyjnymi narzuconymi przez państwo (motyw 169). Wystarczy jednak, że pomoc umożliwia przedsiębiorstwu będącemu jej beneficjentem utrzymanie pozycji konkurencyjnej, która jest silniejsza niż by była, gdyby przedsiębiorstwo nie otrzymało pomocy. W tym kontekście, aby można było uznać pomoc za zakłócającą konkurencję, zwykle wystarczy, że pomoc przynosi beneficjentowi korzyść polegającą na uwolnieniu go od kosztów, które w przeciwnym razie musiałby ponieść w ramach swojej bieżącej działalności gospodarczej ⁽¹⁴⁵⁾.
- (254) Komisja uważa, że inne platformy technologiczne stanowią dla beneficjentów wystarczająco silną konkurencję, w szczególności w odniesieniu do użytkowników końcowych usług świadczonych za pośrednictwem różnych platform, aby stwierdzić, że środek ten grozi zakłóceniem konkurencji w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE. W każdym razie Komisja uważa, że środek grozi zakłóceniem konkurencji i wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi, ponieważ wzmacnia pozycję konkurencyjną trzech beneficjentów.
- (255) W związku z tym środek grozi zakłóceniem konkurencji i wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

5.1.7. Wniosek dotyczący istnienia pomocy

- (256) W świetle powyższego Komisja stwierdza, że środek spełnia kryteria określone w art. 107 ust. 1 TFUE i stanowi pomoc państwa w rozumieniu tego artykułu. Władze czeskie nie kwestionują tego wniosku.

5.2. Zgodność pomocy z prawem

- (257) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wskazała, że nie jest w stanie stwierdzić, czy zastosowano klauzulę zawieszającą określoną w art. 108 ust. 3 TFUE (motyw 101 decyzji o wszczęciu postępowania). W motywie 99 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła, że odpowiedni przepis zmienionej poprawką cyfrową ustawy o łączności elektronicznej, który Czechy przywołały jako klauzulę zawieszającą ⁽¹⁴⁶⁾, odnosił się do postępowań przed Komisją, ale pozostawił organom krajowym uprawnienie dyskrecjonalne. Ponadto beneficjenci pomocy złożyli już wnioski do czeskiego urzędu telekomunikacyjnego, który przeprowadził już audyt kosztów kwalifikowalnych. Z drugiej strony w motywie 100 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła, że w podstawie prawnej środka nie wyszczególniono elementów pomocy, takich jak kategorie kosztów kwalifikowalnych, maksymalna kwota pomocy lub intensywność pomocy, według opisu Czech w decyzji o wszczęciu postępowania. Ponadto władze czeskie potwierdziły, że żadna pomoc nie zostanie wypłacona przed zatwierdzeniem środka przez Komisję (motyw 60).
- (258) Zgodnie z orzecznictwem pomoc uznaje się za przyznaną w chwili, w której beneficjent uzyskuje prawo jej otrzymania na podstawie obowiązujących przepisów krajowych ⁽¹⁴⁷⁾. Rzeczywiste przekazanie przedmiotowych zasobów nie ma decydującego znaczenia.
- (259) Komisja odnotowuje lojalną współpracę władz czeskich w ramach obecnego postępowania w zakresie przestrzegania klauzuli zawieszającej określonej w art. 108 ust. 3 TFUE. Już w strategii z 2016 r. określono, że rząd powinien zapewnić rekompensatę po dokonaniu przez Komisję oceny jej zgodności z rynkiem wewnętrznym ⁽¹⁴⁸⁾. Od grudnia 2016 r. władze czeskie prowadziły z Komisją rozmowy poprzedzające zgłoszenie, dotyczące różnych środków związanych z uwolnieniem pasma 700 MHz, w tym rekompensaty z tytułu eksploatacji sieci przejściowych (motyw 1). W lipcu 2021 r. Czechy zgłosiły środek (motyw 3) i zobowiązały się nie wypłacać pomocy przed zatwierdzeniem tegoż środka przez Komisję.

⁽¹⁴⁵⁾ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2005 r., Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, pkt 55.

⁽¹⁴⁶⁾ Poprawka cyfrowa w wersji przetłumaczonej przedstawionej przez władze czeskie stwierdza, że: „W przypadku gdy przed Komisją toczy się postępowanie w sprawie pomocy państwa dotyczące ustalenia kwoty lub zapłaty faktycznie i skutecznie poniesionych kosztów, uznaje się to za wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym”.

⁽¹⁴⁷⁾ Wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r., Arriva Italia i in., C-385/18, ECLI:EU:C:2019:1121, pkt 36.

⁽¹⁴⁸⁾ Ust. II pkt 1 lit. c) strategii z 2016 r. Uchwała rządu Republiki Czeskiej nr 648 z dnia 20 lipca 2016 r.

- (260) Komisja uważa, że zgłoszony środek zawiera zobowiązanie władz czeskich do niewypłacania pomocy przed ogłoszeniem decyzji Komisji zatwierdzającej ten środek. W związku z tym, nawet jeżeli klauzula zawieszająca zawarta w poprawce cyfrowej mogłaby pozostawić władzom czeskim pewną swobodę decyzyjną, to w zgłoszonym środku taka swoboda już nie występuje.
- (261) Ponadto skuteczność klauzuli zawieszającej dodatkowo doprecyzowano w późniejszej nowelizacji ustawy o łączności elektronicznej, mającej zastosowanie od dnia 1 stycznia 2022 r. (motyw 175). Dlatego też Komisja uważa, że w zaistniałych okolicznościach zgłoszony środek, wraz z wyjaśnieniami przedstawionymi przez władze czeskie w postępowaniu przed Komisją oraz z uwzględnieniem nowelizacji przepisów, jest zgodny z klauzulą zawieszającą określoną w art. 108 ust. 3 TFUE.
- (262) W związku z powyższym Komisja uważa, że Czechy wypełniły obowiązek stosowania okresu zawieszenia określony w art. 108 ust. 3 TFUE.

5.3. Zgodność pomocy z rynkiem wewnętrznym

- (263) W związku z faktem, że środek ten stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, należy ocenić jego zgodność z rynkiem wewnętrznym. Władze czeskie twierdzą, że środek ten jest zgodny z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, który stanowi, że: „pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem” może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.
- (264) Dlatego też, aby pomoc mogła zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, po pierwsze musi mieć na celu ułatwianie rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub niektórych regionów gospodarczych, a po drugie nie może negatywnie wpływać na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem ⁽¹⁴⁹⁾.
- (265) Ponieważ nie ma żadnych wytycznych dotyczących konkretnie oceny zgodności zgłoszonego środka, Komisja przeprowadzi swoją ocenę bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.

5.3.1. Ułatwienie rozwoju działalności gospodarczej

5.3.1.1. Działalność gospodarcza wspierana poprzez środek pomocy

- (266) W motywach 106–107 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie stwierdziła, że środek pomógł trzem operatorom NTC rozwinąć działalność gospodarczą w sektorze usług nadawania telewizji naziemnej, a zatem spełnia pierwsze kryterium. Nie otrzymano żadnych uwag sprzeciwiających się tej wstępnej opinii.
- (267) Zgłoszony środek ma na celu zrekompensowanie trzem operatorom NTC kosztów poniesionych w związku z eksploatacją sieci przejściowych z wykorzystaniem zmodernizowanych standardów technologicznych (DVB-T2/HEVC) w okresie jednoczesnego nadawania programów wynikającym z obowiązku regulacyjnego związanego z wcześniejszym uwolnieniem pasma 700 MHz. W motywie 106 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja zauważyła, że środek wspierał modernizację sieci eksploatowanych przez trzech operatorów NTC, umożliwiając im oferowanie lepszych usług. Operatorzy NTC zyskali dzięki temu możliwość zwiększenia przepustowości swoich sieci i oferowanie większej liczby programów o lepszej jakości obrazu (od SD do HD) w przypadku niektórych kanałów ⁽¹⁵⁰⁾, a także włączenie do oferty programów płatnych ⁽¹⁵¹⁾. Pomogło to też utrzymać odbiorców i przygotować ich do nowego standardu telewizji naziemnej (DVB-T2/HEVC), dzięki czemu odbiorcy byli gotowi na ulepszone oferty.

⁽¹⁴⁹⁾ Wyrok z dnia 22 września 2020 r. w sprawie C-594/18, Komisja/Austria, ECLI:EU:C:2020:742, pkt 19.

⁽¹⁵⁰⁾ „Przejęcie na standard DVB-T2 przełożyło się na wzrost liczby kanałów i poprawę jakości sygnału (z SD na HD).” w BNE z przyjemnością informuje, że České Radiokomunikace (CRA), członek naszej grupy w Czechach, zakończył przejście ze standardu DVB-T na DVB-T2 i uwolnił pasmo 700 MHz, 13 listopada 2020 r., publikacja dostępna na stronie <https://broadcast-networks.eu/transition-to-dvb-t2-completed-in-the-czech-republic/> (dostęp 4 lutego 2022 r.).

⁽¹⁵¹⁾ Grupa M7 uruchomiła czeską płatną platformę NTC, <https://www.broadbandtvnews.com/2020/08/31/m7-group-to-launch-czech-pay-dtt/> (dostęp 8 marca 2022 r.).

- (268) W zakresie, w jakim zgłoszony środek ma efekt zachęty (sekcja 5.3.1.2), środek ten ułatwia trzem beneficjentom prowadzenie działalności gospodarczej w postaci usług nadawczych NTC, rekompensując im koszty eksploatacji sieci przejściowych w nowszych standardach, zapewniających zwiększoną przepustowość i wyższą jakość przekazu wideo, a także umożliwiając utrzymanie oglądalności. Co więcej, na ponownym wykorzystaniu urządzeń z sieci przejściowych, a także na konfiguracji i stabilizacji sieci, które przeprowadzono w okresie równoległego nadawania, skorzystały też sieci końcowe. Nowe standardy telewizji naziemnej (DVB-T2/HEVC) przynoszą również znaczną poprawę jakości usług dla gospodarstw domowych, zapewniając im w szczególności możliwość odbioru bardziej zróżnicowanej oferty programów telewizji niekodowanej (tj. dostęp do większej liczby kanałów telewizyjnych) i lepszą jakość (HD i Ultra HD).
- (269) Komisja odnotowuje ponadto znaczenie platformy NTC w Czechach dla transmisji niekodowanych usług telewizyjnych, w tym usług świadczonych przez czeskiego nadawcę publicznego, w szczególności pod względem wzmocnienia spójności społecznej, funkcjonowania demokracji i całej gospodarki. Komisja zauważa również, że środek przyczynia się do wypełnienia obowiązku określonego w decyzji z 2017 r., a mianowicie uwolnienia pasma 700 MHz przez naziemne usługi nadawcze, między innymi ułatwiając przejście na technologie efektywniej gospodarujące zasobami widma, w szczególności standardy DVB-T2/HEVC (motyw 16).

5.3.1.2. Efekt zachęty

5.3.1.2.1. W przedmiocie rozpoczęcia prac przed formalnym przyjęciem aktów przyznających pomoc – formalny efekt zachęty

- (270) W motywach 112–114 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości co do efektu zachęty środka, ponieważ operatorzy NTC zaczęli inwestować w sieci przejściowe od marca 2017 r., przed przyjęciem decyzji z 2017 r. w maju 2017 r., poprawki cyfrowej w lipcu 2017 r. oraz technicznego planu przejścia w sierpniu 2018 r. Rozpoczęcie migracji poprzedziły również ostateczne porozumienia zawarte przez Czechy z państwami sąsiadującymi w sprawie międzynarodowej koordynacji częstotliwości. Zdaniem Komisji strategia z 2016 r. najwyraźniej nie zapewniła wystarczających wytycznych dotyczących kluczowych parametrów co do zakresu rekompensaty i procesu migracji, w tym koordynacji częstotliwości z państwami sąsiadującymi. Komisja zauważyła również, że pierwotne nadajniki DVB-T wyłączono w październiku 2020 r., a zatem wszystkie koszty zostały poniesione jeszcze przed przyjęciem ostatecznej decyzji Komisji w sprawie środka.
- (271) Czechy wyjaśniły, że operatorzy NTC aktywnie przewidywali uwolnienie pasma 700 MHz już w latach 2013–2016 w ramach publicznych dyskusji na temat procedury i proponowanych środków. W związku z tym operatorzy NTC zainwestowaliby w transformację nawet gdyby koszty te nie podlegały żadnej rekompensacie, jeszcze przed marcem 2017 r. (motyw 108). Czechy argumentowały, że fakt, iż proces został uzgodniony w drodze konsensusu między władzami czeskimi a operatorami NTC, których dotyczy środek, nie niweluje efektu zachęty wynikającego z tego środka (motyw 99).
- (272) CRa wyjaśniło ponadto, że środek stanowi część pakietu środków opisanych w strategii z 2016 r., która została omówiona z Komisją. CRa stwierdziło również, że Komisja uznała, iż środki zatwierdzone w sprawie SA.55742, które wynikają z tej samej podstawy prawnej, mają efekt zachęty.
- (273) CRa zgłosiło też, że ocena efektu zachęty powinna opierać się na wyroku w sprawie *Graphischer Maschinenbau* ⁽¹⁵²⁾, zgodnie z którym należy uwzględnić szerszy kontekst, w tym komunikaty organów krajowych (motyw 184). CRa wyjaśniło, że jeszcze przed marcem 2017 r., przed uruchomieniem inwestycji, otrzymało od władz czeskich zapewnienia dotyczące mechanizmu rekompensaty (motyw 185): strategia z 2016 r. była kluczowym dokumentem (motyw 186), który był owocem dyskusji publicznych prowadzonych od 2013 r., beneficjent aktywnie uczestniczył w pracach grupy ekspertów utworzonej przez czeskie Ministerstwo Przemysłu i Handlu, które włączyło się w prace nad strategią z 2016 r. (motyw 185), a czeski urząd telekomunikacyjny już w 2016 r. zezwolił CRa na użytkowanie częstotliwości na potrzeby sieci przejściowych (motyw 187).

⁽¹⁵²⁾ Zobacz wyrok z dnia 14 maja 2002 r., *Graphischer Maschinenbau/Komisja* (T-126/99, ECLI:EU:T:2002:116, pkt 44). „[...] aby ocenić, czy wystąpił element zachęty, Komisja powinna była wziąć pod uwagę dokładną formę i charakter komunikatów i aktów pochodzących od właściwych organów krajowych, a także inne istotne czynniki [...]”.

- (274) Po pierwsze, Komisja zauważa, że w strategii z 2016 r. określono już co do zasady, które sieci przejściowe zostaną utworzone, oraz powiązania z istniejącymi i przyszłymi sieciami (motywy 32 i 218). Ponadto Komisja zwraca uwagę, że podstawa prawna środka wynika ze strategii z 2016 r., poprawki cyfrowej i technicznego planu przejścia odczytywanych łącznie. Poprawka cyfrowa zawiera szczegółowe informacje na temat rekompensaty przewidzianej w strategii z 2016 r., uznając kwalifikowalność kosztów poniesionych od daty przyjęcia strategii z 2016 r. (motyw 46). W technicznym planie przejścia potwierdzono trzy sieci przejściowe i określono warunki techniczne ich eksploatacji, uwzględniając faktyczną datę, w której już rozpoczęto eksploatację tych sieci (tj. w marcu 2017 r. w przypadku sieci przejściowej 12).
- (275) Nawet jeśli strategia z 2016 r. nie stanowi podstawy prawnej środka *sensu stricto* (tj. nie przyznaje prawa do otrzymania pomocy), jak wskazano w motywie 113 decyzji o wszczęciu postępowania, faktem jest, że strategia ta była kluczowym dokumentem, na podstawie którego beneficjenci mogli uzyskać wystarczającą pewność, że będą eksploatować jedną z sieci przejściowych objętych środkiem. W związku z tym niektórzy beneficjenci mogli rozpocząć prace związane z budową sieci przejściowych w oparciu o strategię z 2016 r.
- (276) W tym kontekście formalny efekt zachęty można również wywieść z istnienia konkretnych zapewnień udzielonych beneficjentom przez państwo członkowskie, które umożliwiły beneficjentom rozpoczęcie prac na własne ryzyko. Fakt, że wszystkie koszty zostały poniesione przed zatwierdzeniem środka przez Komisję, nie rozstrzyga, czy formalny efekt zachęty wystąpił lub nie. W tym względzie Komisja uważa, że elementy wymienione w motywie 272 są wystarczające, aby wykazać, że władze czeskie udzieliły trzem beneficjentom konkretnych zapewnień, które były wystarczające, aby uzasadnić wcześniejsze rozpoczęcie prac do czasu formalnego przyjęcia aktów wprowadzających środek. W tym aspekcie należy zauważyć, że CRa rozpoczęło nadawanie równoległe na części obszaru Czech przed przyjęciem poprawki cyfrowej, przez okres do czterech miesięcy (tj. od marca 2017 r. do lipca 2017 r.), w związku z czym CRa poniosło jedynie ułamek całkowitych kosztów eksploatacji sieci przejściowych na własne ryzyko, zanim przyjęto tę poprawkę⁽¹⁵³⁾. Zgodnie z technicznym planem przejścia DB rozpoczęło równoległe nadawanie dopiero w sierpniu 2017 r., a *Česká televize* w marcu 2018 r., zatem w obu tych przypadkach beneficjenci rozpoczęli nadawanie po przyjęciu poprawki cyfrowej.
- (277) W związku z powyższym wczesne rozpoczęcie prac przed formalnym przyjęciem aktów wprowadzających ten środek nie niweluje formalnego efektu zachęty. Jednakże samo istnienie takiego efektu formalnego nie jest wystarczające, ponieważ zgłoszony środek wymaga istotnego efektu zachęty.

5.3.1.2.2. W przedmiocie istnienia zachęty handlowej dla trzech operatorów NTC – istotny efekt zachęty

- (278) Aby planowana pomoc była zgodna z rynkiem wewnętrznym, musi wywoływać efekt zachęty. W tym celu należy wykazać, że w braku planowanej pomocy inwestycja mająca na celu realizację rozpatrywanego projektu nie zostałaby zrealizowana. Jeżeli natomiast okazałoby się, że inwestycja ta zostałaby przeprowadzona nawet w braku planowanej pomocy, należałoby uznać, że inwestycja ta skutkowałaby jedynie polepszeniem sytuacji finansowej przedsiębiorstw będących beneficjentami, przy czym nie spełniałaby przesłanki ustalonej w art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, a mianowicie bycia niezbędną dla rozwoju niektórych rodzajów działalności⁽¹⁵⁴⁾.

⁽¹⁵³⁾ Można oszacować, że przed przyjęciem poprawki cyfrowej CRa poniosła około 6 % całkowitych kosztów eksploatacji nadawania równoległego w sieci 2 (tj. 13 % całkowitego czasu trwania jednoczesnego nadawania na 46 % obszarów). Zgodnie z technicznym planem przejścia (zob. motyw 49 i przypis 56) CRa rozpoczęło równoległą transmisję przed przyjęciem poprawki cyfrowej w 12 nadajnikach dużej mocy spośród łącznie 26 nadajników w sieci 2 (tj. 46 % obszarów) i przez maksymalny okres czterech miesięcy przed przyjęciem tej poprawki (tj. od marca 2017 r. do lipca 2017 r.), przy czym łączny czas równoległego nadawania w sieci 2 trwał 30,8 miesiąca (tj. $4/30,8 = 13$ % czasu trwania).

⁽¹⁵⁴⁾ Wyrok z dnia 12 września 2019 r., *Achemos Grupp i Achema/Komisja*, T-417/16, ECLI:EU:T:2019:597, pkt 84.

- (279) Komisja aktywnie wspierała proces uwalniania pasma 700 MHz na potrzeby świadczenia bezprzewodowych usług szerokopasmowych oraz potrzebę dostosowania widma dostępnego na potrzeby naziemnych usług nadawczych (motyw 14). W decyzji z 2017 r. przyjętej przez współprawodawców w maju 2017 r. przewidziano obowiązek przeznaczenia pasma 700 MHz wyłącznie na potrzeby bezprzewodowych usług szerokopasmowych do dnia 30 czerwca 2020 r., uznając, że pasmo to jest cennym zasobem, który zapewnia zarówno dodatkową przepustowość, jak i powszechny zasięg bezprzewodowych usług szerokopasmowych, w szczególności na obszarach wiejskich, górskich i wyspiarskich, a także do użytku wewnątrz budynków. W rezultacie w przypadku świadczenia usług nadawczych drogą naziemną należało uwolnić częstotliwości wykorzystywane w paśmie 700 MHz zasadniczo do tego samego dnia (motyw 15).
- (280) W decyzji z 2017 r. uznano możliwość zrekompensowania przez państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, kosztów bezpośrednich związanych z uwolnieniem pasma 700 MHz, w tym między innymi w celu ułatwienia przejścia na technologie efektywnej gospodarujące zasobami widma, ze szczególnym uwzględnieniem standardów DVB-T2/HEVC, w zgodności z zasadami pomocy państwa (motyw 16).
- (281) Zgodnie z zasadami pomocy państwa Komisja zbadała szereg środków wprowadzonych na rzecz uwolnienia pasma 700 MHz przez operatorów NTC i nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń co do środków ukierunkowanych na sfinansowanie wymiany i dostosowania sprzętu technicznego niezbędnego do przeprowadzenia konwersji częstotliwości z pasma 700 MHz na częstotliwości poniżej pasma 700 MHz⁽¹⁵⁵⁾. W takich przypadkach Komisja uznała, że może wystąpić niedoskonałość rynku w postaci problemu z koordynacją, kiedy to uczestnicy rynku nie są skłonni uzgodnić wspólnego harmonogramu uwolnienia odpowiednich częstotliwości lub gdy nie dostrzegają w wystarczającym stopniu pozytywnych skutków uwolnienia odpowiednich częstotliwości dla całego społeczeństwa. W tych przypadkach środki wsparcia nie obejmowały modernizacji technologicznej sieci NTC. W tym kontekście Komisja zatwierdziła już środek wspierający wymianę urządzeń zależnych od częstotliwości w Czechach, który miał zastosowanie również do trzech beneficjentów (decyzja w sprawie SA.55742).
- (282) Środki obejmujące wsparcie modernizacji technologicznej platformy NTC, nawet jeśli są związane z uwolnieniem 700 MHz, mogą wpłynąć na dotychczasowy stan konkurencji między poszczególnymi platformami technologicznymi (np. NTC, satelitarną, kablową, IPTV), które można wykorzystywać do nadawania programów telewizyjnych. Zwykle oczekuje się, że modernizacja technologiczna przyniesie – i faktycznie przynosi – korzyści, które beneficjenci takich środków będą mogli wykorzystać w celach komercyjnych, a które beneficjenci w normalnych okolicznościach, bez pomocy, wdrożyliby samodzielnie. W przypadku modernizacji do DVB-T2/HEVC najbardziej oczywistymi zaletami są większa przepustowość (przy wykorzystaniu tego samego widma) i lepsza kompresja przekazu wideo, co umożliwia zwiększenie liczby kanałów telewizyjnych, które sieć NTC może nadawać jednocześnie, lub poprawę jakości obrazu (np. wyższą rozdzielczość obrazu).
- (283) Z tych powodów Komisja, oceniając takie środki, przywiązuje szczególną wagę do oceny, czy środki te mają efekt zachęty oraz czy występuje niedoskonałość rynku, ponieważ – z wyjątkiem szczególnych okoliczności – operatorzy NTC powinni być w stanie finansować modernizację technologiczną bez uciekania się do pomocy państwa.
- (284) W kwietniu 2024 r. Komisja zatwierdziła słowacki środek, który obejmował wsparcie na rzecz modernizacji jednej z czterech sieci NTC do standardu DVB-T2, a także powiązaną kampanię informacyjną (decyzja w sprawie SA.55953). W tym przypadku Komisja uznała, że istniały wyjątkowe okoliczności, które uzasadniały publiczne wsparcie modernizacji technologicznej. Komisja uznała w szczególności, że bez pomocy operator NTC na Słowacji nie miałby żadnej zachęty do przeprowadzenia modernizacji niezbędnej do uwolnienia pasma 700 MHz, co zagroziłoby ciągłości i dostępności usług NTC dla użytkowników końcowych po uwolnieniu tego pasma. W tym kontekście Komisja zwróciła uwagę na tendencję spadkową na słowackim rynku NTC (tj. spadek o co najmniej 45 % udziału w rynku do poziomu poniżej 10 % w 2022 r.⁽¹⁵⁶⁾) oraz niski poziom upowszechnienia standardu DVB-T2 na Słowacji (tj. 80 % ludności dysponowałoby odbiornikami zgodnymi z tym standardem dopiero po 2024 r.)⁽¹⁵⁷⁾. Co więcej, ze względu na malejący

⁽¹⁵⁵⁾ Zob. decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie pomocy państwa SA.47258 (2017/N) – Niemcy – Migracja widma 700 MHz, C(2018) 8356 final; decyzja Komisji z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie pomocy państwa SA.51080 – Hiszpania – Pomoc na rzecz odbioru transmisji audiowizualnych dla dostawców usług audiowizualnych, C(2019) 5764 final.

⁽¹⁵⁶⁾ Dokładne dane na temat udziału NTC w rynku i spadku udziału NTC w rynku na Słowacji są poufne.

⁽¹⁵⁷⁾ Zob. motywy 12 i 64 decyzji w sprawie SA.55953: „tendencja spadkowa na rynku NTC na Słowacji: w 2013 r. udział NTC w rynku wynosił około [10–20 %], natomiast w 2022 r. wyniósł [0–10 %] (zob. motyw 9), co oznacza spadek względnego udziału NTC w rynku o około [45–55 %]. [...] Niskie upowszechnienie standardu DVB-T2 na Słowacji: według szacunków władz słowackich większość gospodarstw domowych (około 80 %) będzie dysponować odbiornikami telewizyjnymi DVB-T2 dopiero po 2024 r.”.

udział w rynku i odmowę finansowania modernizacji przez nadawców, dostawca nie mógł liczyć na zwrot kosztów modernizacji technologicznej. Jednocześnie ze względów technicznych migracja do częstotliwości poniżej pasma 700 MHz nie mogła mieć miejsca bez przeprowadzenia modernizacji.

- (285) W omawianym przypadku zgłoszony środek wspiera modernizację technologiczną do bardziej zaawansowanych standardów – DVB-T2/HEVC. W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja uznała pozytywne skutki tego środka dla rozwoju i ciągłości usług NTC w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz, a także ważną rolę mediów, w tym usług telewizyjnych, w kształtowaniu spójności społecznej, funkcjonowaniu demokracji i całej gospodarki. Komisja wstępnie uznała jednak, że środek wykracza poza utrzymanie status quo, umożliwiając operatorom NTC utrzymanie konkurencyjności przy jednoczesnym obniżeniu kosztów inwestycji, które inni operatorzy, tacy jak operatorzy satelitów, muszą ponieść we własnym zakresie (motyw 89).
- (286) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła również wątpliwość co do efektu zachęty tego środka. Komisja przyznała, że trzech operatorzy NTC upoważnieni do użytkowania częstotliwości mogą nie mieć zachęty handlowej do uwolnienia określonej części widma i migracji do innej jego części z korzyścią dla dostawców usług łączności bezprzewodowej, zgodnie z wymogami decyzji z 2017 r. (motywy 109–110 decyzji o wszczęciu postępowania). Jednocześnie Komisja wyraziła wątpliwość co do tego, czy zgłoszony środek ma efekt zachęty, ponieważ operatorzy NTC odnoszą korzyści handlowe, które mogłyby zachęcić ich do inwestowania w modernizację technologiczną z własnej inicjatywy: (i) migracja wiąże się z techniczną modernizacją sieci, zwiększeniem ich przepustowości i jakości, (ii) poprawka cyfrowa uprawnia operatorów do przedłużenia ich koncesji do 2030 r., co zwiększa przewidywalność inwestycji, (iii) dążenie władz czeskich do wdrożenia dwóch dodatkowych sieci w przyszłości można uznać za dobry prognostyk rozwoju rynku (motywy 111–112 decyzji o wszczęciu postępowania).
- (287) W przedstawionych uwagach jeden z beneficjentów przypomniał (sekcja 4.3.5), że operatorzy NTC nie byli gotowi inwestować w modernizację technologiczną w latach 2017–2020, biorąc pod uwagę, że cykl inwestycyjny w sektorze łączności elektronicznej trwa zazwyczaj 12–15 lat oraz że operatorzy NTC nie odzyskali jeszcze środków zainwestowanych w przejście z nadawania analogowego na cyfrowe, które zakończyło się w 2012 r. Wcześniejsze uwolnienie pasma 700 MHz (w czerwcu 2020 r.) stało również w sprzeczności z istniejącymi umowami handlowymi z nadawcami telewizyjnymi oraz z cyklem wymiany odbiorników telewizyjnych w gospodarstwach domowych. Beneficjent zwrócił uwagę, że chociaż przepustowość sieci wzrosła w wyniku przejścia na standard DVB-T2, to jednak nie był w stanie sprzedać całej przepustowości nowych sieci, a po przejściu na standard DVB-T2 przychody beneficjenta spadły. Czechy zgodziły się z tymi uwagami i wskazały, że zasadniczo zakładano, iż naturalne przejście na technologię DVB-T2 nastąpi w latach 2022–2024 wraz z uruchomieniem 1 lub 2 dodatkowych sieci nadawczych DVB-T2 (motywy 97–98).
- (288) Ponadto Czechy wyjaśniły, że czeski rynek NTC utrzymywał względną stabilność pomimo spadku udziału NTC w rynku (z 60 % przed przejściem do 52,9 % w 2023 r.) (motywy 101–102). Obroty w sektorze NTC wynikają głównie z przychodów nadawców telewizji niekodowanej, a zatem ostatecznie zależą od rynku reklamy telewizyjnej, który opiera się na oglądalności (motyw 102). Głównym ryzykiem w okresie przejściowym było ryzyko utraty odbiorców w wyniku niekontrolowanej migracji. To postrzegane ryzyko skłoniło nadawców do renegotjowania niższych wynagrodzeń dla operatorów NTC po zakończeniu przejścia (motyw 103).
- (289) Ponadto, zdaniem Czech, pomimo wzrostu liczby nadawanych kanałów telewizyjnych trzech operatorzy NTC nie odnieśli korzyści handlowych z przejścia, a ich przychody i rentowność spadły, a oni sami musieli ponieść znaczne koszty inwestycji w sieci przejściowe i usługi związane z sieciami przejściowymi, które nie zostały pokryte przez nadawców (motyw 105).

- (290) Komisja uważa, że biorąc pod uwagę trwający 12–15 lat cykl inwestycyjny oraz fakt, że poprzednia znacząca modernizacja technologiczna NTC zakończyła się w 2012 r., powyższe elementy potwierdzają, że modernizacja sieci NTC w latach 2017–2020, jak przewidziano w technicznym planie przejścia, nie mieściła się w normalnym cyklu inwestycyjnym wszystkich czterech operatorów NTC, w tym trzech beneficjentów, którzy byli zobowiązani do eksploatacji sieci przejściowych, oraz czwartego operatora, który nie podlegał temu wymogowi, ale de facto musiał stosować zmodernizowane technologie w swojej sieci końcowej. Można zasadnie oczekiwać, że operatorzy NTC będą kontynuowali dotychczasowy model biznesowy oparty na standardzie DVB-T do czasu wygaśnięcia pierwotnych zezwoleń w latach 2021–2024, co byłoby również zgodne z ich obowiązującymi umowami handlowymi z nadawcami telewizyjnymi. Ponadto CRa przypomniało, w strategii z 2016 r. określono już przejście na standard DVB-T2 jako obowiązkowy proces, w którym nadawcy wielokrotnie odmawiali udziału.
- (291) Czechy i beneficjenci odnieśli się ponadto do wątpliwości wyrażonych przez Komisję w motywie 124 lit. a) decyzji o wszczęciu postępowania dotyczących kilku kwestii: (i) korzyści płynące ze standardów DVB-T2 i HEVC zostały dostrzeżone przez władze czeskie i branżę telewizji naziemnej na kilka lat przed nałożeniem obowiązku uwolnienia pasma 700 MHz; (ii) w sprawozdaniu rocznym CRa za 2011 r. wspomniano, że DVB-T2 może przyczynić się do rozwoju działalności CRa, (iii) CRa przetestowało już technologię DVB-T2 w 2012 r. W tym kontekście wyjaśniono, że w 2012 r. przeprowadzono testy eksperymentalne technologii DVB-T2, ale operatorzy zwykle inwestują w weryfikację nowych technologii, co nie oznacza jednak, że natychmiast je wdrażają (motyw 100). Na przykład CRa przetestowało technologię DVB-T w 1999 r., ale zakończyło jej wdrażanie dopiero w 2012 r. (motyw 181). Podobnie wzmianka o technologii DVB-T2 w sprawozdaniu rocznym CRa za 2011 r. niekoniecznie wyznaczała ramy czasowe jej przyszłego wykorzystania komercyjnego (motyw 182). Komisja uważa, że wyjaśnienia te są uzasadnione, ponieważ zarówno władze, jak i operatorzy mogą wykazywać zainteresowanie nowymi standardami w zakresie transmisji i kodowania, a nawet przeprowadzić eksperymentalne testy takich technologii na długo przed ich komercyjnym wdrożeniem.
- (292) Fakt, że interwencja regulacyjna skłoniła operatorów NTC do podjęcia inwestycji wykraczających poza ich zwykły cykl inwestycyjny, nie jest jednak wystarczający, aby stwierdzić, że beneficjenci nie mieli zachęty do inwestowania z własnej inicjatywy. W szczególności eksploatacja sieci przejściowych przynosi korzyści głównie trzem operatorom NTC, umożliwiając im przejście na ulepszoną technologię przy jednoczesnym zmniejszeniu ryzyka utraty odbiorców w trakcie tego procesu. Ponadto urządzenia objęte rekompensatą są częściowo ponownie wykorzystywane w sieciach końcowych. Jak szczegółowo omówiono w sekcji 5.3.2.4.3, zgłoszony środek obejmuje rekompensatę za amortyzację księgową urządzeń w okresie ich użytkowania w sieciach przejściowych, ale taka amortyzacja księgowa wykracza poza rzeczywiste zużycie tych urządzeń. W związku z tym Komisja uważa, że zgłoszony środek przyczynia się również do finansowania modernizacji sieci końcowych.
- (293) Ponadto Komisja zauważyła już w motywie 124 lit. b)–e) decyzji o wszczęciu postępowania, że istnieją inne elementy, które mogłyby pozytywnie wpłynąć na perspektywy rynkowe operatorów NTC i zachęcić ich do inwestowania w modernizację technologiczną (nawet poza ich normalnym cyklem inwestycyjnym). Po pierwsze, operatorzy NTC, którzy rozpoczęli przygotowania do modernizacji technologicznej, mogli słusznie oczekiwać przedłużenia swoich koncesji do 2030 r. na podstawie poprawki cyfrowej i zgodnie z tym, co przewidziano już w strategii z 2016 r. Inwestując w latach 2017–2020, mogli oni zasadnie oczekiwać, że do końca tego okresu ich inwestycja się zwróci, co zapewniało przewidywalność inwestycji. Po drugie, pierwotne sieci NTC osiągnęły niemal pełną przepustowość, a konkurencyjne platformy telewizyjne, takie jak telewizja satelitarna, zmodernizowały już swoje systemy, co pozwoliło im poprawić jakość nadawanych treści. W wyniku presji konkurencyjnej operatorzy NTC musieli zainwestować w modernizację technologiczną, aby utrzymać swoją pozycję na rynku i nie stracić użytkowników końcowych. Modernizacja technologiczna zasadniczo pozwoliła platformie NTC utrzymać jej udział w rynku. Wreszcie władze czeskie wyraziły już zamiar uruchomienia dwóch nowych sieci NTC, co wskazuje, że rozwój tej platformy budził zainteresowanie komercyjne.
- (294) W tej sytuacji, w której eksploatacja sieci przejściowych przynosi wyraźne korzyści handlowe trzem operatorom NTC, w której rekompensata częściowo finansuje również koszty inwestycji w zmodernizowane sieci końcowe i w której istniały pozytywne prognozy rynkowe z przewidywalnością inwestycji do 2030 r., bardzo ważne jest, aby ustalić, czy beneficjenci poczyniliby inwestycje z własnej inicjatywy.

- (295) Pomimo tego, że Komisja zwróciła się o przedstawienie analiz ekonomicznych przeprowadzonych w momencie rozpoczęcia inwestycji, porównujących przyrostowy wpływ (pod względem rentowności operatorów) przyspieszonego przejścia (motyw 143 decyzji o wszczęciu postępowania), ani Czechy, ani beneficjenci nie przedstawili żadnych ówczesnych biznesplanów dotyczących scenariusza wolniejszego wdrażania (tj. od 2022–2024 r.), ani nie porównali tych biznesplanów ze scenariuszem przyspieszonego przejścia nakazanego przez Czechy. Czechy argumentowały, że te biznesplanu nie istniały w momencie, gdy środek pierwotnie planowano (motyw 134), i powołały się na zaktualizowane badanie ADL. Komisja zauważa jednak, że chociaż w zaktualizowanym badaniu ADL przeanalizowano kilka scenariuszy ((i) przejście na DVB-T2 z równoległym nadawaniem, (ii) przejście na DVB-T2 bez równoległego nadawania oraz (iii) utrzymanie standardu DVB-T prowadzące do zmniejszenia zasięgu) i przedstawiono jakościową i ilościową ocenę kosztów poszczególnych scenariuszy (motyw 45), nie oszacowano w nim potencjalnych przychodów ani wpływu modernizacji technologicznej na rentowność operatorów NTC. Co więcej, w zaktualizowanym badaniu ADL nie porównano tych scenariuszy ze scenariuszem wolniejszego wdrażania (tj. od 2022–2024), który – jak wyjaśniły Czechy – został odrzucony na wczesnym etapie (przypis 87). Komisja odnotowuje, że nie otrzymała również żadnego późniejszego odtworzenia ówczesnych biznesplanów.
- (296) Komisja przyznaje, że z informacji przekazanych ex post przez władze czeskie na temat rynku NTC wynika, że CRA i DB osiągnęły niższe przychody i odnotowały niższą rentowność w latach bezpośrednio po przejściu. Niemniej jednak, nawet jeśli przejście mogłoby w perspektywie krótkoterminowej spowodować spadek rentowności, w dłuższej perspektywie mogłoby przynieść pozytywne skutki (zakładając, że niższe przychody i niższa rentowność są faktycznie skutkiem przejścia, a nie wynikają z innych przyczyn, takich jak zainteresowanie użytkowników końcowych korzystaniem z bardziej zróżnicowanych usług i kanałów oferowanych przez inne platformy). Ponadto do niższej rentowności w perspektywie krótkoterminowej może również prowadzić przyspieszona amortyzacja księgowa. Co więcej, bez analizy kontrfaktycznej nie da się stwierdzić, czy przejście faktycznie nie zapobiegło pogorszeniu wyników finansowych (np. utracie odbiorców na rzecz innych platform), gdyby nie dokonano inwestycji. W każdym razie Komisja zauważa, że rentowność CRA i DB nie wydawała się zagrożona po pokryciu przez te podmioty kosztów inwestycji związanych z przejściem. W szczególności rentowność CRA na poziomie grupy utrzymywała się na podobnym poziomie zarówno przed przejściem (tj. w 2017 r.), jak i po przejściu (tj. w 2023 r.). Rentowność DB spadła po przejściu, ale marża zysku DB pozostała na poziomie [0–50] % (motyw 106).
- (297) Co się tyczy trzeciego beneficjenta, *Česká televize*, Komisja uważa, że przejście nie stanowiło zagrożenia dla jego biznesplanu, biorąc pod uwagę, że *Česká televize* jest nadawcą publicznym, którego budżet znacznie przewyższa koszty eksploatacji sieci przejściowej, a główne źródło finansowania nie jest uzależnione od reklam ⁽¹⁵⁸⁾.
- (298) W tej sytuacji Komisja uważa, że Czechy nie wykazały, iż spadek przychodów i rentowności CRA i DB bezpośrednio po przejściu wynikał z interwencji regulacyjnej (a raczej z innych zmian na rynku). Ponadto Czechy nie oszacowały, jaki zróżnicowany wpływ (jeśli w ogóle) interwencja regulacyjna miałaby na średnioterminową rentowność operatorów NTC. Biorąc pod uwagę brak biznesplanów i ewolucję platformy NTC po przejściu, Komisja uważa, że Czechy nie wykazały, iż koszty regulacyjne przewyższają potencjalne pozytywne korzyści handlowe dla operatorów.
- (299) W każdym razie nawet przy założeniu, że koszty regulacyjne mogłyby przewyższać potencjalne korzyści handlowe (lub nawet przy założeniu braku korzyści handlowych), nic nie wskazuje na to, by ewentualny wpływ na rentowność operatorów NTC stanowił zagrożenie dla ciągłości działalności platformy NTC. Ponadto Komisja uważa, że dane ex post dodatkowo potwierdzają, że rynek NTC jest stabilny i że trzej beneficjenci nie odczuli w znaczącym stopniu obowiązków regulacyjnych (CRA i DB pozostały rentowne po przejściu, a budżet *Česká televize* znacznie przewyższa koszty eksploatacji sieci przejściowej). Komisja jest zatem zdania, że operatorzy NTC

⁽¹⁵⁸⁾ W 2019 r. budżet *Česká televize* wyniósł ok. 260 mln EUR. *Česká televize* jest finansowana z opłat abonamentowych uiszczanych przez wszystkie gospodarstwa domowe i podmioty prawne będące właścicielami odbiornika telewizyjnego lub jakiegokolwiek innego odbiornika sygnału telewizyjnego. Głównym źródłem finansowania są opłaty abonamentowe, uzupełnione reklamami i innymi rodzajami działalności. (źródło: Historia – strony w języku angielskim – *Česká televize*).

byli w stanie pokryć koszty regulacyjne. Potwierdza to również fakt, że rzekomi beneficjenci utrzymują rentowność pomimo braku wypłaty pomocy. Co więcej, rynek NTC pozostał stosunkowo stabilny po przejściu, co powinno zapewnić stabilność inwestycji, aczkolwiek udział w rynku zmniejszył się z 60 % do 52,9 %. Z kolei w sytuacji ocenionej w decyzji w sprawie SA.55953 na Słowacji odnotowano gwałtowny spadek udziału NTC w rynku o co najmniej 45 % do poziomu poniżej 10 % po przejściu.

- (300) Na ten ostatni przypadek powołały się również Czechy, argumentując, że – podobnie jak słowaccy operatorzy NTC – czescy operatorzy NTC nie mieli żadnej zachęty handlowej do modernizacji swoich sieci w terminie wymaganym do uwolnienia pasma 700 MHz (motywy 92 i 95–96). Czechy stwierdziły, że jeżeli Komisja nie zatwierdzi zgłoszonego środka, może to prowadzić do nierównego traktowania państw członkowskich. Komisja nie uważa, by ocena w niniejszej sprawie mogła prowadzić do nierównego traktowania państw członkowskich, ponieważ rozpatrywane sytuacje nie są porównywalne (jak wyjaśniono powyżej), i zaznacza, że stara się oceniać każdy przypadek indywidualnie.
- (301) Komisja stwierdza zatem, że zgłoszony środek nie ma efektu zachęty. Ponieważ zgłoszony środek nie wywołuje efektu zachęty, nie może sprzyjać rozwojowi działalności gospodarczej. Już choćby z tego powodu zgłoszonego środka nie można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE. W celu zapewnienia kompletności Komisja ocenia jednak pozostałe warunki wymagane do uznania środka za zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie tego przepisu.

5.3.2. *Pomoc nie może wpływać niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem*

- (302) Aby stwierdzić, że środek nie wpływa nadmiernie na warunki wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem, Komisja musi zbadać pozytywne skutki środka oraz to, czy wszelkie negatywne skutki środka są zminimalizowane, a mianowicie, czy środek jest konieczny, odpowiedni i proporcjonalny.

5.3.2.1. *Pozytywne skutki pomocy*

- (303) W motywach 118–119 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wstępnie uznała, że środek ma pozytywne skutki, ponieważ sprzyja rozwojowi niektórych rodzajów działalności gospodarczej, które mają istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania sektora mediów i pluralizmu mediów oraz funkcjonowania demokracji i gospodarek państw członkowskich. Media jako całość, w tym telewizja, odgrywają ważną rolę w budowaniu spójności społecznej, ponieważ zapewniają szeroki zasięg wśród ludności, zwłaszcza na obszarach wiejskich.
- (304) Jeden ze skarżących zgodził się, że dobrze funkcjonujący sektor mediów i pluralizm mediów mają istotne znaczenie dla funkcjonowania demokracji i gospodarek, jednak stwierdził, że pozytywne skutki środka są ograniczone. Wskazał w szczególności, że nie istnieją żadne przepisy prawne ani gwarancje umowne, które uniemożliwiałyby nadawcom komercyjnym kodowanie programów z wykorzystaniem standardu DVB-T2 (motyw 153).
- (305) Czechy nie zgodziły się ze stwierdzeniem, że pozytywne skutki są ograniczone, biorąc pod uwagę, że poszczególne platformy technologiczne wykorzystują różne modele gospodarcze. W przypadku NTC dominującym modelem są usługi telewizji niekodowanej, w ramach których koszty transmisji sygnału telewizyjnego pokrywają nadawcy na rzecz operatora NTC, przy czym usługi te pozostają bezpłatne dla odbiorców. W przypadku platform alternatywnych odbiorcy płacą zarówno za transmisję sygnału, jak i za treści (motyw 136). Czechy wyjaśniły również, że przejście na DVB-T2/HEVC przełożyło się na lepsze wyposażenie gospodarstw domowych w urządzenia odbiorcze, co przyniosło korzyści również innym konkurencyjnym platformom dystrybucji sygnału telewizyjnego (motyw 137).
- (306) Komisja stwierdza, że zarówno w momencie przejścia, jak i obecnie platforma NTC była i pozostaje główną platformą służącą do świadczenia usług telewizji niekodowanej w Czechach. Przed przejściem (tj. w 2017 r.) z tej platformy do odbioru usług telewizyjnych korzystało 60 % ludności (motyw 101). Co więcej, jeden z beneficjentów przywołał badania wskazujące, że w państwach o wysokim upowszechnieniu NTC, takich jak Czechy, nie należy oczekiwać zastąpienia platformy NTC innymi platformami (motyw 212).

- (307) Ponadto Komisja zwraca uwagę, że środki regulacyjne przyjęte przez Czechy przyczyniają się do wypełnienia obowiązków określonych w decyzji z 2017 r., a mianowicie uwolnienia 700 MHz przez nadawców naziemnych. Zgłoszony środek ułatwia również przejście na technologie efektywnie gospodarujące zasobami widma, takie jak DVB-T2 i HEVC.
- (308) Komisja uważa jednak, że pozytywne skutki, na które powołują się Czechy, nie są efektem zgłoszonego środka, ponieważ rekompensata nie miała efektu zachęty dla operatorów NTC (motyw 301), a skutki te wynikały raczej ze środków regulacyjnych dotyczących sieci przejściowych w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz. W związku z tym, choć środki regulacyjne mające na celu zapewnienie ciągłości usług NTC w trakcie uwalniania 700 MHz (tj. eksploatacja sieci przejściowych) przyniosły pozytywne skutki, ponieważ miały ułatwić działalność beneficjentów, to jednak rekompensata za modernizację technologiczną DVB-T2 poprzez budowę i eksploatację sieci przejściowych nie miała pozytywnych skutków dla rozwoju tych działań (lub skutki te miały ograniczony charakter), ponieważ nie można było wykazać, że środek zachęcał trzech beneficjentów do podjęcia działań, których nie podjęliby w przypadku braku tych środków, ani że rekompensata ta była niezbędna do rozwoju tych działań (sekcja 5.3.2.2.2 poniżej).
- (309) Komisja stwierdza zatem, że zgłoszony środek nie przynosi pozytywnych skutków (lub że skutki te mają ograniczony charakter).

5.3.2.2. Konieczność środka

5.3.2.2.1. W przedmiocie konieczności zastosowania środka na mocy decyzji z 2017 r.

- (310) Pomoc państwa powinna być ukierunkowana na sytuacje, w których jej przyznanie może przyczynić się do istotnej poprawy sytuacji, a rynek nie jest w stanie samodzielnie dokonać stosownych zmian w tym zakresie. W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości co do istnienia niedoskonałości rynku oraz co do tego, czy rekompensata kosztów kwalifikowalnych jest konieczna do osiągnięcia celu, jakim jest płynne uwolnienie pasma 700 MHz, w szczególności co do tego, czy koszty kwalifikowalne można uznać za koszty bezpośrednie, jak określono w decyzji z 2017 r.
- (311) W motywach 122–123 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja potwierdziła, że w poprzednich sprawach uznawała, iż dostęp do widma i jego użytkowanie podlegają regulacji ze strony organów krajowych, a proces uwalniania pasma 700 MHz do 2020 r. stanowi środek regulacyjny koordynowany na szczeblu unijnym, nie podlega więc mechanizmom rynku. Uczestnicy rynku mogą nie być skłonni dobrowolnie uzgodnić wspólnego harmonogramu (problem koordynacji) lub nie dostrzegać pozytywnych skutków (pozytywnych efektów zewnętrznych) uwolnienia widma i zmiany konfiguracji sieci, w tym standardu nadawania (zob. również motyw 281 i przypis 156). Wynika to z faktu, że operatorzy zazwyczaj planują swoją działalność do końca okresu ważności swoich przydziałów widma, a termin przypadał później niż termin uwolnienia pasma 700 MHz.
- (312) W motywie 126 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwość, czy rekompensata kosztów kwalifikowalnych jest konieczna do osiągnięcia celu, jakim jest płynne uwolnienie pasma 700 MHz, w szczególności czy można je zakwalifikować jako koszty bezpośrednie w rozumieniu art. 6 decyzji z 2017 r. (motyw 126 decyzji o wszczęciu postępowania). Komisja wyraziła również wątpliwość co do konieczności utworzenia sieci przejściowych przed uruchomieniem sieci końcowych (motyw 128 decyzji o wszczęciu postępowania) oraz co do konieczności wprowadzenia okresu jednoczesnego nadawania programów (motyw 130 decyzji o wszczęciu postępowania). Komisja zwróciła się o przedstawienie uwag dotyczących konieczności rekompensaty kosztów urządzeń transmisyjnych DVB-T2 (w szczególności w celu zapobieżenia znaczącym zakłóceniom), urządzeń HEVC i innych urządzeń (motywy 129 lit. a)–129 lit. c) decyzji o wszczęciu postępowania).
- (313) Jak wskazano w motywie 311, regulacją widma radiowego zajmują się organy krajowe zgodnie z ramami unijnymi. Ustanawianie technicznych standardów transmisji (tj. wprowadzenie obowiązku stosowania DVB-T2/HEVC) wchodzi w zakres tych uprawnień regulacyjnych. Ponadto w decyzji z 2017 r. zalecono, aby w związku z uwolnieniem pasma 700 MHz, ze szczególnym uwzględnieniem DVB-T2/HEVC, państwa członkowskie rozważyły przejście na technologie umożliwiające lepsze gospodarowanie zasobami widma (motyw 16).

Efektywne gospodarowanie zasobami widma jest jedną z głównych zasad przewodnich ram regulacyjnych UE⁽¹⁵⁹⁾. W związku z tym, chociaż w decyzji z 2017 r. nie nałożono obowiązku przejścia na bardziej wydajne technologie, pozostawiono państwom członkowskim swobodę decydowania o wprowadzaniu takich środków w procesie uwalniania pasma 700 MHz, w oparciu o uwarunkowania krajowe.

- (314) Czechy przedstawiły szereg argumentów wyjaśniających, dlaczego uznały modernizację technologiczną za niezbędną w procesie uwalniania pasma 700 MHz (motyw 111), i odniosły się w szczególności do braku możliwości przeprowadzenia bezpośredniej zmiany zagospodarowania częstotliwości bez modernizacji technologicznej ze względu na międzynarodową koordynację częstotliwości. Bez takiej modernizacji Czechy byłyby narażone na poważne zakłócenia w nadawaniu telewizji NTC, znaczną utratę dostępności sygnału i niezdolność do utrzymania istniejących czterech sieci NTC o zasięgu wynoszącym 98 %, i nie byłyby w stanie osiągnąć celu polityki, jakim jest uruchomienie dwóch dodatkowych sieci NTC. Ponadto istniejące sieci DVB-T nie byłyby kompatybilne z państwami sąsiadującymi (w szczególności z Niemcami, Austrią i Polską).
- (315) W związku z tym władze czeskie argumentowały po pierwsze, że wykorzystanie dużych sieci SFN w standardzie DVB-T2 było konieczne do skutecznego ponownego przydzielenia pozostałego widma, co nie było możliwe w przypadku technologii DVB-T ze względu na powstające zakłócenia i utratę zasięgu (zob. motyw 64 decyzji o wszczęciu postępowania i zawartą w nim tabelę). Czechy wyjaśniły też, że w sieci nr 4 nie zastosowano dużych stacji SFN, co pozwalało na regionalizację nadawania, jednak Czechy zdecydowały się na stosowanie tych samych standardów we wszystkich sieciach. Gdyby DB nie otrzymało rekompensaty za eksploatację sieci przejściowej 13 dla sieci 4, DB znalazłoby się w niekorzystnej sytuacji (motyw 111 pkt 6).
- (316) Po drugie, sieci przejściowe były niezbędne, aby uniknąć zakłóceń, zachęcić gospodarstwa domowe do wymiany urządzeń odbiorczych i umożliwić im zapoznanie się z nadawaniem w standardzie DVB-T2 (motyw 112 pkt 1). Po uwolnieniu pasma 700 MHz nie można byłoby przeprowadzić przejścia na DVB-T2 z wykorzystaniem sieci przejściowych w okresie jednoczesnego nadawania programów ze względu na ograniczoną dostępność widma (motyw 112 pkt 3). W rzeczywistości po uwolnieniu pasma 700 MHz istniejące sieci wyczerpałyby dostępne widmo poniżej pasma 700 MHz, w związku z czym nie byłoby możliwe utworzenie dodatkowych sieci wymaganych do nadawania równoległego (tj. sieci przejściowych w omawianym przypadku).
- (317) Po trzecie, co się tyczy modernizacji do kompresji HEVC, Czechy wskazały, że konieczne jest również zapewnienie wystarczającej przepustowości, aby nadawać programy w wymaganej jakości. Utrzymanie starszych standardów kompresji (np. AVC/H.264), wiązałoby się z koniecznością ograniczenia liczby dostępnych programów lub obniżenia ich jakości. HEVC to nowoczesny standard, który spełnia obecne i przyszłe wymagania w zakresie nadawania cyfrowego oraz zapewnia kompatybilność z państwami sąsiadującymi (motyw 111 pkt 7).
- (318) Beneficjenci szczegółowo omówili powyższe argumenty Czech (sekcja 4.3.6). Jeden ze skarżących podkreślił jednak, że inne państwa członkowskie były w stanie uwolnić 700 MHz bez konieczności modernizacji technologicznej (sekcja 4.2.4).
- (319) W związku z powyższym Komisja uważa, że decyzja Czech o wprowadzeniu wymogu modernizacji technologicznej sieci NTC i wykorzystaniu sieci przejściowych (choć o rozsądnym czasie trwania⁽¹⁶⁰⁾) w procesie uwalniania pasma 700 MHz nie była obarczona oczywistym błędem. Komisja zauważa w szczególności, że Czechy potwierdziły, iż bezpośrednie ponowne przydzielenie częstotliwości bez modernizacji nie było możliwe ze względu na międzynarodową koordynację częstotliwości oraz że Czechy nie byłyby w stanie utrzymać istniejących czterech sieci NTC o zasięgu wynoszącym 98 % bez znacznego pogorszenia dostępności sygnału. Skarżący nie uzasadnił swojego twierdzenia, że w sytuacji Czech możliwa była bezpośrednia zmiana zagospodarowania częstotliwości i że taki scenariusz nie wiązałby się z ryzykiem, a Komisja nie znalazła innych informacji, które wskazywałyby, że jest tak w istocie. Ponadto Czechy potwierdziły, że korzystanie z dużych sieci SFN wykorzystujących technologię DVB-T2 było niezbędne do przeprowadzenia przejścia bez żadnych zakłóceń⁽¹⁶¹⁾.

⁽¹⁵⁹⁾ Zob. na przykład motyw 23 dyrektywy (UE) 2018/1972 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiającej Europejski kodeks łączności elektronicznej. Dz.U. L 321 z 17.12.2018, s. 36.

⁽¹⁶⁰⁾ Czas trwania okresu jednoczesnego nadawania programów oceniono w sekcji dotyczącej proporcjonalności (sekcja 5.3.2.4).

⁽¹⁶¹⁾ Z tabeli zawartej w motywie 64 decyzji o wszczęciu postępowania wynika, że gdyby operatorzy podjęli próbę utworzenia dużych sieci SFN z wykorzystaniem standardu DVB-T zamiast DVB-T2, zakłócenia odczułoby około 1,7 i 1,8 mln osób odbierających telewizję odpowiednio za pośrednictwem multipleksów Mux21 i Mux22.

- (320) Komisja uważa również, że okres jednoczesnego nadawania programów podczas modernizacji technologii sieciowych (choć o rozsądnym czasie trwania) może zminimalizować zakłócenia i koszty społeczne, stanowi zatem rozsądną praktykę zapewniającą ciągłość nadawania. Komisja zauważa, że eksploatacja sieci przejściowych była konieczna do wprowadzenia okresu jednoczesnego nadawania programów, podczas którego obie technologie nadawcze (tj. DVB-T i DVB-T2) działały jednocześnie. Ponadto, gdyby Czechy zdecydowały się na modernizację technologiczną po uwolnieniu 700 MHz (np. w 2024 r.), pozostałe dostępne widmo na potrzeby usług NTC nie wystarczyłoby do utworzenia takich sieci przejściowych, co uniemożliwiłoby wprowadzenie okresu jednoczesnego nadawania programów jako interwencji regulacyjnej w ramach przyszłej modernizacji sieci.
- (321) Komisja zauważa również, że wybór standardu kompresji HEVC był rozsądnym wyborem w kierunku przejścia na technologie efektywnej gospodarujące zasobami widma, a w decyzji z 2017 r. wzywa się państwa członkowskie, aby rozważyły i ułatwiły takie przejście.
- (322) W związku z powyższym Komisja przyjmuje, że obowiązki regulacyjne wprowadzone przez Czechy w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz mieszczą się w granicach swobody decyzyjnej Czech i umożliwiły osiągnięcie niektórych celów regulacyjnych leżących w interesie publicznym. Koszty kwalifikowalne objęte zgłoszonym środkiem (koszty i eksploatacji sieci przejściowych) poniesiono w celu wypełnienia tych obowiązków regulacyjnych nałożonych w kontekście uwolnienia pasma 700 MHz, zatem można uznać, że koszty te stanowią bezpośrednie koszty migracji lub realokacji zasobów widma w rozumieniu art. 6 decyzji z 2017 r. Aby jednak rekompensatę tych kosztów uznać za konieczną, musi ona dotyczyć sytuacji, w której sam rynek nie mógłby osiągnąć tego celu, zatem rekompensata powinna mieć na celu usunięcie niedoskonałościom rynku.

5.3.2.2.2. W przedmiocie istnienia niedoskonałości rynku

- (323) W tym kontekście Komisja oceni, czy pomoc w tym przypadku jest potrzebna i ukierunkowana na rozwiązanie sytuacji, w której pomoc może przynieść istotną poprawę, której rynek nie jest w stanie zapewnić samodzielnie, na przykład poprzez wyeliminowanie niedoskonałości rynku. Ocena istnienia niedoskonałości rynku ma znaczenie w przedmiotowej sprawie, ponieważ gdyby sam rynek mógł pokryć koszty eksploatacji sieci przejściowych, pomoc doprowadziłaby do nieuzasadnionego zakłócenia konkurencji na czeskim rynku usług nadawania programów telewizyjnych.
- (324) Po pierwsze, Komisja dokonuje rozróżnienia między obowiązkami regulacyjnymi nałożonymi przez Czechy (tj. modernizacją do DVB-T2/HEVC i eksploatacją sieci przejściowych) a zgłoszonym środkiem (tj. środkiem, który ma na celu zapewnienie rekompensaty kosztów związanych z eksploatacją sieci przejściowych). Chociaż same środki regulacyjne mogłyby sprzyjać rozwojowi NTC (motywy 267–269) i mogą mieć pozytywne skutki (motywy 306–307), Komisja uważa, że rekompensata nie ma efektu zachęty, ponieważ trzech operatorzy NTC byli w stanie pokryć koszty regulacyjne nałożone przez Czechy, nie narażając na ryzyko ciągłości usług NTC (motyw 292). Wręcz przeciwnie, udział usług NTC w sektorze usług nadawania programów telewizyjnych pozostał stosunkowo stabilny w Czechach również po zakończeniu przejścia (52,9 % w 2023 r.) (motyw 102). W przypadku braku nadzwyczajnych okoliczności, których Komisja w niniejszej sprawie nie rozpoznała (ani też nie przedstawiono dowodu na ich zaistnienie), oczekuje się, że przedsiębiorstwa poniosą koszty nieodłącznie związane z prowadzoną przez nie działalnością gospodarczą.
- (325) W związku z tym, ponieważ inwestycja zostałaby zrealizowana nawet w przypadku braku środka, już to wskazuje, że zgłoszony środek nie wnosi istotnej poprawy, ponieważ rynek sam w sobie nie byłby w stanie uzyskać takiego wyniku. Co więcej, nawet przy założeniu, że w przypadku trzech beneficjentów koszty obowiązków regulacyjnych nałożonych przez Czechy mogły przewyższyć korzyści przyrostowe (motyw 299), Komisja stwierdziła, że trzech beneficjenci byli w stanie pokryć te koszty w celu wypełnienia obowiązków regulacyjnych. Komisja przypomina, że koszty obowiązków regulacyjnych są nieodłącznie związane z działalnością gospodarczą podmiotów gospodarczych i zasadniczo powinny być ponoszone przez przedsiębiorstwa działające na tym rynku. W każdym razie niedoskonałość rynku (a zatem konieczność pomocy) nie może wynikać z potrzeby utrzymania określonego poziomu rentowności beneficjentów planowanego środka.

- (326) Co więcej, fakt, że CDG dokonało modernizacji sieci 3 do sieci końcowej 23 bez żadnej rekompensaty, również podważa konieczność zastosowania zgłoszonego środka. Jednoczesne nadawanie programów telewizyjnych w sieci 3 zapewniono za pośrednictwem sieci przejściowej 12 eksploatowanej przez CRA, przy czym CDG jest spółką zależną grupy CRA. Nie zmienia to jednak faktu, że trzech beneficjenci mogli ponownie wykorzystać częściowo dofinansowane urządzenia w swoich sieciach końcowych, podczas gdy CDG pokryła te koszty w całości bez żadnego wsparcia publicznego.
- (327) Jeden z beneficjentów argumentował w tym kontekście, że Czechy musiały znaleźć rozwiązanie kompromisowe możliwe do zaakceptowania przez operatorów NTC uprawnionych do użytkowania pasma 700 MHz, w przeciwnym razie Czechy narażyłyby się na ryzyko długoterminowych sporów sądowych i arbitrażu międzynarodowego (motyw 196). Nie można jednak stwierdzić niedoskonałości rynku na podstawie potencjalnego ryzyka sporów sądowych; należy natomiast ustalić, czy rynek nie doprowadziłby do takiego samego rezultatu w warunkach braku rekompensaty objętej zgłoszonym środkiem. Ponadto zgłoszony środek nie dotyczy ugody w ramach roszczenia o odszkodowanie, lecz rekompensaty za koszty regulacyjne.
- (328) W każdym razie Komisja jest zdania, że wprowadzono już środki mające na celu zapewnienie, aby beneficjenci kontynuowali działalność jako dostawcy NTC po uwolnieniu pasma 700 MHz i po upływie pierwotnego terminu wygaśnięcia praw użytkowania tego pasma. Czechy przedłużyły, na wniosek trzech beneficjentów, ich prawa użytkowania widma na potrzeby świadczenia usług NTC, zapewniając jednocześnie wsparcie państwowe na modernizację i ponowne dostrojenie sieci NTC (decyzja w sprawie SA.55742). Dokonując niezbędnych inwestycji w celu wypełnienia obowiązków regulacyjnych nałożonych w związku z uwolnieniem pasma 700 MHz, trzech beneficjenci siłą rzeczy uwzględnili te czynniki, podejmując jednocześnie ryzyko związane z tym, że w tamtym momencie nie istniała decyzja Komisji zatwierdzająca zgłoszony środek, a pomoc była uzależniona od przyjęcia takiej decyzji.
- (329) W związku z tym środka nie można uznać za konieczny, ponieważ nie ma na celu usunięcia niedoskonałości rynku.

5.3.2.3. Adekwatność środka

- (330) Środka pomocy nie można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym, jeżeli nie jest on odpowiedni, tj. jeżeli ten sam rezultat można osiągnąć za pomocą innych, powodujących mniejsze zakłócenia polityk lub instrumentów pomocy. W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wymieniła kilka możliwych sposobów osiągnięcia tych samych celów.

5.3.2.3.1. W przedmiocie tego, czy własny interes operatorów NTC mógł być wystarczający

- (331) Zwracając uwagę na potencjalny interes własny operatorów NTC w inwestowaniu w modernizację technologiczną, Komisja wyraziła wątpliwości, czy obowiązek regulacyjny mógłby stanowić wystarczający i najodpowiedniejszy instrument służący osiągnięciu tego samego celu (motyw 137 decyzji o wszczęciu postępowania). Komisja wyraziła również pogląd, że wcześniejsze wycofanie praw użytkowania widma w połączeniu z nową procedurą przyznawania takich praw na potrzeby usług nadawczych w standardach DVB-T2/HEVC mogło być bardziej odpowiednim, mniej restrykcyjnym sposobem osiągnięcia celu środka (motyw 137 decyzji o wszczęciu postępowania).
- (332) Komisja uważa, że trzech operatorzy NTC byli w stanie ponieść koszty regulacyjne, które są nieodłącznie związane z działalnością gospodarczą operatorów NTC bez narażania ciągłości świadczenia usług NTC (motyw 329). Komisja uważa też, że zgłoszony środek nie wywołuje efektu zachęty (motyw 301).
- (333) W związku z tym Komisja stwierdza, że biorąc pod uwagę, iż poniesienie kosztów inwestycji leżałoby w interesie operatorów NTC, nałożenie obowiązków regulacyjnych byłoby wystarczające do osiągnięcia celów, do których dążyły Czechy, a mianowicie zapewnienia ciągłości świadczenia usług na platformie NTC i zapewnienia migracji tych usług do pasma poniżej 700 MHz przy jednoczesnym zapewnieniu modernizacji technologicznej, bez konieczności rekompensaty za eksploatację sieci przejściowych. W związku z tym bardziej odpowiednie byłoby samo nałożenie takich obowiązków regulacyjnych bez rekompensaty kosztów kwalifikowalnych.

5.3.2.3.2. W przedmiocie tego, czy kampania informacyjna/certyfikacyjna mogła być wystarczająca

- (334) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła również wątpliwości co do tego, czy kampanie informacyjne/certyfikacyjne nie byłyby wystarczające, aby poinformować użytkowników końcowych o potrzebie wymiany urządzeń odbiorczych. Komisja wskazała, że biorąc pod uwagę fakt, iż certyfikacja odbiorników telewizyjnych wykorzystujących standard DVB-T2 rozpoczęła się w 2016 r., wzrost sprzedaży kompatybilnych urządzeń od 2016 r. nie wydaje się wystarczający, o ile w ogóle jest istotny, aby wykazać zasadność wykorzystania sieci przejściowych w celu potwierdzenia zgodności środka. Wręcz przeciwnie, sugeruje raczej, że certyfikacja mogła być wystarczająca, aby do 2020 r. zapewnić gospodarstwom domowym dostęp do przeniesionej usługi telewizyjnej (motywy 133–134 decyzji o wszczęciu postępowania). Komisja argumentowała również, że długotrwałe jednoczesne nadawanie programów rozpoczęte w 2017 r. nie wydaje się właściwe, biorąc pod uwagę, że kampania informacyjna rozpoczęła się dopiero w październiku 2019 r., a uwolnienie pasma 700 MHz miało nastąpić do czerwca 2020 r. (motyw 135 decyzji o wszczęciu postępowania).
- (335) Czechy podkreślały, że dane dotyczące wzrostu sprzedaży kompatybilnych urządzeń odbiorczych mają znaczenie w kontekście czasu trwania jednoczesnego nadawania, argumentując, że zwiększona sprzedaż kompatybilnych urządzeń odbiorczych i ich powszechna akceptacja stanowią istotny wskaźnik odpowiedniości podejścia opartego na jednoczesnym nadawaniu programów (motyw 116).
- (336) Czechy wyjaśniły, że kampanię informacyjną dotyczącą wyłączania istniejących sieci DVB-T uruchomiono dopiero w październiku 2019 r. Inne elementy kampanii informacyjnej uruchomiono już po przyjęciu strategii z 2016 r. w połowie 2016 r. (motyw 116). Jednocześnie jeden ze skarżących argumentował, że stwierdzenie to nie jest poparte dowodami. Jego zdaniem ogólnokrajowa kampania informacyjna rozpoczęła się dopiero w październiku 2019 r. (motyw 150). Jeden z beneficjentów wskazał, że operatorzy NTC również przeprowadzili kampanię informacyjną, finansowaną głównie bezpośrednio przez nich samych (motyw 199). Beneficjent podkreślał, że sieci przejściowe znacząco zminimalizowały negatywne skutki społeczne i zapewniły ciągłość nadawania programów telewizyjnych, co stanowiło motywację dla importerów (motyw 200).
- (337) Komisja wyjaśniła już, że rekompensata kosztów jednoczesnego nadawania programów nie ma efektu zachęty, ponieważ trzech beneficjenci zainwestowaliby z własnej inicjatywy (motyw 301), oraz że zgłoszony środek nie jest konieczny (motyw 329). W świetle tych ustaleń, niezależnie od tego, kiedy faktycznie rozpoczęła się kampania certyfikacyjna, Komisja uważa, że kampania informacyjna może przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest odpowiednie informowanie gospodarstw domowych o konieczności wymiany urządzeń, aby zapewnić ciągłość odbioru usług NTC. Certyfikacja kompatybilnych urządzeń odbiorczych może również przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest zapewnienie gospodarstwom domowym dostępu do niezbędnych urządzeń. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę modernizację technologiczną sieci, Komisja nie wyklucza, że jednoczesne nadawanie programów (choć o rozsądnym czasie trwania⁽¹⁶²⁾) może być odpowiednie, aby ułatwić techniczne przejście między dwoma technicznymi standardami nadawania (tj. DVB-T i DVB-T2). W związku z tym ocena odpowiedniości zgłoszonego środka w świetle możliwości wykorzystania kampanii informacyjnej/certyfikacyjnej zależy od tego, czy czas trwania jednoczesnego nadawania programów jest proporcjonalny. Z powodów przedstawionych w sekcji 5.3.2.4.1 Komisja uważa, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów jest nieproporcjonalny.

5.3.2.3.3. W przedmiocie możliwości przyznawania gospodarstwom domowym bonów na wymianę urządzeń odbiorczych

- (338) Komisja wyraziła również wątpliwości, czy przyznanie gospodarstwom domowym bonów finansowych w celu zrekompensowania kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe nie byłoby bardziej odpowiednie i mniej zakłócające niż rekompensata ponoszonych przez operatorów NTC kosztów inwestycji w zmodernizowane sieci. Wsparcie dla użytkowników końcowych mogłoby być skierowane do osób, które tego wsparcia potrzebują, i mieć charakter neutralny pod względem technologicznym. O możliwości zapewnienia rekompensaty, w szczególności użytkownikom końcowym, wspomniano w decyzji z 2017 r. (motyw 136 decyzji o wszczęciu postępowania i motyw 16).

⁽¹⁶²⁾ Czas trwania okresu jednoczesnego nadawania programów oceniono w sekcji 5.3.2.4.

- (339) W tym kontekście Czechy przypomniały, że bony finansowe dla gospodarstw domowych byłyby dla państwa bardziej kosztowne. Ponadto bony wiązały się również z kosztami dystrybucji, a przyjęcie odpowiednich przepisów zajęłoby 1–2 lata (motyw 118). Jeden z beneficjentów stwierdził, że bezpośrednie dotacje dla gospodarstw domowych byłyby dla Czech kilkukrotnie droższe, a nawet bony socjalne byłyby dwukrotnie droższe niż budżet przyznany na zgłoszony środek (motyw 202). Z drugiej strony jeden ze skarżących argumentował, że bezpośrednie wsparcie gospodarstw domowych spowodowałoby znacznie mniejsze zakłócenia, byłyby mniej kosztowne i neutralne pod względem technologicznym (motyw 148).
- (340) Komisja przyjmuje do wiadomości informacje wskazujące, że bony finansowe byłyby dla państwa bardziej kosztowne. Komisja uważa jednak, że związek między funkcjonowaniem sieci przejściowych a zachętami dla gospodarstw domowych do modernizacji urządzeń odbiorczych jest pośredni i słaby w porównaniu z bezpośrednim wsparciem udzielanym gospodarstwom domowym w postaci bonów finansowych na zakup nowych urządzeń.
- (341) Ponadto Czechy argumentowały, że okres jednoczesnego nadawania programów był niezbędny, aby zachęcić gospodarstwa domowe do wymiany urządzeń. Komisja uważa jednak, że okres jednoczesnego nadawania programów (objęty również rekompensatą w ramach zgłoszonego środka) jest nieproporcjonalny z powodów wyjaśnionych w sekcji 5.3.2.4.1. W tym kontekście Komisja nie uważa, aby przyznana operatorom NTC rekompensata kosztów eksploatacji sieci przejściowych zapewniających nieproporcjonalnie długie jednoczesne nadawanie programów była odpowiednim środkiem zachęcającym gospodarstwa domowe do modernizacji urządzeń odbiorczych. Wynika to z faktu, że rekompensata przyznawana operatorom NTC z tytułu kosztów eksploatacji sieci przejściowych nie stanowi bezpośredniej rekompensaty finansowej dla użytkowników końcowych. Ponadto długość jednoczesnego nadawania programów nie stanowi żadnej bezpośredniej zachęty dla użytkowników końcowych do nabywania kompatybilnych urządzeń odbiorczych. Niezależnie od okresu jednoczesnego nadawania programów użytkownicy końcowi mogliby odłożyć zakup kompatybilnych urządzeń do daty zakończenia okresu przejściowego (niezależnie od tego, kiedy termin ten ma przypadać) i nie nabywać tych urządzeń wcześniej. Ponadto Czechy wyjaśniły również, że w przypadku modernizacji do standardu DVB-T2 (motyw 96) nadawcy nie mieli żadnego interesu handlowego i wyrazili zdecydowany sprzeciw wobec finansowania jakichkolwiek kosztów (motywy 165 i 115). Rynek nie uznał tej modernizacji za znaczący krok w kierunku innowacji, w przeciwieństwie do przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe (motyw 126). Czynniki te, które wskazują na brak zainteresowania ze strony odbiorców telewizji, stoją w sprzeczności z jakąkolwiek istotną, wynikającą z przedłużonej eksploatacji sieci przejściowych zachętą dla gospodarstw domowych do modernizacji urządzeń odbiorczych.

5.3.2.3.4. W przedmiocie możliwości opóźnienia uwolnienia pasma 700 MHz

- (342) Komisja wyraziła też wątpliwości co do tego, czy opóźnienie uwolnienia pasma 700 MHz nie byłoby bardziej odpowiednim środkiem umożliwiającym osiągnięcie celów, jakie Czechy zamierzały osiągnąć za pomocą zgłoszonego środka. W tym względzie Komisja zauważyła, że decyzja z 2017 r. umożliwia państwom członkowskim opóźnienie nawet o dwa lata uwolnienia pasma 700 MHz ze względu np. na konieczność – i złożoność – zapewnienia technicznej migracji dużej części ludności do zaawansowanych standardów nadawania lub koszty finansowe związane z przejściem na nowy standard, które to koszty przekraczały oczekiwane przychody z procedur przydzielania częstotliwości (motyw 137 decyzji o wszczęciu postępowania). Taka interwencja regulacyjna nie zakłóciłaby działalności podmiotów uprawnionych do użytkowania częstotliwości w okresie obowiązywania praw użytkowania, które miały wygasnąć przed czerwcem 2022 r. ⁽¹⁶³⁾
- (343) Czechy wyjaśniły, że przewidzianą w decyzji z 2017 r. możliwość opóźnienia o maksymalnie dwa lata uwolnienia pasma 700 MHz w praktyce przyznano jedynie państwom graniczącym z państwami spoza UE ze względu na koordynację międzynarodową. Czechy odrzuciły tę możliwość, uznając, że dotrzymanie terminu było wykonalne i możliwe w danym czasie (motyw 120).

⁽¹⁶³⁾ Dotyczyłoby to CRa (prawo użytkowania wygasło 11 maja 2021 r.) i Digital Broadcasting (prawo użytkowania wygasło 4 marca 2022 r.). Komisja zauważa, że dotyczyłoby to dwóch prywatnych beneficjentów, którzy byli zobowiązani do budowy i eksploatacji sieci przejściowych, a wykluczałoby nadawcę publicznego, Česká televize i prywatnego operatora, CDG, który jest jedynym operatorem, który nie był zobowiązany do budowy i eksploatacji sieci przejściowej.

- (344) Niemniej jednak w załączniku do decyzji z 2017 r. wskazano uzasadnione przyczyny opóźnienia uwolnienia pasma 700 MHz, takie jak powodujące szkodliwe zakłócenia nierozstrzygnięte kwestie związane z koordynacją transgraniczną; potrzeba zapewnienia i złożoność zapewnienia migracji technologicznej dużej liczby ludności do zaawansowanych standardów nadawania; fakt, że koszty finansowe przejścia przewyższałyby oczekiwane przychody z procedur przyznawania; siła wyższa.
- (345) Komisja zdaje sobie sprawę ze złożoności sytuacji dotyczącej uwolnienia pasma 700 MHz, co wiąże się z koniecznością technicznej transformacji platformy NTC w Czechach i rodzi potrzebę koordynacji międzynarodowej. Jednocześnie Komisja jest zdania, że Czechy uznały, iż dotrzymanie terminu określonego w decyzji z 2017 r. było wykonalne. Czechy opracowały strategię z 2016 r. i techniczny plan przejścia, aby osiągnąć ten cel w wyznaczonym terminie. Ponadto Komisja zauważa, że opóźnienie uwolnienia pasma 700 MHz oznaczałoby również opóźnienie w wykorzystaniu tych zasobów widma na potrzeby zaawansowanych usług łączności ruchomej w Czechach. Ponadto można było zasadnie założyć, że przychody uzyskane z procedur przyznawania pasma 700 MHz znacznie przewyższyłyby koszty migracji ⁽¹⁶⁴⁾.
- (346) W tym kontekście Komisja uważa, że niewniesienie wniosku o opóźnienie uwolnienia pasma 700 MHz mieści się w granicach swobody decyzyjnej Czech. Podsumowując, Komisja uznaje za rozsądną decyzję Czech, aby nie wnioskować o opóźnienie uwolnienia pasma 700 MHz w obliczu konieczności przeprowadzenia modernizacji sieci do 2020 r.

5.3.2.3.5. Wniosek dotyczący odpowiedniości

- (347) Komisja uważa, że nie ma potrzeby zapewnienia rekompensaty z tytułu jednoczesnego nadawania programów, ponieważ sam interes trzech operatorów NTC wystarczyłby do osiągnięcia zamierzonego celu regulacyjnego. Ponadto kampania informacyjna/certyfikacyjna wraz z okresem jednoczesnego nadawania programów (choć o rozsądnym czasie trwania) byłaby bardziej odpowiednia, aby poinformować użytkowników końcowych i zachęcić ich do wymiany urządzeń odbiorczych. Co więcej, rekompensata kosztów poniesionych przez operatorów NTC w związku z prowadzeniem nieproporcjonalnie długiego jednoczesnego nadawania programów mogłaby stanowić jedynie słaby i pośredni bodziec dla gospodarstw domowych do modernizacji urządzeń odbiorczych w porównaniu z bezpośrednim wsparciem finansowym w postaci bonów finansowych dla użytkowników końcowych. W związku z tym Komisja uważa, że zgłoszony środek nie jest odpowiedni.

5.3.2.4. Proporcjonalność środka

- (348) Środek musi być proporcjonalny do celów, które ma osiągnąć. Pomoc uznaje się za proporcjonalną, jeżeli jej kwota jest ograniczona do minimum niezbędnego do prowadzenia działalności objętej pomocą, a potencjalne zakłócenia konkurencji są zminimalizowane.
- (349) W decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości co do czasu trwania okresu jednoczesnego nadawania programów (tj. czasu trwania równoległego nadawania), co do tego, czy środek ogranicza się do rekompensaty kosztów, które nie zostały jeszcze pokryte w ramach istniejących środków, co do zasadności niektórych parametrów stosowanych do obliczenia rekompensaty, a także co do tego, czy w świetle potrzeb finansowych beneficjentów korzyści handlowe nie zrównoważyłyby przyspieszonego wdrożenia standardu DVB-T2. Komisja zauważyła również, że kwota pomocy nie uwzględnia, jak się wydaje, czasu pozostałego do pierwotnego terminu upływu ważności przydziałów częstotliwości ani ich przedłużenia do 2030 r. w wyniku poprawki cyfrowej (motyw 144 decyzji o wszczęciu postępowania).

⁽¹⁶⁴⁾Faza aukcyjna przetargu na przyznanie praw użytkowania częstotliwości radiowych w zakresach częstotliwości 700 MHz i 3 400–3 600 MHz przyniosła 5 596 mln CZK (około 223 mln EUR) (komunikat prasowy: CTU zakończyła aukcję częstotliwości w pasmach 700 MHz i 3 400–3 600 MHz | Český telekomunikační úřad (gov.cz)). Český telekomunikační úřad (gov.cz)).

5.3.2.4.1. W przedmiocie czasu trwania jednoczesnego nadawania

- (350) W motywie 141 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja odnotowała, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów przekroczył okres, który zwykle uznaje się za okres przejściowy (3–4 miesiące) niezbędny ze względów technicznych w przypadku nadawania równoległego. Komisja zauważyła również, że czeski urząd telekomunikacyjny uznał, iż w momencie przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe okres sześciu miesięcy był niepotrzebnie długi. Czechy argumentowały, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów ustalono przy uwzględnieniu potrzeb gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Komisja była zdania, że dane dotyczące wzrostu sprzedaży kompatybilnych urządzeń odbiorczych wydają się nie mieć znaczenia dla wykazania proporcjonalności czasu trwania jednoczesnego nadawania programów. Komisja wstępnie wskazała, że dłuższy okres jednoczesnego nadawania programów wydawał się korzystny przede wszystkim dla operatorów NTC, którym zależało na tym, aby gospodarstwa domowe oswoiły się z nową ofertą telewizyjną.
- (351) W trakcie formalnego postępowania wyjaśniającego Czechy podkreślały, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów ustalono z uwzględnieniem przede wszystkim potrzeb gospodarstw domowych, co miało na celu ograniczenie liczby gospodarstw domowych zmuszonych do zakupu nowego odbiornika poza naturalnym cyklem wymiany takich urządzeń. Konieczne było również pobudzenie rynku detalicznego (motywy 121–122). Okres ten był również konieczny, aby uwzględnić takie czynniki jak pogoda (np. wymiana nadawczych systemów antenowych w zimie jest niewykonalna) oraz możliwości przedsiębiorstw obsługujących (znacznie ograniczona możliwość jednoczesnego nadawania programów nie pozostawiały czasu na serwisowanie urządzeń antenowych w gospodarstwach domowych). Ponadto uwzględniono też kwestię zapewnienia praktycznej weryfikacji, budowy i eksploatacji dużych SFN na czas trwania okresu jednoczesnego nadawania programów (motyw 123). Krótszy okres mógł doprowadzić do problemów technicznych i ekonomicznych (motyw 124).
- (352) Czechy wskazały również, że wykorzystanie sieci przejściowych umożliwiło wszystkim stacjom telewizyjnym płynne przejście na standard DVB-T2, czego nie dałoby się osiągnąć w przypadku bezpośredniego przejścia, tj. w krótkim okresie 3–4 miesięcy, jak zakładali skarżący (motyw 125). Czechy wyjaśniły, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów nie jest dokładnie określony jako trzy i pół roku, lecz należy go obliczyć dla każdej sieci z osobna (np. średnia długość jednoczesnego nadawania w przypadku sieci 1 wynosiła 19 miesięcy).
- (353) Czechy nie zgodziły się z twierdzeniem, że sześciomiesięczny okres jednoczesnego nadawania programów podczas przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe jest porównywalny. Rynek przyjął przejście z nadawania analogowego na cyfrowe (w latach 2008–2012 w Czechach) jako ważny innowacyjny krok przynoszący znaczną wartość dodaną, w przeciwieństwie do obowiązkowego uwolnienia pasma 700 MHz (motyw 126). Czechy przypominały, że jednoczesne nadawanie programów ograniczono do niezbędnego minimum oraz że trzej operatorzy NTC nie uzyskiwali żadnych dochodów z sieci przejściowych.
- (354) Czechy uznały również, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów leży w całości w kompetencji krajowej i wynika z technicznych oraz ekonomicznych aspektów przejścia na nowy standard nadawania, ale uwzględnia również społeczny wymiar procesu (motyw 128).
- (355) Jeden z beneficjentów wskazał, że znacznie krótsze ramy czasowe (około 3–4 miesiące zamiast proponowanych 2–3 lat) mogłyby wynikać wyłącznie z czysto technicznej migracji obejmującej bezpośrednią ponowną zmianę zagospodarowania częstotliwości, a nie z potrzeby społecznie akceptowalnego wsparcia i motywacji obywateli oraz gospodarstw domowych do wymiany odbiorników i przejścia na standard DVB-T2, jak zaplanowały Czechy (motywy 204–205). Beneficjent ten argumentował, że pandemia COVID-19 potwierdziła zasadność tej strategii. Beneficjent potwierdził, że średni efektywny czas trwania jednoczesnego nadawania programów w sieci 1 wynosił 19,5 miesiąca (motyw 203). Wyjaśnił, że jego zdaniem przejście na standard DVB-T2 było przedwczesne, a gospodarstwa domowe i nadawcy nie byli na tym etapie zainteresowani uzyskaniem ulepszanego produktu (motyw 206).
- (356) Z drugiej strony jeden ze skarżących uznał, że nie jest uzasadnione, aby okres jednoczesnego nadawania programów trwał dłużej niż 3–4 miesiące (lub nawet sześć miesięcy). Skarżący nie zgodził się z argumentami Czech, że przejście z nadawania analogowego na cyfrowe nie jest porównywalne z modernizacją technologiczną do standardów DVB-T2/HEVC (motyw 151).
- (357) Komisja zaznacza, że nie kwestionuje kompetencji krajowych do przyjmowania środków regulacyjnych dotyczących platformy NTC (zgodnie z ramami unijnymi) ze względu na techniczny, gospodarczy i społeczny wymiar procesu migracji. Komisja musi jednak ocenić, czy zgłoszona rekompensata kosztów związanych z tymi środkami regulacyjnymi była proporcjonalna. Rekompensata ta pokrywa koszty eksploatacji sieci przejściowych przez cały okres jednoczesnego nadawania programów.

- (358) W związku z tym Komisja uważa, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów nie jest uzasadniony celem, jakim jest zachęcenie gospodarstw domowych (do wymiany urządzeń) i sprzedawców detalicznych (do importu kompatybilnych urządzeń). Po pierwsze, Komisja nie uważa, aby eksploatacja sieci przejściowych zapewniała gospodarstwom domowym większą elastyczność w zakresie wymiany urządzeń odbiorczych. W szczególności gospodarstwa domowe mogły rozpocząć nabywanie kompatybilnych odbiorników od momentu rozpoczęcia kampanii certyfikacyjnej w 2016 r. do czasu uwolnienia pasma 700 MHz w 2020 r. Nie jest jasne, w jaki sposób eksploatacja sieci przejściowych dodatkowo przyczyniło się do tego procesu. Jak wskazano w decyzji o wszczęciu postępowania, dane liczbowe dotyczące sprzedaży kompatybilnych odbiorników nie dowodzą, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów był odpowiedni. Komisja uważa, że zwrot kosztów eksploatacji sieci przejściowych mógłby stanowić jedynie pośrednią i słabą zachętę dla gospodarstw domowych do modernizacji urządzeń odbiorczych (motyw 340). Ponadto Komisja odnotowuje, że Czechy wyjaśniły, iż modernizacji do standardów DVB-T2/HEVC nie uznano za znaczący krok innowacyjny (motyw 126), przypominając, że ani gospodarstwa domowe, ani nadawcy nie byli zainteresowani modernizacją. W związku z tym eksploatacja sieci przejściowych nie mogła stanowić zdecydowanej zachęty dla gospodarstw domowych do nabywania nowych urządzeń. Z drugiej strony długi czas jednoczesnego nadawania programów mógłby de facto skłonić gospodarstwa domowe do odłożenia modernizacji na okres tuż przed wyłączeniem ówczesnych sieci DVB-T. W związku z tym Komisja nie uznaje, że czas trwania jednoczesnego nadawania programów jest proporcjonalny ze względu na społeczny wymiar procesu migracji, ponieważ nie zostało to odpowiednio poparte dowodami.
- (359) W związku z tym Komisja uważa, że nieproporcjonalnie długi czas jednoczesnego nadawania programów przyniósł korzyści przede wszystkim trzem operatorom NTC, gdyż przyczynił się do przyciągnięcia i utrzymania ich bazy klientów. Ponadto, jak wyjaśniono w sekcji 5.3.2.4.3, Komisja uważa, że obliczenie kosztów amortyzacji w oparciu o okres użytkowania urządzeń ujmowany w księgach rachunkowych nie odzwierciedla dłuższego ekonomicznego okresu użytkowania urządzeń, co skutkuje wyższymi kosztami amortyzacji niż jest to konieczne, w związku z czym w ramach środka finansuje się również modernizację końcowych sieci poprzez ponowne wykorzystanie częściowo dofinansowanych urządzeń. Biorąc pod uwagę, że skutki amortyzacji narastają wraz z upływem czasu, nieproporcjonalnie długi czas trwania jednoczesnego nadawania programów dodatkowo nasila przenoszenie części finansowania na sieci końcowe.
- (360) Komisja mogłaby zgodzić się, że krótkie jednoczesne nadawanie programów może być konieczne i proporcjonalne do celu, jakim jest ułatwienie gospodarstwom domowym techniczne przejście pomiędzy standardami nadawania (tj. ze standardu DVB-T na DVB-T2) (np. ponowne dostrojenie odbiorników). W tym kontekście Komisja uważa, że przejście z nadawania analogowego na cyfrowe można porównać z technicznego punktu widzenia⁽¹⁶⁵⁾ z uwolnieniem pasma 700 MHz (a nawet uznać za bardziej złożone pod względem technicznym niż uwolnienie pasma 700 MHz); w związku z tym należy zauważyć, że czeski organ regulacyjny uznał, iż okres sześciu miesięcy w momencie przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe był przesadnie długi. Komisja nie uważa, aby dłuższy okres był uzasadniony innymi względami technicznymi po stronie Czech, takimi jak złożoność wdrożenia standardu DVB-T2, konieczność wymiany nadawczych systemów antenowych w ziemie oraz zdolność przedsiębiorstw wspierających świadczących niezbędne usługi, biorąc pod uwagę, że w okresie przejścia z nadawania analogowego na cyfrowe występowały podobne trudności. Co się tyczy potrzeby ustabilizowania dużych sieci SFN, Czechy nie przedstawiły konkretnych danych dotyczących czasu trwania takich prac. Ponadto Komisja zauważa, że jeden z beneficjentów wskazał, iż w przypadku migracji o charakterze czysto technicznym, polegającej na bezpośrednim ponownym zagospodarowaniu częstotliwości, można by zastosować znacznie krótszy okres wynoszący około 3–4 miesięcy. W świetle tych czynników Komisja uważa, że uzasadnione byłoby krótkie jednoczesne nadawanie programów trwające do sześciu miesięcy.
- (361) W innych przypadkach Komisja zaakceptowała okres jednoczesnego nadawania programów wynoszący do jednego roku, zaznaczając jednak, że organy krajowe skróciłyby ten okres do sześciu miesięcy, jeżeli byłoby to wykonalne⁽¹⁶⁶⁾. Czas trwania zgłoszonego środka (nawet przy założeniu, że średni rzeczywisty czas trwania wynosi 19,5 miesiąca na każdą stację nadawczą w sieci 11) jest jednak nieproporcjonalnie długi. W każdym razie Komisja zauważa, że zgodnie z technicznym planem przejścia w przypadku pozostałych dwóch sieci przejściowych średni planowany czas trwania jest jeszcze dłuższy (tj. 31 miesięcy w przypadku sieci przejściowej 12 i 24 miesiące w przypadku sieci przejściowej 13).

⁽¹⁶⁵⁾ Przejście z nadawania analogowego na cyfrowe wymagało również modernizacji anten w gospodarstwach domowych przez przedsiębiorstwa usługowe. Wdrożenie i stabilizacja sieci DVB-T2 w porównaniu z wdrożeniem DVB-T nie może uzasadniać różnicy w czasie trwania wynoszącej od sześciu miesięcy do 19,5 miesiąca.

⁽¹⁶⁶⁾ Decyzja Komisji z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie pomocy państwa N 671b/2009 – Słowacja – Przejście na nadawanie telewizji cyfrowej na Słowacji. C(2010) 7690 final (Dz.U. C 39 z 8.2.2011). Zob. przypis 17: „Przewidywany czas trwania wynosi do 12 miesięcy. Władze słowackie wskazały jednak, że jeżeli krótszy okres jednoczesnego nadawania programów okaże się zadowalający, skróć okres jednoczesnego nadawania programów do sześciu miesięcy.”.

- (362) W związku z tym Komisja uznaje, że przewidziana w zgłoszonym środku rekompensata kosztów eksploatacji sieci przejściowych w okresie jednoczesnego nadawania programów jest nieproporcjonalna.

5.3.2.4.2. W przedmiocie tego, czy koszty kwalifikowalne zostały zrekompensowane w ramach innych programów pomocy

- (363) Komisja zwróciła się również o przedstawienie uwag w celu upewnienia się, czy koszty kwalifikowalne nie zostały już zrekompensowane w ramach innych programów pomocy (motyw 129 lit. c) decyzji o wszczęciu postępowania).
- (364) Czechy potwierdziły, że środek ten ogranicza się do rekompensaty kosztów, które nie zostały jeszcze zrekompensowane w ramach istniejących środków, takich jak środek zatwierdzony decyzją Komisji w sprawie SA.55742 i decyzją Komisji w sprawie SA.60062. W szczególności czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadził szczegółową weryfikację kosztów kwalifikowalnych przedłożonych przez beneficjentów w celu uniknięcia podwójnej rekompensaty kosztów. Czechy podkreśliły, że wszystkie istotne koszty są ewidencjonowane w księgach rachunkowych każdego beneficjenta (motyw 135).
- (365) Jeden ze skarżących argumentował jednak, że audyt przeprowadzony przez czeski urząd telekomunikacyjny nie może rozwiać wątpliwości Komisji, i uznał, że eksperci, którzy przeprowadzili ten audyt, mogą być stronniczy (motyw 152). Czechy odpowiedziały, że taki zarzut jest nieistotny i bezpodstawny, wyjaśniając, że czeski urząd telekomunikacyjny przeprowadza audyty zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi.
- (366) Komisja uznaje, że zarzut skarżącego jest hipotetyczny i nie jest poparty dowodami. Ponadto Komisja nie znalazła żadnych dowodów ani przesłanek wskazujących na stronniczość audytu przeprowadzonego przez czeski urząd telekomunikacyjny lub przez ekspertów. Komisja uważa zatem, biorąc pod uwagę wyjaśnienia przedstawione przez Czechy, że środek ogranicza się do rekompensaty kosztów, które nie zostały jeszcze zrekompensowane w ramach innych środków, i zauważa, że zgłoszonego środka nie można łączyć z innymi środkami (sekcja 2.3.5).

5.3.2.4.3. W przedmiocie zasadności niektórych parametrów do obliczenia rekompensaty

- (367) W motywie 137 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości co do zasadności wykorzystania amortyzacji aktywów przy ustalaniu wysokości rekompensaty oraz co do tego, czy zgłoszony środek zapewnia ograniczenie pomocy do minimum. Komisja zauważyła, że w ramach środka nie dokonano rozróżnienia między urządzeniami, które pozostają w sieciach końcowych, a urządzeniami, które nie pozostają w tych sieciach. Władze czeskie nie wykazały, że proponowana metoda obliczania rekompensaty nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty w świetle potrzeb finansowych beneficjentów pomocy.
- (368) Jeden z beneficjentów podkreślił, że należy konsekwentnie stosować prawidłową definicję zakresu zgłoszonego środka, ponieważ środek ten dotyczy wyłącznie jednoczesnego nadawania programów, a koszty modernizacji ze standardu DVB-T do DVB-T2/HEVC są jedynie częściowo zrekompensowane na podstawie amortyzacji (motyw 206).
- (369) Zarówno Czechy, jak i CRa wyjaśniły, że rekompensata pokryje koszty rzeczywiste (koszty operacyjne i nakłady inwestycyjne) ujęte w księgach rachunkowych każdego beneficjenta, które każdy beneficjent faktycznie poniósł w okresie jednoczesnego nadawania programów. Ponadto wyjaśniono, że koszty nakładów inwestycyjnych oblicza się jako rzeczywistą amortyzację każdego istotnego składnika aktywów wykorzystywanego do nadawania w sieciach przejściowych. Amortyzacja stanowi rzeczywisty koszt, obliczany w sposób obiektywny i powszechnie uznawany za najlepszą praktykę do oszacowania utraty wartości aktywów w czasie, w szczególności w związku ze zużyciem. Zgodnie z czeską ustawą o rachunkowości amortyzacja w ewidencji księgowej powinna odzwierciedlać stan faktyczny i zapobiegać podwójnemu ujęciu tych samych kosztów (motywy 209–210, 129–133).
- (370) Komisja przyznaje, że amortyzacja jest standardową praktyką służącą do obliczania zużycia w miarę upływu czasu. Jednak koszty amortyzacji ujmowane w księgach rachunkowych są odpowiednie do obliczenia kosztów związanych z eksploatacją sieci przejściowych jedynie w takim zakresie, w jakim opierają się na ekonomicznym okresie użytkowania urządzeń. Ma to szczególne znaczenie w przedmiotowej sprawie, biorąc pod uwagę fakt, że urządzenia zostały ponownie wykorzystane w sieciach końcowych. Jeżeli urządzenia są amortyzowane w tempie szybszym (niż ich ekonomiczny okres użytkowania) w trakcie eksploatacji sieci przejściowych, a te wyższe koszty amortyzacji są zrekompensowane przez państwo, skutkuje to finansowaniem w znacznym stopniu sieci końcowych. Ponadto w zgłoszonym środku głównym składnikiem rekompensaty są koszty amortyzacji (przypis 60).

- (371) Zgodnie ze zgłoszonym środkiem koszty amortyzacji obliczono w oparciu o okres użytkowania wynoszący od [poniżej 10] lat, z wyjątkiem urządzeń chłodniczych i zasilaczy awaryjnych (UPS), w przypadku których okres ten wynosił [5–15] lat (przypis 63). Komisja uważa jednak, że ekonomiczny okres użytkowania urządzeń wykorzystywanych w infrastrukturze obsługującej cyfrowe nadawanie programów telewizyjnych wynosi co najmniej 10 lat⁽¹⁶⁷⁾. Ustalenie to jest spójne z wyjaśnieniami jednego z beneficjentów (CRa), zgodnie z którymi cykle inwestycyjne w tym w sektorze zwykle trwają 12–15 lat (motyw 178). Potwierdza to również biznesplan z 2010 r. dotyczący sieci DVB-T, sporządzony przez jednego z beneficjentów i przedłożony przez Czechy (motyw 134). Biznesplan obejmował okres [...] i przewidziano w nim nakłady inwestycyjne jedynie w roku [...], co oznaczało, że przyjęto ekonomiczny okres użytkowania trwający co najmniej [10–15] lat.
- (372) W związku z tym Komisja uważa, że zgłoszona rekompensata jest wyższa niż jest to konieczne w odniesieniu do kosztów nakładów inwestycyjnych na urządzenia (tj. o około 200 % wyższa, jeśli obliczyć ją przy zastosowaniu pięcioletniego okresu amortyzacji w miejsce dziesięcioletniego ekonomicznego okresu użytkowania). W ten sposób zgłoszona rekompensata z tytułu eksploatacji sieci przejściowych w rzeczywistości przyczynia się również do finansowania modernizacji sieci końcowych (tj. około 50 % kwalifikowalnych kosztów nakładów inwestycyjnych sieci przejściowych przenosi się do sieci końcowych), biorąc pod uwagę, że ponownie wykorzystane urządzenia mogą być wykorzystywane do końca ich ekonomicznego okresu użytkowania.
- (373) Nieproporcjonalnie długi okres eksploatacji sieci przejściowych dodatkowo potęguje ten efekt, ponieważ koszty amortyzacji narastają z upływem czasu. Komisja szacuje, że zgłoszony środek obejmuje nadmierną amortyzację na poziomie 16 % w przypadku *Česká televize*, 26 % w przypadku CRa i 20 % w przypadku DB w stosunku do całkowitych nakładów inwestycyjnych na urządzenia. Ta nadmierna amortyzacja jest zatem przenoszona na finansowanie sieci końcowych⁽¹⁶⁸⁾. W związku z tym urządzenia są dofinansowane w sposób nieproporcjonalny do ich wykorzystania w sieciach przejściowych, co skutkuje obniżeniem całkowitych kosztów inwestycji w zmodernizowane sieci końcowe. Wreszcie, oprócz ponownego wykorzystania dofinansowanych urządzeń w sieciach końcowych, beneficjenci nadal mogliby liczyć na zwrot kosztów instalacji, konfiguracji i stabilizacji zmodernizowanych urządzeń w przypadku jego ponownego wykorzystania w sieciach końcowych, biorąc pod uwagę, że główna część tych działań została już przeprowadzona w ramach budowy sieci przejściowych.
- 5.3.2.4.4. W przedmiocie tego, czy korzyści handlowe nie zrównoważą przyspieszonego wdrożenia standardu DVB-T2 w świetle potrzeb finansowych beneficjentów
- (374) W motywie 137 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wyraziła wątpliwości, czy korzyści handlowe nie zrównoważą przyspieszonego wdrożenia standardu DVB-T2 w świetle potrzeb finansowych beneficjentów pomocy, zauważając, że zmodernizowane technologie przynoszą korzyści handlowe w postaci zwiększonej przepustowości i jakości nadawania. Komisja zauważyła również, że beneficjenci mogą korzystać z zmodernizowanych sieci końcowych (zbudowanych w oparciu o sieci przejściowe) do 2030 r. Władze czeskie nie wykazały również, że pomoc obejmuje przyrostowy wpływ (pod względem rentowności) wynikający ze scenariusza szybszego przyjęcia (tj. przyspieszonej modernizacji technologicznej w związku z uwolnieniem pasma 700 MHz) w porównaniu ze scenariuszem alternatywnym zakładającym wolniejsze przyjęcie (tj. modernizację technologiczną opartą na zasadach rynkowych).
- (375) Jak wyjaśniono w sekcji dotyczącej efektu zachęty (sekcja 5.3.1.2.1), Komisja uznaje, że gdyby nie przyspieszone przejście, które Czechy przeprowadziły w latach 2017–2020, naturalna, rynkowa modernizacja technologiczna sieci NTC nastąpiłaby dopiero w latach 2022–2024 (motyw 290).

⁽¹⁶⁷⁾ Nadajniki stanowią jeden z głównych elementów sieci DVB pod względem nakładów inwestycyjnych. Całkowity koszt posiadania nadajników oblicza się przy uwzględnieniu okresu użytkowania trwającego 10 lat. Źródło: 2014 GatesAir – Broadcast Transmission Systems – Efficiency and Total Cost of Ownership [Systemy transmisyjne – efektywność i całkowity koszt własności].

⁽¹⁶⁸⁾ Średni czas eksploatacji sieci przejściowych wynosił 19,5 miesiąca (sieć 11 – *Česká televize*), 31 miesięcy (sieć 12 – CRa) i 24 miesiące (sieć 13 – DB) (motyw 50). Oznacza to, że zgłoszony środek ma na celu uzyskanie rekompensaty za utratę wartości urządzeń w wysokości około 32 % (*Česká televize*), 51 % (CRa) i 40 % (DB) (przy założeniu okresu użytkowania wynoszącego pięć lat). Rzeczywiste zużycie urządzeń w sieciach przejściowych (oparte na okresie ekonomicznego okresu użytkowania wynoszącego co najmniej 10 lat) wynosiło jednak zaledwie około połowy tej wartości, tj. odpowiednio 16 % w przypadku *Česká televize*, 26 % w przypadku CRa i 20 % w przypadku DB.

- (376) Komisja zauważa jednak, że eksploatacja sieci przejściowych przynosi korzyści głównie trzem operatorom NTC, umożliwiając im przejście na ulepszoną technologię przy jednoczesnym zmniejszeniu ryzyka utraty odbiorców w trakcie tego procesu. Ponadto urządzenia objęte rekompensatą są częściowo ponownie wykorzystywane w sieciach końcowych (motyw 292). Jak wykazano w sekcji 5.3.2.4.3, obliczenie kosztów amortyzacji w oparciu o okres użytkowania urządzeń ujmowany w księgach rachunkowych, a nie o ich dłuższy ekonomiczny okres użytkowania, skutkuje wyższą rekompensatą za zużycie urządzeń wykorzystywanych w sieciach przejściowych, co z kolei powoduje, że ponowne wykorzystanie tych urządzeń w sieciach końcowych zmniejsza całkowity koszt inwestycji w sieci końcowe. Trzej operatorzy NTC mogą również odzyskać koszty instalacji, konfiguracji i stabilizacji zmodernizowanych urządzeń, kiedy urządzenia te zostaną ponownie wykorzystane w sieciach końcowych, biorąc pod uwagę, że większość tych czynności została już przeprowadzona w ramach budowy sieci przejściowych. Ponadto, w związku z przedłużeniem koncesji na użytkowanie widma, trzej beneficjenci mieli pozytywne perspektywy rynkowe i przewidywalność inwestycji do 2030 r. (motyw 293).
- (377) W tym kontekście, który wskazuje na korzyści handlowe i przeniesienie części finansowania na modernizację sieci końcowych, Komisja nie otrzymała żadnych biznesplanów wykazujących potrzeby beneficjentów w zakresie niedopasowania poziomu płynności. Cechy odniosły się do zaktualizowanego badania ADL. Komisja zauważa jednak, że choć w zaktualizowanym badaniu ADL przeanalizowano kilka scenariuszy migracji (tj. modernizację z równoległym nadawaniem, modernizację bez równoległego nadawania i brak modernizacji) i przedstawiono jakościową i ilościową ocenę kosztów poszczególnych scenariuszy, nie oszacowano w nim jednak potencjalnych przychodów ani wpływu modernizacji technologicznej na rentowność operatorów NTC. Ponadto w zaktualizowanym badaniu ADL nie uwzględniono scenariusza zakładającego wolniejsze wdrażanie (tj. w latach 2022–2024). Komisja odnotowuje, że nie otrzymała również żadnego późniejszego odtworzenia ówczesnych biznesplanów (motyw 295).
- (378) W związku z tym Komisja stwierdza, że Cechy nie wykazały, iż koszty eksploatacji sieci przejściowych przewyższały korzyści handlowe (motyw 298).

5.3.2.4.5. Wniosek w sprawie proporcjonalności

- (379) Komisja uważa przede wszystkim, że rekompensata kosztów eksploatacji sieci przejściowych (równoległego nadawania) jest nieproporcjonalna, ponieważ jednoczesne nadawanie trwało dłużej niż to konieczne (tj. sześć miesięcy, a w należycie uzasadnionych przypadkach nawet do jednego roku).
- (380) Ponadto koszty amortyzacji obliczono na podstawie okresu użytkowania urządzeń ujmowanego w księgach rachunkowych, który nie odzwierciedla ich dłuższego ekonomicznego okresu użytkowania. Prowadzi to do wyższej rekompensaty za zużycie urządzeń w związku z ich użytkowaniem w sieciach przejściowych, co skutkuje tym, że ponowne wykorzystanie tych urządzeń w sieciach końcowych zmniejsza całkowity koszt inwestycji beneficjentów w sieci końcowe. Ponadto trzej operatorzy NTC mogą również odzyskać koszty instalacji, konfiguracji i stabilizacji zmodernizowanych urządzeń, kiedy urządzenia te zostaną ponownie wykorzystane w sieciach końcowych, biorąc pod uwagę, że większość tych czynności została już przeprowadzona w ramach budowy sieci przejściowych.
- (381) Wreszcie Komisja nie była w stanie ustalić, czy pomoc jest ograniczona do minimum, ponieważ dostępne informacje nie wykazują, że przyspieszone wdrożenie standardu DVB-T2 wynikające z obowiązków regulacyjnych przewyższało korzyści handlowe, a jeśli tak, to w jakim zakresie (nie przeprowadzono analizy luki w finansowaniu).
- (382) W związku z tym zgłoszony środek nie jest proporcjonalny.

5.3.2.5. Przejrzystość i kumulacja

- (383) Cechy zobowiązały się do opublikowania tekstu środka oraz informacji dotyczących beneficjentów pomocy o wartości przekraczającej 500 000 EUR (motyw 69). W związku z tym środek jest zgodny z wymogami przejrzystości.

- (384) Czechy potwierdziły, że środka nie można kumulować z żadnym innym środkiem finansującym te same koszty kwalifikowalne (motyw 67) oraz że beneficjenci pomocy nie będą mogli odliczać do celów podatkowych amortyzacji aktywów, które podlegają rekompensacie w ramach tego środka (motyw 68). Czechy wyłączyły z zakresu tego środka wszelkie koszty, które mogłyby zostać podwójnie zrekompensowane w ramach innych programów pomocy (motyw 366). Komisja uważa, że jest to wystarczające, aby zapobiec problemom wynikającym z kumulacji z innymi środkami wsparcia.

5.3.2.6. Negatywne skutki środka

- (385) W motywach 148–149 decyzji o wszczęciu postępowania Komisja wskazała, że środek pomógł operatorom NTC zachować konkurencyjność na rynku, jednocześnie obniżając ich koszty inwestycyjne związane z modernizacją urządzeń, którą operatorzy korzystający z innych platform (np. satelitarnych, w celu modernizacji do standardów DVB-S2/MPEG4) musieli sfinansować ze środków prywatnych. Komisja wskazała, że środek ten wydawał się służyć finansowaniu zwykłych kosztów operatorów NTC w sytuacji, gdyby dążyli oni do utrzymania swojej pozycji rynkowej poprzez świadczenie zaawansowanych usług. Komisja zauważyła, że środek wykracza poza utrzymanie *status quo*, które istniało przed uwolnieniem pasma 700 MHz.
- (386) Jeden ze skarżących utrzymywał, że środek faworyzuje najmniej postępową technologię telewizyjną, szkodząc innym platformom i klientom. Przytoczył przykłady sytuacji, w których nadawcy telewizji niekodowanej mogliby obecnie korzystać ze standardu DVB-T2 w celu świadczenia usług telewizji płatnej i w których skarżący (dostawca usług IPTV) mógłby rozważyć wprowadzenie oferty telewizji nieobjętej kodowaniem (motyw 154).
- (387) Czechy wyjaśniły, że uwolnienie pasma 700 MHz nastąpiło stosunkowo szybko po uwolnieniu pasma 800 MHz przez operatorów NTC, co wiązało się z poniesieniem przez nich odpowiednich kosztów oraz pogorszeniem ich sytuacji konkurencyjnej na korzyść konkurencyjnych platform. Czechy stwierdziły ponadto, że niekontrolowane uwolnienie pasma 700 MHz mogłoby również mieć wpływ na gospodarstwa domowe. Czechy dowodziły, że między poszczególnymi platformami panuje zdrowa konkurencja (motyw 138), a jednocześnie zasadniczo nie zgodziły się z twierdzeniem, że środek faworyzuje platformę najmniej zaawansowaną technologicznie, argumentując, że wybór technologii opierał się wyłącznie na zaleceniu zawartym w decyzji z 2017 r., przy jednoczesnym uwzględnieniu kwestii kompatybilności z państwami sąsiadującymi (motyw 140).
- (388) Jeden z beneficjentów przypominał, że środek ten zapewnia rekompensatę wyłącznie operatorom, których dotyczy zmiana przepisów. Wyjaśnił, że wzajemna zastępowalność platform była niewielka i możliwa do zrealizowania z technicznego punktu widzenia jedynie w sytuacji panującej w Czechach, gdzie inne platformy (np. platformy satelitarne, kablowe i IPTV) miały znacznie mniejszy udział w rynku niż NTC i świadczyły usługi telewizji płatnej (motyw 212).
- (389) Komisja uważa, że zgłoszony środek zwalnia trzech operatorów NTC z kosztów regulacyjnych, które są nieodłącznie związane z ich działalnością, podczas gdy operatorzy korzystający z innych platform, takich jak telewizja satelitarna lub kablowa, muszą ponosić podobne koszty we własnym zakresie. W związku z tym zgłoszony środek wzmacnia pozycję konkurencyjną trzech operatorów NTC ze szkodą dla operatorów korzystających z innych platform. Ponadto pomoc może prowadzić do subsydiowania skrośnego działalności beneficjentów w innych sektorach i innych państwach członkowskich, biorąc pod uwagę, że CRa należy do grupy, która prowadzi działalność na szczeblu międzynarodowym (przypis 31) i w kilku sektorach działalności wykraczających poza usługi nadawania NTC, a *Česká televize* jako nadawca publiczny konkuruje również z nadawcami komercyjnymi. Komisja uważa, że pomimo odmiennych modeli biznesowych poszczególnych platform telewizyjnych w Czechach (tj. telewizja niekodowana/telewizja płatna) nadal występują znaczne zakłócenia konkurencji, o czym świadczą skargi składane przez operatorów korzystających z innych platform technologicznych. Na przykład platforma satelitarna z technicznego punktu widzenia umożliwia świadczenie usług telewizji niekodowanej. Platforma IPTV mogłaby również służyć do nadawania kanałów niekodowanych, a niektórzy operatorzy już włączają je do swoich standardowych pakietów telewizyjnych w innych państwach członkowskich⁽¹⁶⁹⁾. Ponadto Telly, dostawca IPTV, rozważał oferowanie bezpłatnej karty telewizyjnej DIGI w Czechach (motyw 153). Platforma NTC jest również od strony technicznej zdolna do świadczenia usług telewizji płatnej (choć projekt komercyjny Skylink/M7 w Czechach zakończył się niepowodzeniem (motyw 91)), a ponadto nie istnieje żaden obowiązek prawny świadczenia wyłącznie usług telewizji niekodowanej w ramach tej platformy.
- (390) W związku z tym Komisja potwierdza swoje wstępne ustalenie, że środek miał negatywny wpływ na konkurencję.

⁽¹⁶⁹⁾ Zob. na przykład kanały niekodowane w ofercie Movistar Plus (Telefonica) w Hiszpanii (źródło: Canales de TV incluidos en el nuevo Movistar Plus+).

5.3.2.7. Zestawienie pozytywnych skutków pomocy z negatywnymi skutkami w postaci zakłócenia konkurencji i niekorzystnego wpływu na wymianę handlową

- (391) Starannie opracowany środek pomocy państwa powinien zapewniać, aby ogólny wpływ skutków danego środka był pozytywny, z myślą o uniknięciu wywarcia niekorzystnego wpływu na warunki handlowe w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
- (392) Komisja przyjmuje do wiadomości zamiar władz czeskich, aby zapewnić płynne uwolnienie pasma 700 MHz przez nadawców NTC przy ograniczonym wpływie na odbiorców, co ma na celu zapewnienie społecznie akceptowalnego przejścia przy ograniczeniu do minimum ewentualnych zakłóceń. Komisja odnotowuje pozytywne skutki środków regulacyjnych (tj. eksploatację sieci przejściowych) pod względem ciągłości usług NTC, które stanowią główne źródło usług telewizji niekodowanej w Czechach. Komisja uznaje ponadto istotną rolę usług telewizji niekodowanej we wspieraniu pluralizmu i dobrze funkcjonujących demokracji. Komisja uważa jednak, że zgłoszony środek (tj. rekompensata za eksploatację sieci przejściowych) miał ograniczone pozytywne skutki (motyw 308).
- (393) Komisja zauważa, że środek wiąże się z negatywnymi skutkami w postaci zwolnienia operatorów NTC z części obciążeń związanych z obowiązkami regulacyjnymi nałożonymi przez Czechy, które to obowiązki są nieodłącznie związane z ich działalnością gospodarczą. Komisja uważa również, że środek nie wywołuje efektu zachęty i nie ma na celu usunięcia niedoskonałości rynku, w związku z czym nie ma podstaw do udzielenia wsparcia publicznego operatorom NTC. Podobnie Komisja nie uważa, aby środek został opracowany w odpowiedni lub proporcjonalny sposób.

5.3.3. Wniosek dotyczący zgodności środka

- (394) W świetle powyższego Komisja uznaje, że negatywne skutki środka pod względem zakłóceń konkurencji i niekorzystnego wpływu na wymianę handlową przeważają nad jego pozytywnymi skutkami, które są ograniczone.
- (395) Komisja stwierdza zatem, że zgłoszony środek nie jest zgodny z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE. Komisja nie wskazała innej podstawy prawnej mającej znaczenie dla zgodności zgłoszonego środka z rynkiem wewnętrznym a ani Czechy, ani zainteresowane strony nie przedstawiły informacji ani dowodów w tym zakresie.

5.4. WNIOSEK

- (396) Komisja stwierdza, że zgłoszony środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Zgłoszony środek pomocy państwa „Pomoc na nadawanie równoległe telewizji naziemnej w standardzie DVB-T2/HEVC” stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

Artykuł 2

Republika Czeska nie wypłaci trzem beneficjentom (tj. *Česká televize*, C Ra i DB) żadnej pomocy, o której mowa w art. 1.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Czeskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 22 grudnia 2025 r.

W imieniu Komisji
Teresa RIBERA
Wiceprzewodnicząca wykonawcza
